

5. sněm ČAK
program, registrace, ubytování
více na str. 4–7

5 2009

Bulletin advokacie

Revoluce v doručování již od 1. 7. 2009! • Informace k Adresáři advokátů • Ještě jednou k akcesoritě zástavního práva • Co s uvolněným obchodním podílem jednočlenné společnosti s ručením omezeným • Postup soudu před nařízením jednání • 3. oceněná práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2008 •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

5. ročník soutěže Právník roku startuje

Bulletin advokacie®

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČO 66 000 777)
v agentuře **impax**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla
(1-2, 7-8). Přetisk povolen jen se souhlasem
redakce.

Adresa redakce:
Česká advokátní komora
Národní třída 16
110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011
fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz
www.cak.cz

Redakce:
Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonná redaktorka: PhDr. Ivana Cihlářová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:
JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohlávek, Dr.h.c.,
JUDr. Jiří Čísař, prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
JUDr. Pavel Holec, JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
JUDr. Václav Mandák, CSc.,
doc. JUDr. Karel Marek, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
doc. JUDr. Vladimír Mikule,
JUDr. Tomáš Pohl,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, PhD.,
prof. JUDr. František Zoulik, CSc.

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:
ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč
kromě poštovního a balného. Advokátům
a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma.
S reklamací při problémech s distribucí se
obracíte na pí Dvořákovou, e-mail
dvorakova@cak.cz, tel. 221 729 045.

Inzertní služby zajišťuje agentura
IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 606 404 953 nebo
na 241 483 141. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním
také na internetu a v právních informačních
systémech spolupracujících s ČAK.

Toto číslo vyšlo 18. května 2009 v nákladu
12 700 výtisků.

Obálka a grafická úprava:
IMPAX, spol. s r. o.

Fotografie na obálce:
Jakub Stadler

Tisk: PBtisk s.r.o.

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348

úvodník

Aleš Pejchal: **Úkoly české advokacie** 3

aktuality

Informace k 5. sněmu ČAK 4

**C. H. Beck v elektronické podobě – výhodná nabídka
pro advokáty prodloužena Red.** 6

**Revoluce v doručování již od 1. 7. 2009 – datové schránky
a elektronická komunikace!** 9

Vyhlášen 5. ročník celojustiční soutěže Právník roku 2009 10

Informace k Adresáři advokátů 12

z právní teorie a praxe

články

shrnutí 14

Ještě jednou k akcesoritě zástavního práva Marek Ivěičič 15

Práva, která v případě smrti přecházejí jinak než děděním
Lukáš Klega 16

**Co s uvolněným obchodním podílem jednočlenné
společnosti s ručením omezeným (k diskusi)**
Kateřina Hajná 19

Ještě (jednu) k odposlechu advokáta Václav Vlk 23

Postup soudu před nařízením jednání Ondřej Přidal 25

Otazníky kolem mezd a příplatků Ladislav Jouza 29

z judikatury

**I. K otázce formální závaznosti rozhodnutí Ústavního
soudu pro projednání ústavní stížnosti. II. K zásadě
veřejnosti soudního řízení z hlediska možnosti účastníka
pořídít si zvukový záznam z ústního jednání.** 32

**I. K počátku objektivní promlčecí doby nároku na náhradu
škody způsobené advokátem klientovi v souvislosti
s výkonem advokacie. II. K povaze této odpovědnosti
advokáta (objektivní odpovědnost)** 35

**Rovnost postavení konkurzních věřitelů, zápočty daní
v konkurzu** 37

Zhodnocení věci nájemcem 40

z odborné literatury

Alexander J. Bělohlávek: **Rozhodčí řízení, ordre public
a trestní právo – komentář** (Jaroslav Fenyk) 43

Karel Svoboda: **Dokazování** (Miroslav Ungr) 44

Vladimír Sládeček: **Obecné správní právo** (Vladimír Mikule) 44

Přečetli jsme za vás (Václav Mandák) 45

z advokacie

sloupek Karla Čermáka

V pytli 48

z české advokacie

Z kárné praxe Jan Syka 49

Ze společného jednání představenstva, kontrolní rady
a kárné komise ČAK icha..... 52

ČAK zahájila setkávání právnické veřejnosti s novináři ivac .. 53

4. ročník Prezidentského poháru v tenise Radim Miketa 54

z Evropy

Nová směrnice Evropského parlamentu a Rady

2008/122/ES o ochraně spotřebitele Martina Doležalová 56

Dobré mravy a právní úkony Miroslav Protivinský, Tomáš Louda.... 57

Bělehrad 2009 Petr Poledník 60

XXVII. chorvatské právnické dny Antonín Mokry 61

informace a zajímavosti

měli byste vědět

3. oceněná práce kategorie Talent roku soutěže

Právník roku 2008 Radka Jonášová 64

Pozvánka na semináře Jednoty českých právníků..... 67

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní
koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK 68

Co je a co dělá Český helsinský výbor Libuše Šilhánová 70

Zpráva o 36. mezinárodním právním kongresu lyžařského
práva SKILEX INTERNATIONAL Petra Kudláčková ..... 71DOKSYMAN 2009 – pozvánka na mistrovství právníků,
advokátů a koncipientů v silničním triatlonu 72

z právnické společnosti

Vzpomínka na profesora Otu Weinbergera Alena Novotná 73

In memoriam Eduarda hraběte von Westphalen
zu Fürstenberg Jindřiška Munková..... 74

nakonec

Bujný oř je mluva naše Petr Hajn 75

Kresba Lubomíra Lichého 76

Víte, že... Stanislav Balík..... 76

Inhaltsverzeichnis 77

Zusammenfassung/Summary 78

Table of Contents 79

Instrukce
autorům

Vážení autoři časopisu

Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasláných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložené, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky!

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasláné portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládejte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případné vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- svoji portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

Úkoly české advokacie

Když jsem loňského roku v prosinci podepisoval v zastoupení předsedy České advokátní komory Úmluvu mezi advokáty světa, měl jsem nádherný pocit hrdosti. Ne proto, že něco za Českou advokátní komoru „celosvětově podepisuji“, ani proto, že Pařížská advokátní komora zajistila této ceremonii velice důstojný rámec. Vše, co je v této úmluvě důležité, tedy definice poslání advokáta, vyjádření nezávislosti advokátní organizace či nastínění rozvoje spolupráce při poskytování právní pomoci, v naší republice funguje. A funguje kvalitně a dlouhodobě. Bez ohledu na to, že zde padají a vznikají vlády rychleji, než by bylo košer. Bez ohledu na to, že česká justice se více zabývá svými problémy, než aby v rámci spravedlivého procesu nalézala právo.

V lednu roku 1990 jsem na členské schůzi středočeského krajského sdružení advokátů hovořil o tom, že advokacie je jednookým králem mezi slepými v československé právní obci. Že se jí sice podařilo v rámci komunistického marasmu zachovat alespoň kousky svobody, že advokáti povětšinou své povolání vykonávají především z lásky k právu, ze které neplynou, kromě svobodné myslí, žádné výhody, ale to je asi tak všechno. Neuměli jsme se ve valné většině domluvit jiným jazykem, než svým vlastním, nevěděli jsme prakticky nic o pravidlech volného trhu a komparaci s jinými právními systémy jsme neznali ani náhodou. Apeloval jsem na to, že pro překonání těchto slabostí bude zapotřebí spojit síly všech advokátů. Úspěch jsem se svým vystoupením příliš neměl. Vítězila vize bezbřehé svobody, kdy každý bude mít svoji židličku za svým pracovním stolem a židličky ostatních jej vůbec nezajímají. Prakticky nikdo nechtěl vnímat základní pravidlo fungování svobody, tedy že ta moje končí tam, kde začíná ta tvoje.

Docela ta česká advokacie měla a má kliku po roce 1990 na své předsedy. Karel Čermák, Martin Šolc, Vladimír Jirousek, abych nejmenoval...ostatně bylo jich povícero a žádný to nezkazil. Česká advokacie ne-

jenom, že nic neslevila ze sametového revolučního volání po skutečné právní pomoci, ale vydobyla si post, a tento boj skutečně nebyl v našich podmínkách lehký, základní součástí justice v širším slova smyslu. Představitelé České advokátní komory během nemnoha let dokázali přesvědčit moc zákonodárnou, výkonnou a především soudní, že bez poskytování právní pomoci skutečnými profesionály, jimiž advokáti jsou, nelze provozovat lidskou hru na spravedlnost, jež je nazývána spravedlivým procesem.

Česká advokacie toho má před sebou mnoho. Její základ je v českých podmínkách skoro neuvěřitelně dobrý. Proto musí neusnout ve vůni imaginárních vavříků a přináležet jí dále zvelebovat kolbiště, kde se hledá právo. Mluvím o tom při každé příležitosti a nehodlám z toho slevit. Především z výborných advokátů s dlouhodobou praxí se musí rekrutovat soudci, a nikoli ze soudních čekatelů, kteří si sotva setřeli se rtů mléko své alma mater. Spravedlivý proces si žádá zastoupení státu v trestních věcech nikoli státními zástupci, ale advokáty, ochotnými hledat skutečné důkazy viny či nevinu obžalovaných. Zastoupení státu ve věcech majetkových by mělo příslušet nikoli zaměstnanci státu, ale tomu, kdo nese přímou odpovědnost za výsledek sporu, tedy advokátovi.

Úkolů je spousta, českých advokátů je mnohem více. Myslím, že i v zemi, jako je Česká republika, advokáty čeká šťastná budoucnost.

JUDr. ALEŠ PEJCHAL, člen představenstva ČAK

POZVÁNKA NA 5. SNĚM ČAK

Vážené kolegyně,
vážení kolegové,

představenstvo České advokátní komory svolává 5. sněm České advokátní komory na den 16. října 2009 v Praze.

Na sněm jste srdečně zváni.

Místo konání sněmu: **Kongresové centrum Clarion Congress Hotel Prague, Freyova 33, Praha 9 – Vysočany**
Dopravní spojení: **trasa metra B – stanice Vysočanská**
doprava autem – viz mapa na webových stránkách hotelu – www.cchp.cz/rubrika Kontakt

Rámcový program sněmu (bude upřesněn ve zvláštním sněmovním BA č. 9/2009)

8.00 – 12.00 Prezence účastníků sněmu

9.00 – 17.00 Pracovní jednání sněmu

- zahájení sněmu
- zpráva o počtu přítomných advokátů
- schválení pořadu jednání sněmu
- volba předsednictva sněmu a jednotlivých komisí sněmu (volební, mandátová, návrhová)
- úvodní slovo předsedy ČAK
- vystoupení hostů
- zahájení voleb do orgánů Komory (představenstvo, kontrolní rada, kárná komise) v průběhu pracovní části sněmu (cca 11 až 13 hodin)
- vystoupení předsedy kontrolní rady

- vystoupení předsedy kárné komise
- vystoupení předsedy zkušební komise
- předložení návrhů jednotlivých usnesení sněmu, návrhy na usnesení z pléna, rozprava k jednotlivým návrhům s následujícím hlasováním o jednotlivých návrzích
- ukončení voleb
- obecná rozprava
- zpráva návrhové komise
- zpráva volební komise o výsledku voleb do orgánů Komory
- zakončení pracovní části sněmu

20.00 – Společenská část sněmu

Výzva advokátům: Neodkládejte svou registraci na sněm!

Vážené kolegyně,
vážení kolegové,

snahou vedení České advokátní komory je zajistit advokátům po organizační stránce hladký a plynulý průběh 5. sněmu, který proběhne 16. 10. 2009 v Clarion Congress Hotel Prague, Freyova 33, Praha 9 – Vysočany.

Proto vedení ČAK vyzývá všechny advokáty, kteří se hodlají zúčastnit jednání sněmu, aby se řádně a včas registrovali prostřednictvím registračního formuláře v dostatečném předstihu před konáním sněmu.

Registrace až v den konání sněmu (bude též možná) může vzhledem k časově náročnému programu způsobit organizační problémy a zbytečné zdržení hned na začátku jednání.

K registraci účasti na 5. sněmu České advokátní komory stačí použít registrační formulář – viz níže. Formulář v elektronické podobě je rovněž k dispozici ke stažení a následnému buď vytištění, či zaslání elektronicky na www.cak.cz – po rozkliknutí banneru na úvodní stránce nebo v rubrice Orgány Komory/Sněm ČAK/5. sněm ČAK.

Poštou vyplněný formulář zasílejte na adresu: sekretariát České advokátní komory, Národní tř. 16, 110 00 Praha 1

Faxem formulář zasílejte na: +420 224 932 989

E-mailem formulář zasílejte na: sekr@cak.cz

Svou účast na 5. sněmu České advokátní komory potvrďte **nejpozději do 10. září 2009.**

Pouze včas zaregistrovaným účastníkům lze zajistit občerstvení na pracovní části sněmu a vstupenky na slavnostní zakončení sněmu s večerním společenským programem.

Upozornění:

Řada advokátů si bude chtít zajistit ubytování v Clarion Congress Hotel Prague, tj. v místě konání 5. sněmu. Můžete tak učinit prostřednictvím rezervačního formuláře, který naleznete v tomto BA na str. 7. Tento formulář však neznamená registraci k účasti na 5. sněmu České advokátní komory a slouží pouze pro potřeby hotelu! Žádáme Vás, abyste věnovali pozornost vyplňování registračních a rezervačních formulářů a zkontrolovali si, zda jste se skutečně kromě rezervace ubytování též řádně zaregistrovali na sněm. Rovněž je třeba zasílat vyplněné formuláře na správnou adresu – „registrační formulář“ na Českou advokátní komoru a „rezervační formulář“ do hotelu Clarion.

Děkujeme za pochopení.

♣ JUDr. MICHAELA STRÍŽOVÁ, výkonná ředitelka ČAK

REGISTRAČNÍ FORMULÁŘ

na 5. sněm České advokátní komory dne 16. 10. 2009
v Kongresovém centru Clarion Congress Hotel Prague

sekretariát České advokátní komory

Národní 16

110 00 Praha 1

e-mail: sekr@cak.cz

fax: 224 932 989

Příjmení a jméno advokáta:

Adresa AK:

Telefon/fax:

E-mail:

Evidenční číslo advokáta:

Zúčastním se (zvolený výběr označte křížkem):

pracovního jednání sněmu

večerního programu – sám/sama

Datum:

večerního programu – s doprovodnou osobou

Podpis advokáta:

Pozn.: Vstupenky na večerní program budou vydávány při prezenci na pracovní část sněmu, tj. od 8 do 13 hodin, nebudou rozesílány poštou.

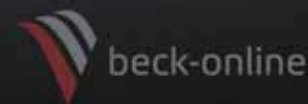

Média se mění, kvalita zůstává

Spolupráce Nakladatelství C. H. Beck s ČAK

Zvýhodněná nabídka pro advokáty prodloužena do konce června! Objednejte si některý z balíčků Standard, Business nebo Premium a získáte veškerou judikaturu a právní předpisy zdarma! Více informací na www.beck-online.cz.

Nejvýznamnější díla z produkce nakladatelství C. H. Beck, včetně edice „šedých komentářů“, která byla dosud k dispozici pouze v tištěné podobě, naleznete nyní i ve Vašem počítači. Beck-online Vám přináší jedinečné a moderní řešení v podobě modulů zaměřených na jednotlivé oblasti práva. Sestavte si z nich vlastní knihovnu podle svých potřeb, důkladně provázanou s množstvím denně aktualizovaných předpisů a judikatury. Tak jako se mění média, mění se i způsob Vaší práce. Kvalita však zůstává.

C. H. Beck v elektronické podobě - výhodná nabídka pro advokáty prodloužena

V únoru letošního roku spustilo přední nakladatelství s právní literaturou ojedinelou službu Beck-online, díky které mohou její uživatelé využívat obsahu nejen komentářové literatury prostřednictvím internetu. Se spuštěním Beck-online přišlo nakladatelství C. H. Beck se zajímavou nabídkou **poskytnutí předpisů a judikatury zdarma**. Tuto akci se **pro advokáty** v C. H. Beck nyní rozhodli prodloužit až **do 30. 6. 2009**.

„Nepohybujeme se na neobsazeném trhu. Většina advokátů již nějaký systém využívá. Naším cílem je ukázat právnické veřejnosti, že **pojem právní informační systém je daleko širší, než na jaký byli dosud zvyklí**,” říká JUDr. Lukáš Svoboda, vedoucí projektu Beck-online. „Na jednom místě nabízíme vedle předpisů a zpracované judikatury také velké množství literatury našich autorů. Díky akci, kterou jsme **na základě spolupráce s ČAK** prodloužili až do konce června, se o tom mohou všichni advokáti přesvědčit, aniž by vydávali finanční prostředky za obsah, který již využívají v našem systému LexDATA nebo v jiné právní databázi, tzn. zejména judikaturu a předpisy.“

Během prvních měsíců provozu Beck-online došlo za přispění jeho uživatelů k vyladění aplikace a počet předplatitelů roste nejen mezi advokáty, ale využívají jej i soudci a státní zástupci, mezi kterými je celá řada autorů C. H. Beck. Z dotazování uživatelů vyplývá, že největší hodnotu systému vidí v bohatém obsahu a jeho důsledném provázání. Po otevření konkrétního ustanovení tak uživatel ihned vidí související judikaturu a předpisy, odkaz na komentář či články z právnických časopisů. „Advokáti či firemní právníci pak rádi využívají praktické vzory z našich publikací,“ dodává L. Svoboda.

A jaké důvody by měly advokáty přimět k pořízení Beck-online?

Obsah, protože komentářovou literaturu, příručky, plné texty časopisů a velké množství kvalitně zpracované judikatury společně s předpisy v jiném systému nenaleznete. **On-line prostředí**, díky kterému se do systému mohou připojit odkudkoliv. **Jednoduché vyhledávání** spojené s účinnými filtry výsledků hledání. **Cena**, protože uživatel platí pouze za obsah, který si skutečně vybere. **A v neposlední řadě pak zajímavá nabídka platná pro objednávky uskutečněné do konce června.**

Red.

Rezervace ubytování v Clarion Congress Hotelu Prague

u příležitosti 5. sněmu České advokátní komory

V případě požadavku na zajištění ubytování u příležitosti konání 5. sněmu České advokátní komory dne 16. října 2009 v Clarion Congress Hotel Prague, vyplňte níže přiloženou závaznou objednávku na ubytování (k dispozici i v elektronické podobě k vytištění či odeslání e-mailem – na www.cak.cz – rozklikněte banner na úvodní straně nebo v rubrice Orgány Komory/Sněm ČAK/5. sněm ČAK).

Objednávku zašlete přímo do hotelu:

Poštou na: rezervační oddělení
Clarion Congress Hotel Prague
Freyeova 33
190 00 Praha 9 – Vysočany

Faxem na: +420 211 131 402

E-mailem: bednarova@cchp.cz

CONGRESS HOTEL
PRAGUE

Upozornění: Níže uvedené ceny ubytování (sleva vyjednaná pro advokáty činí více jak 50 % z ceny pultové!) platí pouze pro rezervace provedené do 31. 8. 2009. Pro rezervace provedené po tomto datu si hotel vyhrazuje právo cenu upravit.

Na základě objednávky Vám hotel obratem potvrdí rezervaci ubytování.

Doporučujeme provést rezervaci ubytování co nejdříve. V případě vyčerpání ubytovacích kapacit si budou muset účastníci zajistit ubytování sami. **Ubytování si hradí účastníci individuálně.**

REZERVAČNÍ FORMULÁŘ – ID 4161

Rezervační oddělení
Clarion Congress Hotel Prague
Freyova 33
190 00 Praha 9 – Vysočany

CENY POKOJŮ:

Jednolůžkový pokoj Standard	1 990 Kč
Dvoulůžkový pokoj Standard	2 250 Kč
Jednolůžkový pokoj Executive	2 790 Kč
Dvoulůžkový pokoj Executive	3 050 Kč

E-mail: bednarova@cchp.cz
Fax: +420 211 131 402
Tel.: +420 211 131 116
Ref: „Sněm ČAK“ 16. 10. 2009

(Ceny jsou včetně snídaně, místních poplatků a DPH.) Storno podmínky: Bezplatné storno rezervace je možné učinit do 5-ti dnů před příjezdem. Pozdní storno nebo nedojezd bude účtován ve výši ceny první noci Vaší rezervace.

Objednávám si závazně ubytování u příležitosti konání 5. sněmu ČAK:

Jméno: Příjmení:

Příjezd: Odjezd:

Počet pokojů: Typ pokoje (zvolenou variantu zaškrtněte):

STANDARD jednolůžkový STANDARD dvoulůžkový Kuřácký:

EXECUTIVE jednolůžkový EXECUTIVE dvoulůžkový Nekuřácký:

Společnost/plátce (adresa):

Telefon/fax: E-mail:

Prosím, sdělte nám detaily o kreditní kartě,
které slouží pouze pro garanci této služby.

Datum:

Podpis:

Kreditní karta: AMEX MASTERCARD VISA DINERS

Číslo karty: Platnost: CVC:

Revoluce v doručování

již od 1. 7. 2009 – datové schránky a elektronická komunikace!

Nepřehlédněte!

Dne 1. července 2009 začíná revoluce v doručování! Nabývá totiž účinnosti zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, podle něhož začnou státní orgány, včetně soudů či státních zastupitelství, i některé další subjekty, včetně České advokátní komory, komunikovat mezi sebou a postupně i s dalšími subjekty především elektronicky, prostřednictvím datových schránek.

Jako první se novinka dotkne všech advokátních právnických osob, zapsaných v obchodním rejstříku, kterým bude ministerstvem vnitra zřízena datová schránka do devadesáti dnů ode dne účinnosti zákona, tedy **od 28. září 2009.**

Tříletý odklad získali samostatní advokáti, kterým bude datová schránka pro doručování povinně zřízena až od 1. července 2012.

Všem, kteří nechtějí být revoluční novinkou zaskočeni, ČAK doporučuje konferenci DATOVÉ SCHRÁNKY, která se koná 8. června 2009 v Hradci Králové a jejímž odborným garantem – předsedou programového výboru – je **prof. Ing. Vladimír Smejkal, CSc.**, se kterým problematiku elektronické komunikace a spuštění datových schránek konzultuje i Česká advokátní komora.

Konference se koná pod záštitou MV ČR

D@TOVÉ SCHRÁNKY

Odborným garantem konference je **Mgr. Zdeněk Zajíček,**

náměstek ministra vnitra pro veřejnou správu, informatiku, legislativu a archivnictví

Kongresové centrum ALDIS
Hradec Králové, Eliščíno nábř. 375
8. června 2009 v 9,00 hod.

- eGovernment v ČR
- Právní rámec elektronické komunikace při výkonu veřejné moci v ČR
- Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů a prováděcí předpisy
- Datové schránky – principy, způsob správy, provozu, užívání, přínosy, nevýhody, bezpečnostní aspekty...
- Konverze dokumentů
- Spisová služba a datové schránky
- Justice a datové schránky
- Kraje, města, obce a datové schránky
- Možnosti financování implementace datových schránek
- Datové schránky a právnické osoby

Vážení a milí účastníci konference, drazí přátelé, dlouhá léta se setkáváme na konferencích pořádaných pro veřejnou správu, jako ISSS, VADIS a dalších v Hradci Králové a bude tak tomu i nyní.

Je před námi všemi aktuální a naléhavý úkol, pochopit funkci, nainstalovat a od 1. července 2009 začít používat DATOVÉ SCHRÁNKY.

Protože jde o věc zcela novou, obestřenou zatím dosti tajemstvím, která se přitom bude týkat povinně všech orgánů veřejné moci, státní správy a samosprávy, jakož i právnických osob, zapsaných do obchodního rejstříku, dobrovolně i všech osob ostatních, rozhodli jsme se společně s kolegy, na slovo vzatými odborníky, kteří mají s tímto tématem co do činění a stáli přímo u zrodu myšlenky, vytvořili zákon, prováděcí vyhlášky a budou datové schránky uvádět v praxi, že pro vás všechny uspořádáme konferenci, která vám přiblíží, ale především zřejmě poprvé v takovém rozsahu a úrovni podrobnosti vysvětlí vše, co jste dosud o datových schránkách nevěděli.

Dáme vám i dostatek prostoru, abyste se ještě mohli i vy případně dotázat, co chcete vědět, co vás konkrétně trápí a neznáte na to dosud odpověď.

Vás všechny nám tedy bude ctí přivítat dne 8. června 2009 na tradičním místě, tedy v kongresovém centru Aldis v Hradci Králové, kde se bude konat konference „Datové schránky“.

Na níže uvedených webových stránkách se budete v průběhu času, až do konání konference samé, dozvídat spoustu cenných informací o akci: jaký bude přesný program, co je nového při přípravě na spuštění systému datových schránek, kteří odborníci budou na konferenci vystupovat a které firmy podnikající v souvisejících oborech zde předvedou své produkty a služby.

Na setkání v Hradci s vámi všemi se těší

Michaela RENCÍNOVÁ
výkonná ředitelka konference

Mgr. Zdeněk ZAJÍČEK
náměstek ministra vnitra

prof. Ing. Vladimír SMEJKAL, CSc.
předseda programového výboru

Technologický dodavatel pro konverzi dat: scanservice, a.s.

Registrace: www.dataschranky.cz

ABF conference

Pořadatel:

ABF, a.s., Mimeoňská 645, tel.: 225291127, e-mail: dataschranky@abf.cz

Česká advokátní komora a EPRAVO.CZ
vyhlašují 5. ročník prestižní celojustiční soutěže

právník roku 2009

PARTNEŘI SOUTĚŽE:

Notářská komora ČR, Exekutorská komora ČR, Soudcovská unie ČR,
Unie státních zástupců ČR, Unie podnikových právníků ČR
a Jednota českých právníků
Záštitu nad soutěží tradičně přebírá ministerstvo spravedlnosti ČR.

STÁLÉ KATEGORIE PRÁVNÍKA ROKU 2009

- Občanské právo (hmotné, procesní)
- Trestní právo (hmotné, procesní)
- Obchodní právo
- Správní právo
- Pracovní právo
- Obor občanských (lidských) práv a svobod včetně práva ústavního
- Rodinné právo

STÁLÉ KATEGORIE SE ZVLÁŠTNÍMI KRITÉRII

- Právník síň slávy (za výjimečný celoživotní přínos právu)
- Talent roku (pro mladé začínající právníky do 33 let věku)
- Právník roku volený laickou veřejností

Ceny sv. Yva může získat v jednotlivých kategoriích příslušník
kterékoliv právnické profese, pokud v oblasti svého působení dosáhne
mimořádných výsledků. V kategorii Právník síň slávy jde o ocenění
za celoživotní dílo. Nominovat kandidáta může veškerá odborná veřejnost,
veřejnost laická hlasuje v kategorii Právník roku volený laickou veřejností.

Nominace jsou přijímány na www.pravnikroku.cz od 15. 5. 2009 do 31. 10. 2009. Zde jsou k dispozici i podrobné instrukce k nominacím a nominační formuláře. Informace o Právníkovi roku 2009 naleznete též na webových stránkách všech partnerů soutěže a ve všech právnických periodikách. Ceny sv. Yva budou předány na slavnostním galavečeru se společenským programem 22. ledna 2010 v hotelovém komplexu BOBYCENTRUM v Brně. Pro rezervaci vstupenek a ubytování sledujte Bulletin advokacie č. 10/2009.

Mercedes-Benz

Generální
partner

Hlavní finanční
partner

epravo.cz

Váš partner na cestě právem

Významní
partneři

Pojišťovna právní ochrany, a. s.

Hlavní
partneři

Společně zakládáme tradici,
kterou si právnický svět zaslouží!

z právní teorie a praxe

Články

Ještě jednou k akcesoritě zástavního práva	15
Práva, která v případě smrti přecházejí jinak než děděním.....	16
Co s uvolněným obchodním podílem jednočlenné společnosti s ručením omezeným (k diskusi)	19
Ještě (jednou) k odposlechu advokáta	23
Postup soudu před nařízením jednání	25
Otazníky kolem mezd a příplatků	29
Z judikatury	32 - 42
Z odborné literatury.....	43 - 46

Shrnutí

Marek Ivičič: Ještě jednou k akcesoritě zástavního práva

Článek navazuje na příspěvek týkající se sporného rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, podle kterého nezaniká zástavní právo v situaci, kdy dluh odpovídající zajištěné pohledávce nemůže být uspokojen právnickou osobou jako dlužníkem proto, že zanikla bez právního nástupce. Autor se k uvedené problematice připojuje uvedením rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 21 Cdo 1640/2004, ze dne 15. 2. 2005, jež se týká v podstatě stejného problému v situaci, kdy hlavní dlužník – fyzická osoba zemře bez zanechání majetku a dědické řízení je zastaveno bez uvedení univerzálního právního nástupce.

Lukáš Klega: Práva, která v případě smrti přecházejí jinak než děděním

Účelem článku je poskytnutí určitého přehledu ustanovení platných právních předpisů, které upravují pro případ smrti fyzické osoby přechod některých práv na třetí subjekty na základě jiných právních režimů, než je úprava dědění obsažená v příslušných ustanoveních občanského zákoníku.

Kateřina Hajná: Co s uvolněným obchodním podílem jednočlenné společnosti s ručením omezeným (k diskusi)

Možnými způsoby zániku účasti jediného společníka ve společnosti s ručením omezeným jsou exekuce postižením obchodního podílu a výkon rozhodnutí postižením obchodního podílu. Oba tyto způsoby výkonu rozhodnutí mají stejné účinky jako zrušení účasti ve společnosti soudem. Účast jediného společníka ve společnosti zaniká a uvolněný obchodní podíl přechází na společnost. Jaký postup se však uplatní v případě, že společnost s jediným společníkem nabude v důsledku zániku účasti jediného společníka svůj vlastní obchodní podíl? Autorka se zabývá několika rozhodnutími Nejvyššího soudu, které se vztahují k této problematice, a také upozorňuje na nejasnosti, které vyvolává právní názor přijatý v těchto rozhodnutích. Článek si klade za cíl otevřít mezi odbornou veřejností diskusi na téma nakládání s uvolněným obchodním podílem jednočlenné společnosti s ručením omezeným.

Václav Vlk: Ještě (jednou) k odposlechu advokáta

Autor navazuje na články dříve publikované v Bulletinu, zejména v č. 3 a 9/2008. Zabývá se hodnocením předchozí i současné právní úpravy odposlechů obecně, ale i z hlediska kauzy advokáta J. Čapka (Kinský), jež byl autor zástupcem.

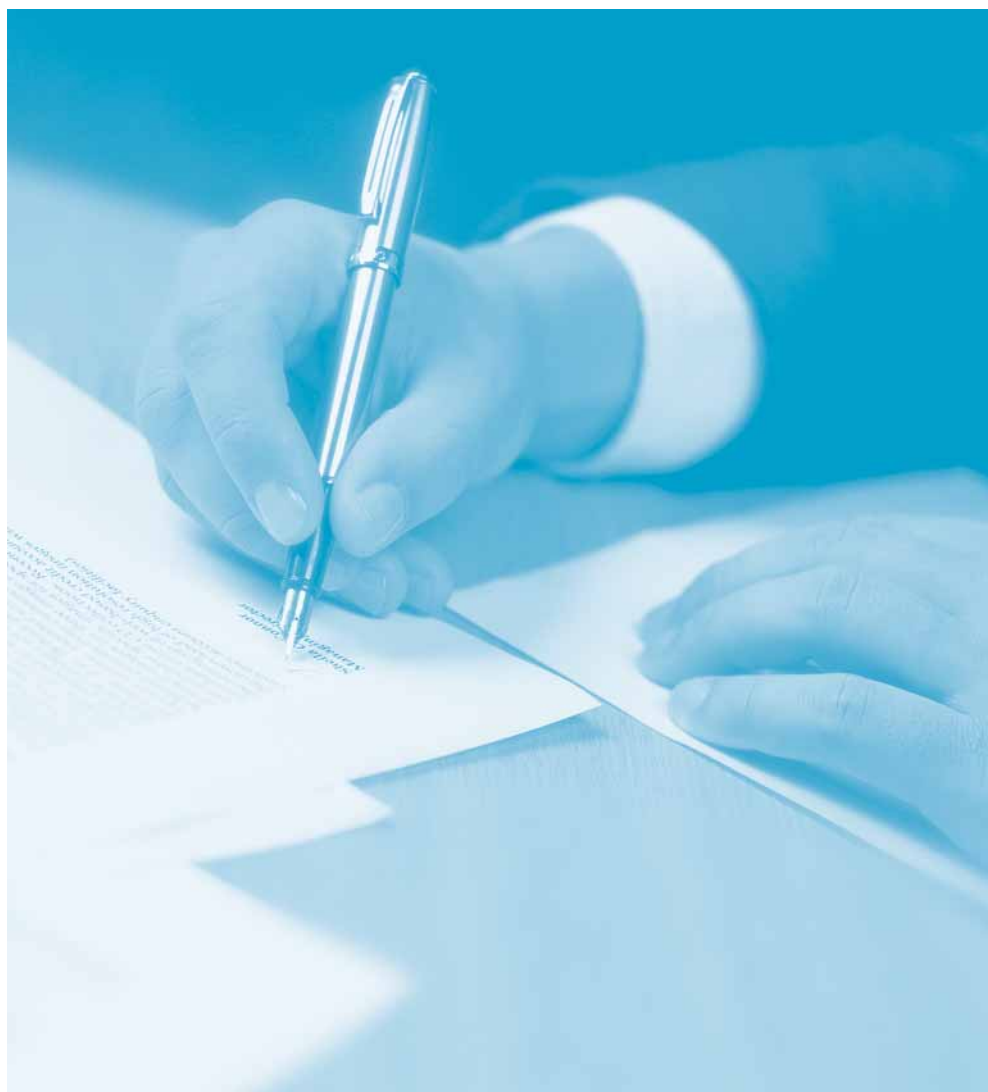
Ondřej Přidal: Postup soudu před nařízením jednání

Článek má za cíl nastínit postup soudu před nařízením jednání s důrazem na rychlost řízení a efektivní skončení věci při zachování všech standardů spravedlivého procesu. Ukazuje také některé typické úvahy soudce a řeší některé praktické otázky, které se mohou objevit do nařízení jednání. Článek je zpracován prostřednictvím schématu – vývojových diagramů a komentáře k nim. Vývojové diagramy zachycují efektivní sled jednotlivých

kroků, které jsou cíleně uspořádány tak, aby řízení mohlo co nejrychleji skončit, či aby mohlo být co nejrychleji nařízeno jednání za současného respektování všech procesních práv účastníků. Navazující článek v BA č. 6/2009.

Ladislav Jouza: Otazníky kolem mezd a příplatků

Za práci ve svátek dostane zaměstnanec mzdu, kterou si „vydělal“, a příplatek ve výši průměrného hodinového výdělku, nebo mu zaměstnavatel poskytne náhradní volno. Pokud zaměstnanec ve svátek nepracoval, mzda se mu nekrátí. Příplatky za přesčasovou práci mohou být u vedoucích zaměstnanců v podnikatelských subjektech sjednány ve mzdě paušální částkou. Ke snížení mzdy může zaměstnavatel přistoupit jen tehdy, jestliže mzda byla jednostranně stanovena, Nesmí však být nižší, než je zaručená mzda. Mzda se však nemůže krátit pro porušení pracovních povinností nebo neplnění pracovních úkolů.

Ještě jednou k akcesoritě zástavního práva

JUDr. MAREK IVČIČ

Tímto příspěvkem si dovoluji navázat na článek Mgr. Jana Mayera nazvaný „Akcesorita zástavního práva“, jenž byl uveřejněn v Bulletinu advokacie č. 12/2008. V tomto člán-

ku autor polemizuje s názorem Nejvyššího soudu (rozhodnutí sp. zn. 21 Cdo 1198/2005 z 9. 2. 2006), podle kterého zástavní právo nezaniká, jestliže dluh odpovídající zajištěné pohledávce nemůže být uspokojen právnickou osobou jako dlužníkem proto, že zanikla bez právního nástupce. V tomto rozhodnutí je spatřován rozpor se zcela zřejmým pravidlem,¹ podle kterého zástavní právo zaniká zánikem zajištěné pohledávky. Jelikož závazek (jako dvoustranný právní vztah) nemůže nadále trvat bez svého dlužníka, musí tedy zaniknout. Z důvodu akcesority zástavního práva k hlavnímu závazkovému vztahu by tak měl zaniknout i právní vztah zajišťující (v předmětném případě zástavní právo).

K uvedenému je možno dále doplnit, že shora uvedený názor vyslovil shodný senát Nejvyššího soudu dále ještě v rozhodnutí sp. zn. 21 Cdo 3138/2007 ze dne 17. 4. 2008, ve kterém v podstatě zopakoval své argumenty.

Důvodem pro sepis tohoto příspěvku nebyl úmysl polemizovat se závěry autora uvedeného článku nebo naopak podpořit argumenty Nejvyššího soudu. Impulzem bylo spíše „obiter dictum“ autora ohledně řešeného problému ve vztahu k fyzickým osobám. Odkazem na ustanovení § 579 občanského zákoníku (podle kterého závazek smrtí dlužníka nezaniká) totiž autor dovozuje (při existenci institutu dědického práva jako univerzálního právního nástupnictví), že fyzická osoba má po své smrti vždy nějakého právního nástupce. Tudíž zde nepřichází v úvahu situace obdobná zániku právnické osoby bez právního nástupce. V případě úmrtí fyzické osoby, jež zanechala existující závazek zajištěný zástavním právem k věci třetí osoby, tedy není nutné řešit otázku, zda zánikem obligačního dlužníka nemohlo dojít z důvodu zániku hlavní pohledávky rovněž k zániku zástavního práva jako zajišťovacího prostředku akcesorické povahy.

Uvedené však nemusí platit vždy. **Je zde možná situace, kdy zůstavitel (jenž je hlavním dlužníkem) nezanechá žádný majetek, resp. zanechá majetek pouze nepatrné hodnoty, a soud řízení o dědictví podle ustanovení § 175h odst. 1 nebo 2 občanského soudního řádu zastaví,² aniž by rozhodl, kdo je dědicem. Otázka pak zní, je zde nějaký právní nástupce, nějaký subjekt, jenž bude primárně odpovídat za zanechané závazky?**

Pokud bychom přijali závěr, že v tomto případě skutečně není žádný univerzální právní nástupce, je zde na uvaženu, co si počít se zástavním právem, které zajišťovalo dluh zůstavitele, jenž nezanechal žádného majetku. Situace je tak v podstatě stejná jako u zániku právnické osoby bez právního nástupce. Věřitel přišel definitivně o možnost domáhat se splnění své pohledávky na dlužníkově, neboť ten zemřel a žádná další osoba za jeho závazky neodpovídá. Pokud však byla tato pohledávka zajištěna zástavním právem, mohl by se věřitel domáhat uspokojení své pohledávky ze zástavy (neboť ve smyslu ustanovení § 152 a násl. občanského zákoníku nebyl dluh včas splněn). To samozřejmě pouze za situace, že zástavní právo z důvodu své akcesority nezaniklo.

Naznačená sporná otázka je již Nejvyšším soudem (v rozhodnutí sp. zn. 21 Cdo 1640/2004 ze dne 15. 2. 2005) vyřešena. Soud zde dospěl k závěru (aniž by se explicitně vyjádřil k tomu, zda je v této situaci univerzální právní nástupce či nikoliv) v podstatě shodnému se shora uvedenými rozhodnutími, jež se týkají zániku právnické osoby bez právního nástupce. Je zde argumentováno vazbou akcesority zástavního práva pouze k zajištěné pohledávce, nikoliv k osobě dlužníka. Jestliže tedy podle ustanovení § 579 odst. 1 občanského zákoníku smrtí dlužníka nezaniká povinnost plnit (pohledávka tedy zřejmě nadále trvá),³ nezaniká ani zajištění této pohledávky (v tomto případě zástavní právo). **Pro trvání zástavního práva není tedy rozhodné, že dlužník zemřel a že tu není nikdo, kdo by za jeho dluhy odpovídal.**

Nejvyšší soud tak (dle odůvodnění svého rozhodnutí) vychází ze smyslu zajištění pohledávky, kterým je možnost dosáhnout splnění pohledávky ze zajištění poskytnutého třetími osobami v případě, že věřitel nemůže být uspokojen z důvodů spočívajících v osobě dlužníka. Zkráceně řečeno – smyslem a účelem zástavního práva je poskytnout zástavnímu věřiteli uspokojení jeho pohledávky vždy, neucíni-li tak dlužník.

Na jedné straně lze k uvedenému zaujmout stanovisko, že argumentace o vázanosti principu akcesority pouze na zajištěné pohledávce a nikoliv na osobě dlužníka se může zdát poněkud nelogická. Jinými slovy totiž z uvedeného vyplývá následující: přestože není nikdo, kdo mi může splnit moji pohledávku (neboť dlužník – ať právnická či fyzická osoba – zanikl bez právního nástupce), tato pohledávka (bez nějakého časového ukončení) trvá. Tento závěr zřejmě platí bez ohledu na existenci zajištění této pohledávky. Pokud by však v konkrétním případě žádné zajištění ze strany třetí osoby neexistovalo, zůstává otázkou, k čemu je tato konstrukce sama o sobě dobrá, resp. jaký je její účel. Vy-

sledkem je totiž pouze neukončené trvání pohledávky, jež nemůže být splněna.

Na druhou stranu lze jistě najít i argumenty podporující názor Nejvyššího soudu, který jde nad dikci zákonného ustanovení a zohledňuje především účel zajištění. Tímto účelem je ochrana práva věřitele na splnění pohledávky před faktickými překážkami jeho výkonu. Zajištění (např. prostřednictvím zástavního práva) tak má věřitele chránit před tím, že dlužník nebude ochoten či vůbec schopen svůj závazek splnit. Jedním z těchto rizikových faktorů může být v případě fyzické osoby i smrt dlužníka bez zanechání majetku s následkem absence právního nástupce (což je jev poměrně vzácný, nicméně vzhledem k současnému trendu „osobního předlužení“ se jeho četnost možná zvýší). Pro věřitele tak není rozdílu mezi tím, když mu dlužník dluh neuhradí z důvodu nedostatku zdrojů nebo naopak z důvodu úmrtí. Právě pro případ prodlení se splněním (z jakéhokoliv důvodu) věřitel trval na zřízení zástavního práva. Pokud v této souvislosti připustíme konstrukci spočívající na výslovné dikci zákona, vedlo by to k poměrně paradoxnímu výsledku. V situaci, která racionálně existenci zajištění vyžadovala (a věřitel tento možný vývoj správně

předpokládal a zřízení zajištění požadoval), neboť dlužník nakonec nezanechal žádný nebo jen nepatrný majetek, by věřitel nemohl dosáhnout uspokojení své pohledávky ze zástavního práva, neboť by toto zaniklo. Naopak v situaci, která zajištění nevyžadovala, neboť dlužník přece jen nějaký majetek zanechal (a jeho dluhy by přešly na dědice nebo stát), by věřitel svůj nárok mohl prostřednictvím zajišťovacího prostředku uspokojit.

Jak již bylo uvedeno výše, Nejvyšší soud se přiklonil k respektování účelu zástavního práva, což ocení především subjekty vyskytující se obvykle na straně věřitelské, neboť nemusí mít obavu, že jejich zajištěné pohledávky pozbudou ze shora uvedených důvodů hodnoty.

✦ Autor je advokátem v Brně.

1 Ustanovení § 170 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

2 (1) Nezanechá-li zůstavitel majetek, soud řízení zastaví.
(2) Jestliže zůstavitel zanechal majetek nepatrné hodnoty, může jej soud vydat tomu, kdo se postaral o pohřeb, a řízení zastaví.

3 Uvedené platí samozřejmě pouze za předpokladu, že obsahem závazku není povinnost, jejíž splnění je vázáno pouze na osobu dlužníka.

Práva, která v případě smrti přecházejí jinak než děděním

JUDr. LUKÁŠ KLEGA

Ke dni smrti fyzické osoby přechází dědictví na dědice. **Existuje však řada práv, která přecházejí na třetí osoby mimo samotný rámec dědění.** V platné právní úpravě ne-

existují ustanovení, která by tato práva souhrnně vypočítávala. O tom, že konkrétní právo přechází v případě smrti fyzické osoby na třetí osoby mimo rámec dědění, na základě jakých principů, jakož i na které konkrétní osoby, se dozvídáme z jednotlivých – ve vztahu k občanskému zákoníku zvláštních – právních předpisů, které je navíc možné zařadit do různých právních odvětví. Úprava je tak dosti roztržistěná, přičemž je složité se orientovat v tom, které konkrétní právo přechází právě mimo rámec dědění.

Tato práva přitom nejsou zpravidla vůbec závislá na skončení dědického řízení. Je především nutné si uvědomit, že při přechodu těchto práv se neuplatňují principy samotného dědění. Okruh osob, na které taková práva přechází, nemusí být totožný s dědici. Jejich nabyvatelé nemají postavení dědice a neodpovídají proto

za zůstavitelovy závazky, a to ani do výše nabytého majetku. Nabytí přitom nebrání ani skutečnost, že odmítli dědictví, byli zůstavitelem vyděděni či se stali nezpůsobilými dědit. V následujícím textu se tedy pokusím předstírat určitý přehled těchto práv.

Právo na ochranu osobnosti: po smrti fyzické osoby přísluší dle ustanovení § 15 občanského zákoníku toto právo **manželu nebo partnerovi a dětem**, a není-li jich, je jim **rodičům**.

Peněžité nároky z pracovního poměru: dle ustanovení § 328 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, peněžité nároky zaměstnance jeho smrtí nezanikají (s výjimkou nároku na náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění), ale **do výše trojnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku přecházejí postupně na jeho manžela, děti a rodiče, ovšem pouze za předpokladu, že s ním žili v době jeho smrti ve společné domácnosti.** V případě, že neexistuje žádná z těchto osob, nebo existují, ale nežily s ním ve společné domácnosti, případně peněžité nárok přesahuje trojnásobek jeho mzdy, stávají se tyto nároky předmětem dědění. Peněžité nároky zaměstnavatele smrtí zaměstnance naopak zanikají, s výjimkou nároků, o nichž bylo pravomocně rozhodnuto nebo které byly zaměstnancem před jeho smrtí písemně uznávány co do

důvodů i výše, jakož i nároků na náhradu škody způsobené úmyslně.

Osobnostní autorská práva: dle ustanovení § 11 v zákoně č. 121/2000 Sb., autorský zákon, mezi tato práva patří například právo autora rozhodnout o zveřejnění svého díla, právo osobovat si autorství atd. Tato autorská práva smrtí autora zanikají. Po jeho smrti si však nikdo nesmí osobovat jeho autorství k dílu a dílo smí být užito jen způsobem nesnižujícím jeho hodnotu a musí být uveden jeho autor. **Ochrany se pak může domáhat kterákoliv z osob autorovi blízkých nebo právnická osoba sdružující autory či kolektivní správce.** Toto oprávnění mají, i když uplynula doba trvání majetkových práv autorských. Oprávnění není nikterak časově omezeno.

Majetková autorská práva: tato práva zásadně přecházejí děděním. Nicméně dle ustanovení § 58 odst. 2 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, smrtí zaměstnavatele, který byl oprávněn vykonávat majetková práva k zaměstnaneckému dílu a který nemá právního nástupce (tedy v tomto případě dědice), nabývá oprávnění k výkonu těchto práv autor.

Restituční nároky: ustanovení § 4 odst. 4 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, v platném znění, stanoví, že pokud zemřela oprávněná osoba, která uplatnila nárok na vydání majetku před vydáním rozhodnutí o tomto nároku, přechází tento nárok na dědice. V souvislosti s touto problematikou se v odborné literatuře objevují dva rozdílné názory. Podle prvního z nich ze zmíněného ustanovení jednoznačně vyplývá, že tento nárok je předmětem dědictví.¹ Podle druhého vyjadřuje toto ustanovení odlišení od případů, kdy oprávněná osoba zemřela až poté, kdy už bylo vydáno rozhodnutí, jímž bylo přiznáno vydání nemovitosti a vlastnictví k ní. Zde by byl nárok předmětem dědictví jednoznačně. V případě, že oprávněná osoba zemřela dříve, přechází tento nárok na dědice, přičemž pojem „dědicové“ má podle tohoto názoru pouze označovat osoby, na které má tento nárok přejít mimo ustanovení občanského zákoníku o dědění. Tomu nasvědčuje také skutečnost, že není vyloučena situace, že i dědic, který dědictví neodmítl, může prohlásit, že se v řízení vzdává svého práva, což by v případě dědictví pouze ohledně některé jeho části nebylo možné.²

Přechod nájmu bytu, který není bytem družstevním: úprava přechodu nájmu nedružstevního bytu dostala v nedávné době výrazných změn. Dle současného znění ustanovení § 706 občanského zákoníku, **zemřeli nájemce nedružstevního bytu, stávají se nájemci (resp. společnými nájemci) jeho děti, partner, rodiče, sourozenci, zeť a snacha, kteří prokáží, že s ním žili v den jeho smrti ve společné domácnosti a nemají vlastní byt.** V tomto případě dochází k přechodu nájmu přímo ze zákona a není tudíž třeba žádné dohody s pronajímatelem. **Nájemci se stávají také vnuci a ti, kteří pečovali o společnou domác-**

nost zemřelého nájemce nebo na něho byli odkázáni výživou, jestliže prokáží, že s ním žili ve společné domácnosti aspoň po dobu tří let před jeho smrtí a nemají vlastní byt. Jedná-li se však o vnuky nájemce, může soud z důvodů zvláštního zřetele hodných rozhodnout, že se stávají nájemci, i když soužití ve společné domácnosti s nájemcem netrvalo tři léta. Jde-li o osoby, které nájemce do bytu přijal až po sjednání nájemní smlouvy, vztahuje se na ně toto pravidlo pouze tehdy, jestliže se na tom nájemce a pronajímatel písemně dohodli; to neplatí, jde-li o vnučky nájemce. Mezi uvedenými osobami není žádné pořadí a právo užívání přechází na všechny tyto osoby. Nájem takto pochopitelně přejde také na osoby nezpůsobilé dědit, od toho, koho zůstavitel vydědil či kdo dědictví odmítl. Uvedených ustanovení nelze použít, pokud by se jednalo o byt ve společném nájmu, ať již manželů, či jiných osob. V tomto případě pokračují v nájmu pozůstalí nájemci.

Peněžité dávky státní sociální podpory: podle § 2 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, jsou těmito dávkami jednak dávky poskytované v závislosti na výši příjmu (přídavek na dítě, sociální příplatek, příspěvek na bydlení) a jednak ostatní dávky (rodičovský příspěvek, dávky péčovské péče, porodné, pohřebné). **Žádná z těchto dávek není nikdy předmětem dědictví, a to ani v případě, že neexistuje žádná z dále uvedených osob!** Dle ustanovení § 56 výše uvedeného zákona platí, že **zemřela-li oprávněná osoba po uplatnění nároku na dávku, vstupují do probíhajícího řízení a nabývají nárok na dávky splatné do dne smrti oprávněného stejným dílem osoby, k nimž bylo přihlíženo při stanovení rozhodného příjmu.** Těmto osobám se vyplatí také částky, které odpovídají dávкам již přiznaným oprávněnému před jeho smrtí.

Peněžité nároky nemocenského pojištění: přechod těchto nároků upravuje zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Dle jeho ustanovení § 51 platí, že **zemřel-li pojištěnec po vzniku nároku na dávku, přechází nárok na výplatu částek dávky, které nebyly pojištěnci vyplaceny, postupně na manžela, děti a rodiče, jestliže žili s pojištěncem v době jeho smrti v domácnosti, pokud pojištěnec splňoval podmínky nároku na výplatu dávky; tyto osoby vstupují též do řízení o dávce.** Pokud pojištěnec neuplatnil nárok na výplatu dávky, mohou tento nárok uplatnit výše uvedené osoby. Tyto nároky se stanou předmětem dědictví, pokud není výše uvedených osob.

Peněžité nároky ze sociálního zabezpečení: podle ustanovení § 63 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, **zemřeli oprávněný po uplatnění nároku na dávku důchodového pojištění, vstupují do dalšího řízení o dávce a nabývají nároku na dávky splatné do dne smrti oprávněného postupně jeho manžel, děti a rodiče, jestliže s ním žili v době jeho smrti v domácnosti. Podmínka soužití v domácnosti nemusí být splněna u dětí, které mají nárok na sirotčí důchod po zemřelém.** U všech ostatních důchodů (starobní, částečný invalidní, plný invalidní, vdovský

a vdovecký) však tato podmínka splněna být musí. Těmto osobám se vyplatí také částky, které odpovídají dávám již přiznaným oprávněnému před jeho smrtí.

Peněžité dávky sociální péče: v tomto případě zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, v ustanovení § 104 odst. 2 a 3 stanoví, že **pokud zemřel oprávněný po uplatnění nároku na dávku, vstupují do dalšího řízení o dávce a nabývají nároku na částky splatné do dne smrti oprávněného postupně manžel, děti a rodiče, jestliže žili s oprávněným v době jeho smrti ve společné domácnosti. Podmínka společné domácnosti nemusí být opět splněna u dětí, které mají nárok na sirotčí důchod po zemřelém.** Byla-li dávka přiznána před smrtí oprávněného, vyplatí se splatné částky rovněž těmto osobám. Není-li těchto osob, stanou se uvedené nároky předmětem dědictví.

Stavební spoření: tuto problematiku upravuje zákon č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření. **V případě úmrtí účastníka přecházejí práva a povinnosti ze stavebního spoření (např. právo na příspěvek fyzické osobě, povinnost spořit dohodnutou částku atd.) na pozůstalého manžela.** Není-li ho, jsou tato práva a povinnosti předmětem dědění, ovšem jen za předpokladu, že se dědicové dohodnou v dohodě o vyřádkování dědictví, že práva a povinnosti ze stavebního spoření převezme pouze jeden z nich. Účastníky stavebního spoření se totiž nemůže stát více osob. Zákon neřeší situaci, jak postupovat, existuje-li pouze jeden dědic. Tento dědic samozřejmě dědickou dohodu uzavřít nemůže. Zde je zřejmě třeba vycházet ze smyslu celého ustanovení, které sleduje základní podmínku, aby ve spoření pokračovala pouze jedna osoba.³ Nedojde-li ale mezi dědici k takovéto dohodě, smlouva o stavebním spoření zaniká dnem smrti zůstavitele a předmětem dědictví se stane pouze uspořené částka, včetně úroků a poměrné částky státní podpory ke dni úmrtí účastníka stavebního spoření.

Penzijní připojištění: úprava je obsažena v ustanovení zákona č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem. Dle § 23 odst. 1 písm. b) tohoto zákona **náleží odbytné fyzickým osobám určeným ve smlouvě, pokud účastník zemřel a nebyla mu vyplácena penze nebo vyplaceno jednorázové vyrovnání, a pokud nevznikl nárok na pozůstalostní penzi nebo pokud se nároku na pozůstalostní penzi všechny fyzické osoby určené ve smlouvě písemně vzdaly.** Dle ustanovení § 25 pak platí, že zemřel-li účastník, kterému nebyla vyplácena penze, a nevznikl-li nárok na odbytné výše uvedeným osobám nebo na pozůstalostní penzi, stává se částka odbytného předmětem dědictví, pokud jsou dědici. Z uvedeného tedy vyplývá, že není možný přechod na základě odúmrtní.

Pojistné plnění: tuto problematiku, kterou dříve upravoval občanský zákoník, upravuje nyní zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě. Zvláštní způsob přechodu se týká pouze situace, kdy pojistnou událostí je

smrt, v ostatních případech je právo na pojistné plnění předmětem dědění. Podle § 51 odst. 1 tohoto zákona, **je-li pojistnou událostí smrt pojištěného, může pojistník určit obmyšleného jako oprávněnou osobu, a to jménem nebo vztahem k pojištěnému.** Pojistník by měl počítat s tím, že pokud bude obmyšlenou osobu určovat vymezení vztahu k pojištěnému (např. jako manžela pojištěného), může se situace do dne smrti pojištěného změnit a pojistné plnění pak nabude osoba jiná, než kterou měl na mysli v době uzavření pojistné smlouvy (např. nový manžel pojištěného). Osobou obmyšlenou je osoba určená pojistníkem v pojistné smlouvě, které vznikne právo na pojistné plnění v případě smrti pojištěného. Pojistníkem je osoba, která s pojistitelem uzavřela pojistnou smlouvu (pojistné riziko se může týkat jí samé, nebo osoby jiné – viz dále). Pojištěným je osoba, na jejíž život se soukromé pojištění vztahuje (tedy pojistník sám, nebo osoba od pojistníka odlišná). Osobu obmyšleného může pojistník až do vzniku pojistné události měnit. Změna je účinná až dnem doručení sdělení pojistiteli.

Zemřel-li pojištěný, nabude práva na pojistné plnění obmyšlená osoba. **Pokud obmyšlená osoba tohoto práva nenabude (nebyla určena, již nežije atd.), nabývají tohoto práva manžel pojištěného, a není-li ho, děti pojištěného. Pokud nejsou ani tyto děti, nabudou práva na pojistné plnění rodiče pojištěného, a není-li jich, nabudou jej jeho spolužijící osoby.** Není-li žádné z těchto osob, jsou na řadě dědici pojištěného, jedná se však i v tomto případě o přechod práv jinak než dědění, neboť pojem „dědici“ slouží pouze k vymezení osob, na které má na základě tohoto zákona přejít právo na pojistné plnění. Zajímavé ovšem je, že v případě zjištění, že dědicem je někdo jiný nebo je dědiců více, použijí se obdobně ustanovení občanského zákoníku o ochraně oprávněného dědice. Pokud pojistník nestanovil nic jiného, má každá z oprávněných osob právo na stejný díl. Určuje-li tedy pojistník v pojistné smlouvě jako obmyšlené více osob, může zároveň stanovit velikost jejich podílů.

Pojistník může uzavřít také pojistnou smlouvu na pojistné riziko pojištěného, který je osobou odlišnou od pojistníka. Toto může učinit jen se souhlasem pojištěného nebo jeho zákonného zástupce. Zemře-li pak pojistník, vstupuje pojištěný do soukromého pojištění namísto pojistníka, a to dnem, kdy pojistník zemřel.

❖ Autor je advokátem v Ostravě.

1 Srov. Právní rádce, 1998, číslo 7, s. 42 (rubrika Právní poradna – autor neuveden).

2 Srov. Pokorný, M.: Zákony o zmírnění majetkových a jiných křivd v období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990. Komentář, C. H. Beck, Praha 1999, s. 154.

3 Srov. Ryšánek, Z.: Důsledky úmrtí účastníka stavebního spoření a penzijního připojištění, Ad Notam, 1996, číslo 1, s. 2.

Co s uvolněným obchodním podílem jednočlenné společnosti s ručením omezeným *(k diskusi)*

Mgr. KATEŘINA HAJNÁ

I. Úvodem

Jednočlenná společnost s ručením omezeným je do jisté míry zvláštní (ač v praxi častou) podobou společnosti s ručením omezeným. Z důvodu specifčnosti jednočlenné společnosti s ručením omezeným a neexistence její komplexní úpravy v zákoně č. 513/2001 Sb., obchodním zákoníku (dále také jen obch. zák.), se objevují různé aplikační problémy a diskutují mnohé otevřené otázky.

Česká právní úprava výslovně umožňuje, aby společnost s ručením omezeným byla založena jediným zakladatelem. Je také možné, aby došlo ke spojení všech obchodních podílů v rukou jediného společníka. Pro úplnost je třeba uvést, že jako jediná z forem obchodních společností v režimu českého obchodního zákoníku může být společnost s ručením omezeným založena jak jedinou právnickou osobou, tak i jen jednou fyzickou osobou.

Jednou z nevyjasněných otázek je, jaký postup se uplatní v případě, že společnost s jediným společníkem nabude v důsledku zániku účasti jediného společníka svůj vlastní obchodní podíl. Cílem tohoto příspěvku je zejména upozornit na několik rozhodnutí Nejvyššího soudu, která se k této otázce vyjadřují.

II. Obecně k právní úpravě

Obchodní zákoník upravuje minimální i maximální možný počet společníků, respektive zakladatelů společnosti s ručením omezeným. V případě, že je počet společníků v rozporu s touto kogentní právní úpravou, uplatní se sankce, jako neplatnost společenské smlouvy, možnost podání návrhu na zrušení společnosti soudem a vyslovení neplatnosti společnosti soudem. Jednotlivé sankce se aplikují podle toho, zda k porušení těchto kogentních pravidel došlo již při samotném vzniku společnosti (pokud je počet zakladatelů v rozporu s právní úpravou), nebo až následně (například pokud v důsledku přechodu obchodního podílu na více nabyvatelů, nebo na základě rozdělení obchodního podílu dojde ke zvýšení počtu společníků nad padesát).

Česká právní úprava předvídá **několik způsobů zániku účasti společníka v jednočlenné společnosti s ručením**

omezeným. Ve srovnání se společností vícečlennou je však výčet možností zániku účasti jediného společníka kratší. V případě jednočlenné společnosti nelze aplikovat právní úpravu vyloučení společníka rozhodnutím soudu podle § 149 obch. zák. nebo v kadučním řízení podle § 113 a § 121 obch. zák. a uzavření dohody o ukončení účasti společníka ve společnosti. Jediný společník také nemůže navrhnout soudu, aby jeho účast ve společnosti zrušil.¹

Účast jediného společníka ve společnosti s ručením omezeným může zaniknout úmrtím společníka – fyzické osoby, respektive zánikem společníka – právnické osoby. Dalšími z možných způsobů zániku účasti jediného společníka ve společnosti s ručením omezeným, kterým bych se ráda věnovala podrobněji, jsou **exekuce postižením obchodního podílu a výkon rozhodnutí postižením obchodního podílu jediného společníka.** Oba tyto způsoby výkonu rozhodnutí mají ze zákona stejné účinky jako zrušení účasti ve společnosti soudem, tedy **zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným a přechod uvolněného obchodního podílu na společnost.**

Pro nakládání s uvolněným obchodním podílem po zrušení účasti společníka se použije postup pro nakládání s uvolněným podílem po vyloučení společníka. Z toho vyplývá, že společnost pak může uvolněný obchodní podíl na základě rozhodnutí valné hromady převést. Nepřevede-li společnost uvolněný obchodní podíl v zákonné lhůtě šesti měsíců na třetí osobu nebo na jiného společníka, musí valná hromada, pod sankcí zrušení společnosti soudem ex offo, rozhodnout o snížení základního kapitálu o vklad odpovídající uvolněnému obchodnímu podílu, nebo o tom, že uvolněný obchodní podíl bude rozdělen a ostatní společníci jej převezmou v poměru svých obchodních podílů ve společnosti, a to za úplaty odpovídající celkové výši vypořádacího podílu.

Zvláštní právní úprava pro případ, že uvolněný podíl nabude společnost jednočlenná, neexistuje (až na výjimku popsanou níže), což vyvolává nejasnosti při aplikaci těchto pravidel na jednočlenné společnosti s ručením omezeným. Navíc ustanovení § 120 odst. 2 obch. zák. stanoví, že společnost sama nemůže vykonávat práva společníka, tedy ani hlasovat na valné hromadě.

Obchodní zákoník se snaží předejít situacím, kdy se společnost ocitne bez společníků, když například stanoví, že jediný společník nemůže navrhnout soudu zrušení své účasti ve společnosti soudem (na rozdíl od společníka ve vícečlenné společnosti s ručením omezeným).

V odborné literatuře se objevuje názor, že zrušením účasti jediného společníka ve společnosti by nastal „*protiprávní stav*“, který vyžaduje zvláštní právní úpravu.²

Jediná zákonná výjimka ze zániku účasti společníka ve společnosti podle § 148 odst. 2 obch. zák. se podle odst. 3 tamtéž vztahuje pouze na prohlášení konkurzu na majetek jediného společníka společnosti s ručením omezeným. **Prohlášením konkurzu se obchodní podíl stane součástí konkurzní podstaty a práva jediného společníka vykonává správce konkurzní podstaty.**

Jaký postup se však uplatní v případě, že společnost s jediným společníkem nabude v důsledku zániku účasti jediného společníka svůj vlastní obchodní podíl?

III. K rozhodovací praxi Nejvyššího soudu

Vodítko k řešení poskytl Nejvyšší soud, když v odůvodnění rozhodnutí ze dne 31. října 2006, **sp. zn. 29 Odo 850/2006**, řešil otázku zásadního právního významu, a to „...*zda může společnost jako jediný společník v působnosti valné hromady poté, co na ni přešel obchodní podíl jejího jediného společníka v důsledku vydání exekučního příkazu k postižení obchodního podílu společníka ve společnosti, po právní moci usnesení o nařízení exekuce, platně rozhodnout o převodu obchodního podílu podle § 113 odst. 5 obch. zák.*“³

V řešeném případě (podle odůvodnění rozhodnutí Nejvyššího soudu) osoba jednající jménem společnosti rozhodla o převodu celého obchodního podílu na třetí

osobu. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací označil takové rozhodnutí za neplatné pro rozpor se zákonem a shledal, že nebyly splněny podmínky zápisu osoby jednající jménem společnosti jako nabyvatele uvolněného obchodního podílu a nového společníka. K odůvodnění svého závěru Vrchní soud v Praze mimo jiné uvedl, že **společnost sama není oprávněna vykonávat práva společníka**, a proto „*nebylo a není osoby, jež by byla oprávněna ... rozhodnout o převodu obchodního podílu, ani osoby, která by byla oprávněna obchodní podíl převést.*“⁴

Nejvyšší soud však v těchto souvislostech uvedl, že přijetí rozhodnutí o prodeji uvolněného obchodního podílu zákonem společnosti jako vlastníku uvolněného 100% obchodního podílu ukládá. Senát Nejvyššího soudu 29 Odo při výkladu ustanovení § 148 odst. 2 obch. zák. ve vazbě na ustanovení § 63 a § 65 zákona č. 120/2001 Sb. a § 320a zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, uvedl, že uvedený postup společnosti v takové situaci logicky vyplývá z toho, jakým způsobem má být naloženo s obchodním podílem k uspokojení věřitelů jediného společníka. Zároveň také uvedl, že tato ustanovení jsou ve vztahu speciality k ustanovení § 120 odst. 2 obch. zák.

K odůvodnění tohoto stanoviska odkázal na své dřívější rozhodnutí, ve kterém konstatoval, že **účelem úpravy zániku účasti společníka ve společnosti v důsledku vydání exekučního příkazu k postižení obchodního podílu je zajistit, aby pohledávka oprávněného, k jejímuž uspokojení byl vydán exekuční příkaz k postižení obchodního podílu, byla uspokojena co nejracionálnějším způsobem.**⁵

Ilustrační foto Jakub Stadler

Tento účel je (podle Nejvyššího soudu) naplněn, pokud společnost v zákonné lhůtě naloží s uvolněným obchodním podílem v souladu s § 113 odst. 5 a 6 obch. zák. a dojde k vyplacení vypořádacího podílu nebo podílu na likvidačním zůstatku. Nejvyšší soud uzavřel, že z těchto důvodů není potřeba, aby zákon stanovil výslovnou výjimku pro ukončení účasti jediného společníka ve společnosti po nařízení exekuce na jeho majetek.

Ke stejným závěrům dospěl i senát Nejvyššího soudu 20 Cdo v rozhodnutí ze dne 21. prosince 2006, sp. zn. 20 Cdo 988/2006. V odůvodnění tohoto rozhodnutí Nejvyšší soud odkázal na svou dřívější rozhodovací praxi, konkrétně na svůj právní názor, že účast povinného ve společnosti s ručením omezeným v důsledku pravomocného nařízení výkonu rozhodnutí postižením jeho podílu zaniká i tehdy, je-li povinný společníkem jediným, společnost se tím však nezrušuje a společníkovi vzniká právo na vypořádací podíl.

Obdobné skutkové okolnosti jako v roce 2006 posuzoval Nejvyšší soud v případě rozhodnutí ze dne 1. srpna 2007, sp. zn. 29 Odo 1028/2006. Podle závěrů odvolacího soudu zanikla jedinému společníkovi účast ve společnosti vydáním exekučního příkazu k postižení jeho obchodního podílu, jeho obchodní podíl přešel na společnost a v této situaci nebylo nikoho, kdo by mohl o nakládání s uvolněným obchodním podílem rozhodovat. Ze skutkových okolností případu dále vyplývá, že jediný společník byl zároveň jednatelem společnosti. Po zániku své účasti ve společnosti jako společníka rozhodl jako jednatel společnosti ve formě notářského zápisu o převodu uvolněného podílu na třetí osobu. Odvolací soud konstatoval neplatnost takového rozhodnutí jednatele pro rozpor se zákonem, protože společnost nemohla v postavení jediného společníka rozhodnout o převodu obchodního podílu na jinou osobu (s odkazem na § 120 odst. 2 obch. zák.). Nejvyšší soud však rozhodnutí odvolacího soudu a soudu prvního stupně pro rozpor s hmotným právem zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení. Odůvodnění tohoto výroku se zcela shoduje s odůvodněním v rozhodnutí ze dne 31. října 2006, sp. zn. 29 Odo 850/2006 a Nejvyšší soud na toto své dřívější rozhodnutí také výslovně odkázal.

IV. Důsledky rozhodnutí přijatých Nejvyšším soudem

Ve dvou z výše uvedených případů řešených Nejvyšším soudem rozhodla o převodu uvolněného obchodního podílu osoba jednající za společnost.⁶ **Podle mého názoru však jednatel (resp. osoba jednající za společnost) nemůže v souladu s platnou právní úpravou bez dalšího rozhodnout v působnosti valné hromady o převodu obchodního podílu.** Za prvé, obchodní zákoník výslovně zakazuje, aby společnost vykonávala práva společníka, pokud na ni přejde uvolněný obchodní podíl. Výklad dovozující specialitu ustanovení § 148 obch. zák. k § 120 odst. 2 obch. zák. jde podle mého názoru za hranice toho, co výslovně stanoví litera zákona. Dalším důvodem je také to, že obchodní zákoník svěřuje jednatelem ob-

chodní vedení společnosti a jednání jménem společnosti. Z literatury vyplývá, že obchodním vedením se rozumí zejména řízení běžné podnikatelské činnosti společnosti, avšak obchodním vedením již není například rozhodování o dlouhodobých strategických cílech společnosti.⁷ Domnívám se proto, že rozhodování jednatele o převodu (uvolněného) obchodního podílu nelze podřadit pod kompetence svěřené jednatelem platnou právní úpravou v obchodním zákoníku.

Dle skutkových okolností v prvním z popsaných rozhodnutí Nejvyššího soudu je navíc možné, že jednatel společnosti rozhodl o převodu uvolněného obchodního podílu na sebe. Vztah jednatele ke společnosti se liší v případě, že jednatel je zároveň ve společnosti společníkem. V takové situaci dochází k propojení funkce investora společnosti a funkce řídící v jedné osobě. Zájmy společnosti a jednatele jsou za těchto okolností podobné. Jiná situace nastane, pokud jednatel a jediný společník rozhoduje až poté, co jeho účast jako jediného společníka ve společnosti zanikla. Za těchto okolností už zájmy jednatele a společnosti mohou být, a bezpochyby v praxi jsou, různé.

Také je důležité uvést, že řešení zvolené Nejvyšším soudem vyvolává důležitou otázku, a to: Jaká pravidla upravují postup při převodu uvolněného obchodního podílu jediného společníka?

Nejvyšší soud konstatoval, že společnost, která je svým vlastním jediným společníkem, má povinnost o zcizení uvolněného podílu rozhodnout. Avšak nevyjádřil se k důležité otázce, **kdo je oprávněn rozhodnout a podle jakých pravidel má být takové rozhodnutí přijato** za situace, kdy platná právní úprava žádná pravidla nestanoví. Vzniklá situace může vést k nejednotnému výkladu založenému na různých skutkových okolnostech jednotlivých případů, a také k různé rozhodovací praxi soudů.

Dále je zajímavé uvedení tohoto právního názoru Nejvyššího soudu do souvislosti se zákazem řetězení jednočlenných společností stanoveným ustanovením § 105 odst. 2 obch. zák. **Český obchodní zákoník zakazuje jednočlenným společností s ručením omezeným být jediným společníkem jiné společnosti s ručením omezeným** s odůvodněním, že je potřeba zabránit vytváření struktur nepřehledných pro věřitele. Řešení zvolené Nejvyšším soudem není v rozporu s § 105 odst. 2 obch. zák., který stanoví, že společnost s ručením omezeným nemůže být jediným společníkem (výslovně) „jiné“ společnosti s ručením omezeným. Zároveň však nelze učinit závěr, že situace, kdy společnost je sama svým jediným společníkem, je pro věřitele a třetí osoby dostatečně průhledná a jasná.

V neposlední řadě je výše položená otázka aktuální také ve světle jiného rozhodnutí Nejvyššího soudu, ve kterém dovodil, že „...jednou z povinností společníka při převodu obchodního podílu je, aby převodem obchodního podílu neúměrně a neodůvodněně neohrozil další činnost a existenci společnosti...“⁸ Možnost „náhlého“ zániku účasti jediného společníka ve společnosti z důvodů, které nemusí mít s existencí společnosti žádnou sou-

vislost, a následné zrušení a likvidace společnosti může mít bezesporu za následek zhoršení postavení věřitelů společnosti. Úzký vztah jediného společníka se společností v tomto smyslu má proto za následek teoretický nárůst rizika obchodních partnerů, kteří vstupují s jednočlennou společností do právních vztahů. Z tohoto pohledu by se dalo říci, že výše rozebíraný právní názor Nejvyššího soudu přispívá ke zlepšení právního postavení věřitelů. Výhody přijatého řešení pro věřitele však nemohou být chápány absolutně. Pokud bychom přijali argumentaci Nejvyššího soudu a dali za pravdu názoru, že zákon nepřímou ukládá společnostem uvolněný obchodní podíl převést, nelze opomenout, že ve společnosti po zániku účasti jediného společníka není „kvalifikované“ osoby, která by rozhodovala v působnosti jediného společníka o zcizení uvolněného obchodního podílu.

Dále je třeba uvést, že společnost s ručením omezeným má znaky společnosti kapitálové i osobní. Osobní rozměr je představován zejména pojetím a postavením společníků ve společnosti s ručením omezeným. Nemá-li společnost v pozici vlastníka svého vlastního jediného obchodního podílu společníka, osobní rozměr charakteristický pro společnost s ručením omezeným se vytrácí.

V. Jiná řešení

A jaké jiné postupy přicházejí v úvahu?

Za předpokladu, že společnost sama by nebyla schopna rozhodovat v působnosti valné hromady, musel by soud na návrh státního orgánu nebo osoby, která osvědčí právní zájem, společnost zrušit. Zrušení společnosti na základě ustanovení § 68 odst. 6 obch. zák. je možné pouze z taxativně uvedených důvodů. Situaci, kdy ve společnosti není nikdo, kdo by mohl rozhodnout o převodu uvolněného obchodního podílu, lze považovat za důvod zániku předpokladů vyžadovaných zákonem pro vznik společnosti. Nevýhodou tohoto řešení je, že soud nemůže podle této úpravy zrušit společnost návrhem ex officio, ale nežádoucí stav, kdy společnost bude bez společníka schopného vykonávat svá práva společníka, bude trvat tak dlouho, dokud soudu nedojde návrh na zrušení společnosti.

Soud by také mohl zrušit společnost ex officio v souladu s § 113 odst. 6 obch. zák. jako následek nesplnění povinnosti zcizit uvolněný obchodní podíl ve lhůtě šesti měsíců. Problém tohoto řešení je podobný, jako u ře-

šení předchozího – dlouhé období „bezvládní“ ve společnosti, i když limitované lhůtou šesti měsíců, po které soud může o zrušení společnosti rozhodnout. V komentářové literatuře se lze setkat i s názorem, že soud může rozhodnout o zrušení společnosti ex officio ještě před uplynutím šestiměsíční lhůty, protože povinnosti stanovené v § 113 odst. 5 a 6 obch. zák. společnost nemůže objektivně splnit.⁹

VI. Závěrem

V prvním z rozebíraných případů k vydání exekučního příkazu k postižení jeho obchodního podílu po právní moci usnesení o nařízení exekuce **Nejvyšší soud konstatoval, že přijetí rozhodnutí o prodeji uvolněného obchodního podílu zákonem společnosti ukládá. Stejně argumentace se držel i v případě nařízení výkonu rozhodnutí postižením obchodního podílu povinného.**

Pomocí výkladu účelu exekuce postižením obchodního podílu dospěl Nejvyšší soud k závěru, že účelem je, aby společnost vyplatila vypořadací podíl nebo podíl na likvidačním zůstatku. Z této argumentace vyplynulo, že není potřeba, aby zákon stanovil výjimku pro ukončení účasti jediného společníka ve společnosti při exekuci na jeho majetek. Ve druhém i v posledním z výše rozebráných rozhodnutí Nejvyšší soud potvrdil aplikaci řešení, při jehož použití je existence společnosti zachována. Podle toho, že Nejvyšší soud musel opakovaně rozhodovat o dovolání v podobné věci, se ale zdá, že soudy v prvním a druhém stupni ještě neakceptovaly závěry judikované Nejvyšším soudem a stále pokračují v dřívější rozhodovací praxi.

Otázka, kdo v takové situaci platně rozhodne o převodu uvolněného obchodního podílu ze společnosti na třetí osobu, zůstává stále otevřená. Domnívám se, že ve společnosti po zániku účasti jediného společníka není „kvalifikované“ osoby, která by rozhodovala v působnosti jediného společníka o zcizení uvolněného obchodního podílu. Převody uvolněných obchodních podílů na základě rozhodnutí jednatele společnosti nejsou podle mého názoru zárukou zachování existence společnosti a nepřispívají ani ke zlepšení důvěryhodnosti jednočlenných společností s ručením omezeným.

❖ Autorka je advokátní koncipientkou v Praze.

1 Současná právní úprava však společníkovi neumožňuje ukončit svou účast ve společnosti jednostranně.

2 Štenglová, I. – Pliva, S. – Tomsa, M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání, C. H. Beck, Praha 2006, s. 485.

3 Citace z rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. října 2006, sp. zn. 29 Odo 850/2006.

4 Citace z rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. října 2006, sp. zn. 29 Odo 850/2006.

5 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. listopadu 2005, sp. zn. 29 Odo 393/2005, uveřejněno v časopise Soudní judikatura, 2006, č. 5, pod pořadovým číslem 70.

6 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. října 2006, sp. zn. 29 Odo 850/2006 a rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1. srpna 2007, sp. zn. 29 Odo 1028/2006.

7 K tomu například Bartošiková, M. – Štenglová, I.: Společnost s ručením omezeným. 2. vydání, C. H. Beck, Praha 2006, s. 227.

8 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. června 2007, sp. zn. 29 Odo 387/2006 mj. k zásadě loajality společníka ke společnosti.

9 Dědič, J. a kol.: Obchodní zákoník – Komentář, II. díl, Polygon, Praha 2002, s. 1018; a také Hejtmánková, K.: Uvolněný obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným, Ad Notam, 2004, č. 1, s. 3-6.

Ještě (jednou) k odposlechu advokáta

JUDr. VÁCLAV VLK

S velkým zájmem jsem si přečetl článek *Nezákonný odposlech advokáta* (Bulletin advokacie č. 3/2008) doc. JUDr. Pavla Vantucha, CSc., a reakci na něj *K odposlechu advokáta*, kolegy Mgr. Jiřího Ježka (Bulletin advokacie č. 9/2008). Oba se stěžejně zabývají instituty upravenými v ustanovení § 88 a § 88a trestního řádu, tedy situací, kdy je odposlouchávaným advokát. **Jako právní zástupce stěžovatele, kolegy advokáta Mgr. Jaroslava Čapka, cítím povinnost vyjádřit se k oběma článkům** (a to zejména s kritikou úpravy předchozí, před novelou trestního řádu č. 177/2008 Sb., účinnou od 1. 7. 2008). Nikoliv snad pokud se týká jejich vyznění, tedy závěrů nad judikaturou, výsledkem je nález Ústavního soudu II. ÚS 789/2006, ale k pozici, ve které se nacházel stěžovatel před zahájením řízení o ústavní stížnosti. Jedině tak je totiž možno ozřejmit to, co je pro věc nejpodstatnější, totiž přístup orgánů činných v trestním řízení, a to zejména na úrovni příslušného soudu, který vydal příkaz ke zjištění údajů o telekomunikačním provozu účastnické stanice.

Není na škodu si připomenout, v jaké situaci se klient, tedy advokát, nacházel. Přišel s poměrně novou myšlen-

léhaje na to, že Česká republika poskytuje ochraně vlastnických práv neomezený rozsah. Myslím, že je obecně známo, že tento postup vyvolal naprostou paniku na straně povinných osob a České republiky, ale hlavně hysterii u politické reprezentace, která vedla dle mého soudu až k politickému odsouzení mého klienta. Další vývoj je jistě dobře znám, rozhodující právní názor Nejvyššího soudu, který těmto žalobám, dle mého soudu zcela zbytečně, zamezil. Klient se nacházel v situaci, kdy byl nepochybně v hluboké rozepři s příslušnými státními orgány, které na to reagovaly postupem hluboce kritizovaným Ústavním soudem. Z hlediska výkonu advokacie byl však v postavení, které jsem zformuloval do příslušných ustanovení ústavní stížnosti, které předkládám níže. Je nutné mít na zřeteli, že v situaci, ve které jsme se nacházeli před zahájením řízení, nám nebyl znám okruh zásahů do ústavou zaručených práv advokáta.

Argumentace první – nepřipustnost odposlechu advokáta ve vztahu ke klientovi.

Není pochybnost o tom, že stěžovatel je advokát a došlo k zásahu do práva zaručeného článkem 13 Listiny, tedy práva na tajemství zpráv podávaných telefonem. Ústavní soud i soudy České republiky jednoznačně vymezily rozsah tohoto tajemství i na identifikaci adresáta telefonických hovorů, tedy na faktický záznam údajů o telekomunikačním provozu, neboť ten umožňuje identifikovat účastníky hovoru. Základním postulátem právního státu je právo na právní pomoc, které je vyjádřeno v článku 36 a následujících Listiny, neboť je součástí práva na soudní a jinou právní ochranu. Aby takový výkon práva měl smysl, jsou osoby k tomu zákonem povolané, advokáti, vybaveny významným privilegiem ochrany advokátního tajemství, tedy zachování úplné anonymity všech skutečností, které se advokát při výkonu advokacie dozvěděl, které při výkonu advokacie vznikly, anonymity jejich klientů

i anonymity obsahu jejich spisů, anonymity jednání mezi klientem a advokátem a všech způsobů komunikace

s klientem. Tato výsada jejich klientů, realizovaná prostřednictvím advokáta, zaručuje základní chod spravedlnosti a její narušení je možné toliko v zákonem předvídaných případech, jinak to může uči-

kou, jak se domoci podle jeho názoru oprávněných vlastnických práv Františka Oldřicha Kinského. Začal podávat určovací žaloby, ve kterých tvrdil, že jeho klient je vlastníkem. Obcházel tak restituční předpisy, možná naivně spo-

nit pouze advokát nebo klient dle svého uvážení. Odposlech, tedy i záznam telekomunikačního provozu advokáta není vyloučen, avšak je svázán přísnými pravidly, které mimo jiné znamenají, že jakmile je zjištěno, že je vedena komunikace mezi advokátem a klientem, je odposlech okamžitě ukončen a záznam o něm zničen. Tato garance základních ústavních práv v podstatě znamená, že vůči advokátům je možno realizovat jedinečně on-line odposlech. Jinými slovy řečeno, advokáta je třeba odposlouchávat, když hovoří, aby mohl být odposlech kdykoliv přerušen a všechny záznamy o něm okamžitě vymazány. Není tedy možné pořizovat záznam všech hovorů tak, jak je tomu dnes, a následně je vyhodnocovat, nebo pořizovat záznam telekomunikačního provozu a následně je vyhodnocovat.

Zjišťování toho, kdo je či není klientem advokáta, ke kterému pak nutně dochází, pokud by měly být všechny záznamy o rozhovorech s klienty vymazávány, již znamená narušení advokátního tajemství. Sama tato skutečnost tedy brání tomu, aby byl vydán příkaz k zajištění záznamů telekomunikačního hovoru. Současně je zjevné, že takovýto záznam umožňující identifikaci klientů nemůže být uchovávan, což se v této věci děje a záznam pořízený je uchován.

Argumentace druhá - o způsobu rozhodování příslušného soudu a jeho dopadech.

Vedle této argumentace je zde i argumentace další, a to, že napadené rozhodnutí o realizaci opatření zasahujících do ústavou zaručených práv, byť vydané soudem, neumožňuje žádnou obranu tomu, do jehož ústavou zaručených práv bylo zasazeno, a to ani ex post, tedy přiměřeně smyslu trestního řízení, tedy po provedených odposleších či záznamech. Poškozená osoba tak nemá možnost se nijak bránit, pokud se náhodně nedozví o takovém zásahu. V trestním řízení před soudem je navíc toliko přezkoumávána formální stránka takového zásahu, tedy zda bylo vydáno povolení příslušným orgánem, nikoliv jeho legalita hmotněprávní, a to navíc pouze v trestním řízení, které začne sdělením obvinění a skončí před soudem. Aplikováno na tuto konkrétní věc, napadený příkaz označený stěžovatelem jako jiný zásah orgánu veřejné moci nemůže obstát i jinak, neboť jeho odůvodnění je tak chabé, že není ničím jiným než přepisem návrhu bez vlastní argumentace, proč k tak významnému zásahu do ústavou zaručených práv dává příslušný soud souhlas.

O značné části se Ústavní soud v předmětném nálezu vyjádřil. Co zbývá?

Za stěžejní vidím otázku toho, jak realizovat případný odposlech advokáta a v jaké pozici je odpovědnost rozhodujícího soudece. Protože ve věci nešlo o zajištění odposlechu, ale toliko o záznam telekomunikačního provozu, Ústavní soud neakcentoval ve svém rozhodnutí výklad příslušného ustanovení trestního řádu na aktuální technologický stav reálného provádění odposlechu. Fakticky dnes dochází totiž k tomu, že sledovaný telefonní hovor je nahráván a posléze poslán buď na CD, nebo prostřednictvím komunikačního kanálu do počítače příslušného policisty, který následně hovory vyhodnocuje. Ve smyslu ustanovení § 88

odst. 1 trestního řádu věta druhá a třetí zjistíme, že „Provádění odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu mezi obhájcem a obviněným je nepřipustné. Zjistí-li policejní orgán při odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, že obviněný komunikuje se svým s obhájcem, je povinen odposlech ihned přerušit, záznam o jeho obsahu zničit a informace, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít.“ (před novelou) nebo (po novele) „Provádění odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu mezi obhájcem a obviněným je nepřipustné. Zjistí-li policejní orgán při odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, že obviněný komunikuje se svým obhájcem, je povinen záznam odposlechu bezodkladně zničit a informace, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít. Protokol o zničení záznamu založí do spisu.“

Jinými slovy řečeno jde o to, že **současná praxe při pořizování telefonních odposlechů je v naprostém rozporu s tímto ustanovením trestního řádu.** Policejní orgán nebo jakýkoliv jiný orgán činný v trestním řízení by totiž měl vždy v případě, že dochází k odposlechu stanice advokáta, uvést tuto skutečnost do návrhu na povolení takové činnosti, anebo to, že jde o hrozící odposlech advokáta. Následně by měl rozhodující orgán reflektovat tak, že v případném vyhovění této žádosti uloží policejnímu orgánu, aby takovýto odposlech prováděl **on-line**, tedy česky řečeno, že by příslušný policista seděl a fyzicky poslouchal, co se v aktuální dobu děje, a v případě, že zjistí, že jde o zakázaný odposlech ze zákona, zničil veškerý záznam k tomuto odposlechu současně s odposlechem pořizovaný, jinými slovy přerušil nahrávání, vymazal zpětně to, co už nahráno bylo a dál rozhovor neposlouchal. Jiný postup je jak protiústavní, tak v rozporu s výslovnou dikcí trestního řádu.

Takovýto postup je ovšem klíčem k úspěchu těch, kterým se odposlechy nelíbí, protože je pro policii značně nepohodlný. A co je nepohodlné, tedy co není jednoduché, to znamená, že se bude používat co nejméně. (Tím se pak dostáváme k postupu příslušného procesního soudu, kdy rozhodující soudkyně v podstatě přepsala návrh, aniž by zkoumala jak splnění podmínek podle § 88 tr. řádu před novelou, ale obecně i věc samou, tedy důvodnost absolutního podezření ze spáchání trestného činu.)

Je na místě si tedy položit otázku, nakolik jsou skutečně soudy v tomto rozhodování poslušnými vydavateli usnesení ohledně odposlechu či jakéhokoliv mimořádného zásahu do ústavou zaručených práv, a nakolik jsou skutečnými ochránci ústavnosti občanů ČR. Celá podstata odposlechů advokátů totiž netkví v tom, že příslušné ustanovení trestního řádu nějaký odposlech umožňuje či nikoliv, ale v tom, jakým způsobem je s odposlechem nakládáno, jak se k tomu rozhodující orgány staví. Pokud policejní orgány a státní zastupitelství v mnoha případech vidí v advokátech nepřítele, ty, kteří obtěžují stát, protože mají jiný názor, a možná potenciálního zločince, a k tomu se přidává selhávající kontrolní funkce soudní moci, výsledek je nasnadě.

Jistě lze uzavřít, že aktuální znění ustanovení § 88 a § 88a zpřesňuje a možná spíše kosmeticky zpřisňuje podmínky odposlechu, ale nejde o významný posun vpřed. Problémy mají zpravidla banální pojmenování a hračkování je důkazem skutečných úmyslů. Slova obhájce je třeba nahradit důsledně slovy advokát a klient, jinak se dočkáme velmi specifických výkladů příslušného ustanovení příslušným orgánem, povolujícím odposlech či záznam.

Bohužel se však společnost dostala do takového stavu, že nelze očekávat dobrovolné jednání v tomto směru od příslušných orgánů, resp. od všech jejich reprezentantů, a proto nezbyvá, než stále volat po výslovném zákazu takovýchto praktik zněním zákona. Současně je však nutné umožnit podle principu *bez soudce není žalobce* všem poškozeným, aby se domáhali svých práv při zásazích tohoto typu vůči ČR. Nemám zde na mysli ochranu o přezkoumání zákonnosti dle § 88 odst. 8, obávám se, že formální náležitosti většiny žádostí jsou splněny (podpis a razítka, trestní stíhání pro vyjmenovaný trestný čin atd.), jde o odstranění následků zásahu, omluvy a zadostiučinění, skutečnou příčinu odposlechu i jeho zásah jako objektivní, byť nezamýšlený

důsledek. Ostatně se obávám, že výrok Nejvyššího soudu, že odposlech byl nezákonný, se hodí poškozenému tak maximálně na založení do knihovny, on chce slyšet *omlouváme se*.

Těm, kteří tu zkušenost mají, to nemusím popisovat, těm, kteří ji nemají, ministerstvo vnitra či spravedlnosti zásadně žádné pochybení v tomto směru neuznává a náhrady neposkytuje. Cesta ochrany osobnosti je pak složitá a naráží na známý postulát Ústavního soudu, že civilní soudy nemohou aprobovat postup orgánů činných v trestním řízení. Je na čase judikatorně zlomit tuto nepřiměřenou ochranu státu v osobnostních řízeních a nebo raději rovnou učinit součástí zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci omlouvací a morálně odškodňovací klauzuli vedle tradiční náhrady škody a přiměřeného zadostiučinění za průtahy, které už v zákoně jsou.

❖ Autor je pražský advokát a předseda výboru pro vnější vztahy České advokátní komory.

Postup soudu před nařízením jednání

JUDr. ONDŘEJ PŘIDAL

Článek má za cíl nastínit postup soudu před nařízením jednání s důrazem na rychlost řízení a efektivní skončení věci při zachování všech standardů spravedlivého procesu. Ukazuje také některé typické úvahy

soudce.

1. Úvod: Praktická stránka spravedlivého procesu

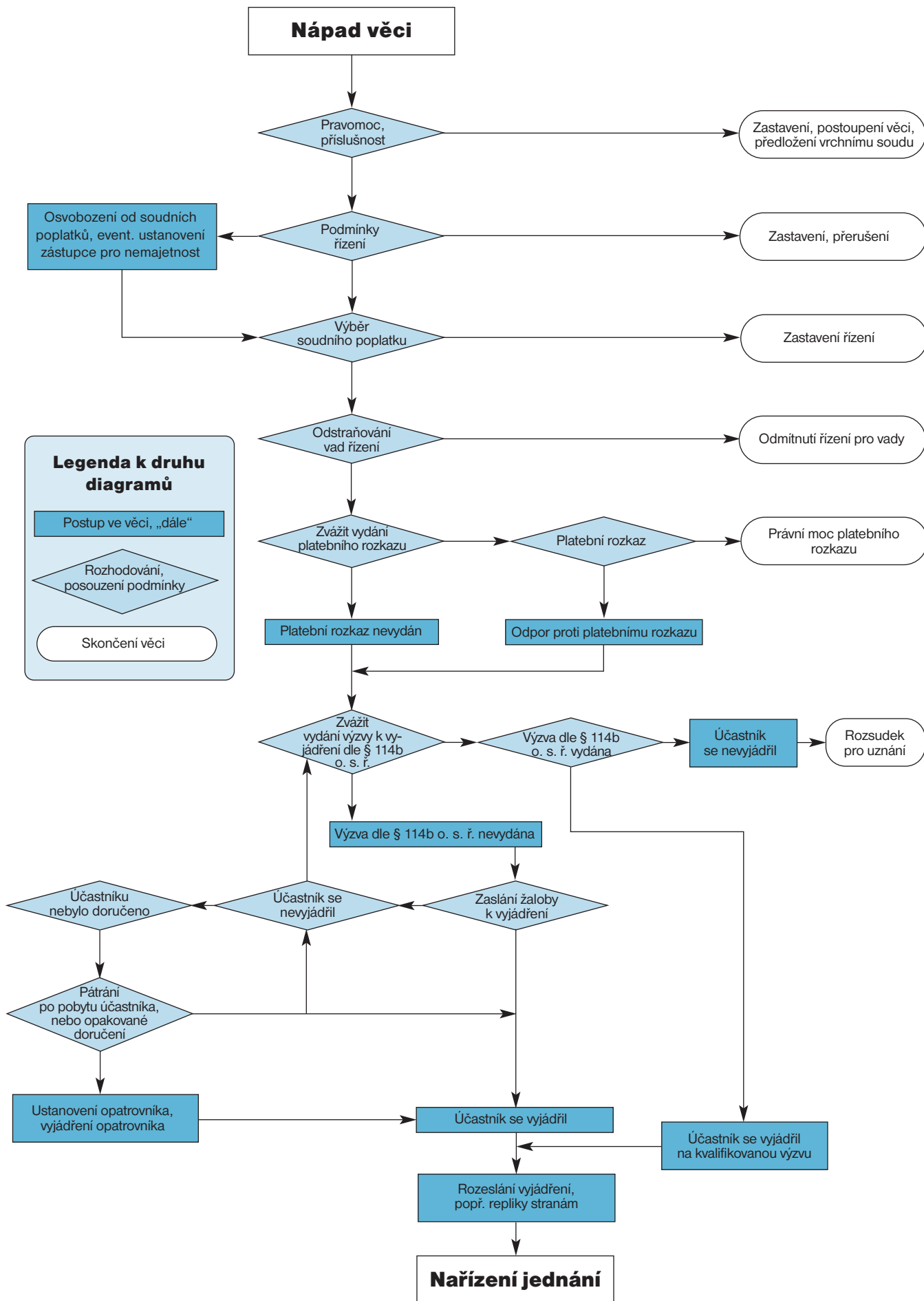
Jedná se o věčný střet teorie s praxí. Jedna věc je spravedlivý proces teoreticky definovat, tj. jaký by měl být, druhá věc je pak konfrontace teoretické definice s praxí. V praxi totiž zjistíme, že řešení sporu (a uplatňování principů spravedlivého procesu) je zásadně limitováno časem, který je nutno dělit mezi daný případ a ostatní případy. Soudce okresního soudu by měl měsíčně vyřídit přibližně 30 věcí¹ a v senátu má tak okolo 300 věcí. Pokud uvážíme, že měsíc má 21 pracovních dní a soudce se musí vypořádat s podmínkami řízení, vybrat soudní poplatek, popřípadě odstra-

nit vady žaloby, získat vyjádření protistrany, provést ústní jednání a napsat rozsudek, není toho času mnoho.² Do uvedeného časového rámce je třeba navíc zahrnout ještě studium měnících se právních předpisů, judikatury a účast na školeních. Z uvedeného vyplývá, že **každý soudce si dříve či později „vytvoří či zažije“ sled kroků, jak postupovat v drtivé většině napadlých věcí (sporů). Takový postup je zachycen na vývojových diagramech.**³

2. Schéma: Postup soudu před nařízením jednání

Vývojové diagramy zachycují efektivní sled jednotlivých kroků, které jsou cíleně uspořádány tak, aby řízení mohlo co nejrychleji skončit, či aby mohlo být co nejrychleji⁴ nařízeno jednání za současného respektování všech procesních práv účastníků.

Užity jsou následující typy vývojových diagramů – obdélník znamená postup ve věci, „dále“; kosočtverec (kosoúhelník) znamená rozhodování, posouzení nějaké podmínky, volba mezi variantami, a ovál znamená skončení věci. Z jednotlivých diagramů vedou šipky dle zásadních možností, které jsme volili tak, aby byly názorné a přehledné.

Nápad věci, pravomoc, příslušnost a další podmínky řízení

Po nápadu věci soud zkoumá svou **pravomoc a příslušnost**; zejména místní příslušnost vede někdy ke skončení věci u daného soudce vyslovením místní nepřislušnosti a postoupení věci příslušnému soudu formou usnesení. Jinou variantou skončení věci v této fázi je postoupení věci příslušnému orgánu (§ 104 odst. 1 o. s. ř.) či předložení věci nadřízenému vrchnímu soudu k rozhodnutí o věcné příslušnosti (§ 104a odst. 2 o. s. ř.). Dále je možné v této fázi rozhodnout o tzv. delegaci vhodné dle § 12 odst. 2 o. s. ř. a věc po příslušném rozhodnutí postoupit soudu „vhodnému“ (kde se např. zdržují svědci, právní zástupci...). Konečně se soudce sám může ve věci považovat za podjatého a pak věc musí být předložena předsedovi soudu, který určí k projednání věci jiného soudce (§ 15 o. s. ř.).

Kromě pravomoci a příslušnosti soud v tomto kroku zkoumá rovněž **další podmínky řízení**. Zvláště upozorňujeme na **nedostatek ve způsobilosti k právním úkonům před zahájením řízení** (např. účastník zemřel před zahájením řízení), kdy v takovém případě není možné tento nedostatek odstranit a řízení musí být zastaveno (§ 104 odst. 1 o. s. ř.). K zastavení řízení vede rovněž **překážka věci rozhodnuté a překážka dříve zahájeného řízení** (res iudicata a litispendence), jakož i okolnost, že věc má být projednána před rozhodci (§ 106 odst. 1 o. s. ř.). Naopak jiné překážky, např. ztráta způsobilosti po zahájení řízení, přechod práva nebo povinnosti účastníka po zahájení řízení vedou k přerušení řízení a vydání usnesení, s kým bude v řízení pokračováno.

Výběr soudního poplatku, odstraňování vad řízení

Poté soud **výzve žalobce k zaplacení soudního poplatku**, který vyměří (lze i neformální výzvou), opět s možností zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku. Vedlejší variantou je zjištění majetkových poměrů účastníka a jeho osvobození od soudních poplatků i s případným ustanovením zástupce, a to i z řad advokátů. Je-li soudní poplatek uhrazen, či je žalobce od něj osvobozen, soud odstraňuje vady řízení. Nevyhověním výzvě k odstranění vad (výzvu je třeba dle § 43 odst. 1 učinit usnesením⁵), se žalobce vystavuje riziku odmítnutí žaloby pro její vady, pokud bude žaloba neprojednatelná. Zde se samozřejmě nabízí otázka, zda nejprve vybrat soudní poplatek, či odstraňovat vady. **Domníváme se, že vhodnější zpravidla bude nejprve vybrat soudní poplatek, a až poté odstraňovat vady řízení, neboť odstraňování vad může být někdy značně zdlouhavá záležitost, která by se ukázala neúčelná v případě nezaplacení soudního poplatku.** Navíc, pokud v rámci rozhodování o zaplacení soudního poplatku bude účastníkovi ustanoven právní zástupce zejména z řad advokátů, dojde k odstranění vad rychleji. Je však možná i situace, že pro vady nebude možné učinit závěr, co je předmětem řízení, a tedy určujícím kritériem pro určení výše soudního poplatku. V takovém případě by soud nejprve musel odstraňovat vady (to platí

stejně, pokud by soud pro vady nemohl s jistotou určit místní příslušnost). Konečně se může jednat o tzv. neodstranitelné vady řízení (např. účastník zemřel před zahájením řízení, litispendence) – pak soud musí řízení zastavit. Lze si však představit i situaci opačnou, že rozhodování o zaplacení soudního poplatku a proces osvobození žalobce od soudního poplatku včetně odvolacího řízení způsobí značné zdržení v řízení, které nakonec bude zastaveno pro neodstranění vady řízení. Proto v menšině případů (záleží na odhadu soudce) bude vhodnější postup opačný, tj. nejdříve odstraňovat vady řízení a až poté vybírat soudní poplatek.

Zvážit vydání platebního rozkazu

Je-li žaloba bez vad (jež brání projednatelnosti žaloby), zváží soud vydání platebního rozkazu. Přihlíží přitom zejména k charakteru žaloby, k pravděpodobnosti doručení platebního rozkazu a k pravděpodobnosti odporu, tak, aby platební rozkaz byl vhodným a účelným prostředkem ke skončení řízení právní mocí platebního rozkazu, a nikoliv pouhou „čárkou“,⁶ po níž věc obživne. V platebním rozkazu podle ustálené soudní judikatury lze již „zkomponovat“ i kvalifikovanou výzvu k vyjádření dle § 114b o. s. ř., což může opět urychlit řízení, neboť pak žalovanému nepostačí soudu sdělit pouze „podávám odpor“, ale musí se kvalifikovaně vyjádřit – viz dále.

Zvážit vydání výzvy k vyjádření dle § 114b o. s. ř., účastníku nebylo doručeno, ustanovení opatrovníka

Nebyl-li platební rozkaz vydán, popř. byl-li zrušen odpořem žalovaného, **zvažuje soud vydání tzv. kvalifikované výzvy k vyjádření k žalobě dle § 114b o. s. ř., kdy je cílem soudu získat stanovisko žalovaného, a to pod sankcí vydání rozsudku pro uznání.** Vydání této výzvy však není vždy vhodné. Zejména je třeba hodnotit zákonná kritéria – uvedené především v úvodní části § 114b odst. 1 o. s. ř. věty první: „vyžaduje-li to povaha věci nebo okolnosti případu“. Pokud soud kvalifikovanou výzvu vydá, může řízení skončit rozsudkem pro uznání. Není-li výzva vydána, je třeba zaslat žalobu k vyjádření, zejména v jednoduchých případech může být vhodné spojení s nařízením jednání.

Po zaslání žaloby soud může zjistit, že se obesaný účastník nevyjádřil, pak je vhodné zvolit kvalifikovanou výzvu k vyjádření dle § 114b o. s. ř., která pod hrozbou vydání rozsudku pro uznání bude nutit účastníka se ve věci vyjádřit. **Druhou variantou je, že se soudu nepodařilo žalovaného obeslat. V takovém případě soud pátrá po pobytu žalovaného se snahou mu žalobu doručit, a pokud je žalovaný osobou neznámého pobytu, pak mu ustanoví opatrovníka.** Opatrovníkem by neměla být ustanovena dle ustálené judikatury Ústavního soudu soudní osoba (justiční čekatel, soudní tajemník, vyšší soudní úřednice, vedoucí kanceláře ...).⁷ Úplně jednoduchou úlohu však zde soudce nemá, protože osob ochotných vykonávat funkci opatrovníka je nedostatek (příbuzní tuto činnost nebývají ochotni vykonávat). Soud by pak měl opatrovníkem ustanovit advokáta, který bude placen ze státních prostředků.⁸

Zaslání vyjádření, popř. repliky stranám

Pokud se účastník (či jeho opatrovník) k věci vyjádří či svým vyjádřením vyhoví kvalifikované výzvě,⁹ pak **soud jeho vyjádření zašle protistraně**. Poté soud nařídí jednání současně s eventuálním zasláním repliky (supliky), s případným vyžádáním listin, obesláním svědků či znalce.

K celému schématu lze ještě poznamenat, že zmíněný postup platí pro většinu případů. Existují samozřejmě výjimky potvrzující pravidlo – např. u tzv. dohodnutého rozvodu dle § 24a zákona o rodině, navrženého oběma manželi a se zaplaceným soudním poplatkem, lze ihned bez dalšího nařídít jednání. Rovněž tak některé úkony a procesní situace mohou nastat kdykoliv v průběhu řízení a pak daný podproces (procesní úkony soudu a účastníků) proběhne právě v tomto momentu, např. účastník namítne podjatost, změní žalobu, rozšíří žalobu (doměření SOP), vezme žalobu zpět, navrhne právní nástupnictví, zemře, není mu možné doručit, účastníci uzavřou smír...

3. Závěr: Význam schématu

Výše uvedeným schématem jsme se pokusili znázornit a přehledně shrnout postup soudu před nařízením jednání. Ve vývojových diagramech uvedený postup soudu je použitelný pro většinu případů a sleduje cíl věc vhodně a efektivně skončit v reálném čase za plného respektování procesních práv účastníků.

Jak je ze schématu patrné, je spousta úkonů soudu rutinní (zejména v typových případech opakujících se žalob). K dalšímu zefektivnění nastiněných postupů by proto mohlo dojít po praktickém¹⁰ zavedení minitýmů, kdy by drtivou většinu těchto úkonů mohl učinit asistent soudce.

Po nařízení jednání je však již role soudce nezastupitelná ...

(Pokračování v BA č. 6/2009.)

✦ Autor je soudcem Okresního soudu Brno-venkov a doktorandem PF MU v Brně.

- 1 Podle orientačního ukazatele ministerstva spravedlnosti, jehož dodržování je však sledováno vedením soudu.
- 2 Uvedené je podáno zjednodušeně, např. některé věci skončí zpětvzetím před nařízením jednání, jiné jsou naopak opakovaně odročovány a mají jednání několik.
- 3 Již na tomto místě považujeme za vhodné zmínit, že se jedná o typový postup, který si klade za cíl pokrýt většinu typových věcí (sporů). Považujeme za samozřejmé, že v závislosti na procesních úkonech stran a procesní situaci mohou jednotlivé kroky být jiné, mít i jiné pořadí.
- 4 Pomalá spravedlnost se může rovnat žádná.
- 5 Nadřízené soudy někdy uznávají i výzvu ve formě neformálního přípisu, pokud má všechny náležitosti.
- 6 Tj. skončenou věcí.
- 7 Srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. II. ÚS 629/04.
- 8 Dle § 9 odst. 5 vyhl. č. 177/1996 Sb. činí tarifní hodnotu částka 500 Kč a odměna advokáta za jeden úkon právní služby by tak činila 300 Kč + 300 Kč za režijní paušál.
- 9 Ne každé vyjádření žalovaného je dostatečné, aby splnilo podmínky kvalifikované výzvy a bylo schopné tak odvrátit vydání rozsudku pro uznání.
- 10 Zákonná právní úprava postavení asistentů je již delší dobu platná a účinná, jenže nejsou peníze na mzdu pro asistenty, takže idea minitýmů je de facto nefunkční a v podstatě výše uvedené úkony provádí soudce.

Ilustrační foto Jakub Stadler

Otazníky kolem mezd a příplatků

JUDr. LADISLAV JOUZA

Právo na mzdu a na příplatky ke mzdě jsou významnými nároky zaměstnanců. Advokátní a justiční praxe potvrzuje, že spory tohoto druhu patří mezi nejčastější. Velmi frekventované jsou např. problémy s „proplácením“ svátků, s příplatky za přesčasy, se snižováním mzdy apod.

1. Mzda za práci ve svátek

Svátky jsou dny, v nichž by zaměstnanci až na výjimečné případy neměli pracovat. Podmínky, za nichž může zaměstnavatel nařídít práci ve svátek, upravuje § 91 zákoníku práce (dále jen „ZP“). Svátky vymezuje zákon č. 245/2000 Sb., o státních svátcích, o ostatních svátcích, o významných dnech a o dnech pracovního klidu. **Za svátky pro účely odměňování nepočítáme neděle.**

S pracovníprávní problematikou svátků souvisejí problémy s jejich započítáváním do pracovní doby a s odměňováním práce ve svátek.

1. 1 Jednosměnný pracovní režim

Případně-li svátek u jednosměnného pracovního režimu (týdenní pracovní doba 40 hodin) na pondělí až pátek, zaměstnanec v den svátku pracovat nebude. Svátek připadl na jeho obvyklý pracovní den. Jde o zaměstnance s měsíčním platem, plat se mu nekrátí (§ 135 odstavec 1 ZP). Podle ustanovení § 348 odstavec 1 písm. d) ZP se odpadá pracovní doba posuzuje jako výkon práce. Započítává se jako odpracovaná do stanovené týdenní pracovní doby. Svátek se nenapracovává. To se týká i zaměstnanců, kteří pracují ve veřejné správě a v dalších „nepodnikatelských“ subjektech a jsou odměňováni platem. Jim se měsíční plat v důsledku svátku rovněž nezvyšuje, ani nekrátí.

Případně-li svátek na dny nepřetržitého odpočinku v týdnu (zpravidla sobota a neděle), svátek se neposuzuje jako výkon práce. Zaměstnanec by stejně nepracoval, i kdyby žádný svátek nebyl. V tomto týdnu odpracuje 40 hodin.

1. 2 Vícesměnný pracovní režim

Obvyklým pracovním dnem u zaměstnance ve vícesměnném pracovním režimu s týdenní pracovní dobou 37,5 hodiny **může být kterýkoli den v týdnu.** Dny nepřetržitého odpočinku v týdnu mohou připadnout i na jiné dny, než je sobota a neděle. Zaměstnavatel je však povinen vypracovat

vat rozvrh pracovní doby (harmonogram směn) podle § 84 odstavec 1 ZP bez ohledu na to, na který den případně svátek. Ten se do pracovní doby započítává a zaměstnanec podle rozvrhu pracovních směn pracuje, nebo má volno.

Jestliže zaměstnanec v den svátku pracoval a zaměstnavatel mu za ni poskytl náhradní volno v rozsahu práce konané ve svátek, za dobu čerpání náhradního volna se plat nekrátí. To mu musí být poskytnuto nejpozději do konce třetího kalendářního měsíce následujícího po výkonu práce ve svátek nebo v jinak dohodnuté době. **Přednost má tedy náhradní volno, příplatek může zaměstnavatel poskytnout až po dohodě se zaměstnancem.**

Náhradní volno se posuzuje jako výkon práce a započte se do stanovené týdenní pracovní doby jako odpracovaná. Zaměstnanec dostane mzdu, kterou si „vydělal“ za práci ve svátek (dosažená mzda).

Zaměstnanec se může dohodnout se zaměstnavatelem, že za dobu práce ve svátek místo náhradního volna dostane **příplatek**. Ten je ve výši hodinového průměrného výdělku. Zaměstnavatel mu příplatek poskytne spolu s dosaženou mzdou za práci ve svátek. Odpracovaná doba za den svátku se posuzuje jako výkon práce a započte se do stanovené týdenní pracovní doby jako odpracovaná.

Pokud zaměstnanci odpadne směna v důsledku svátku nebo omezeného provozu ve svátek, posuzuje se jako výkon práce a započítává se do stanovené týdenní pracovní doby v příslušném týdnu jako odpracovaná. Zaměstnanci, kterému z tohoto důvodu ušla mzda, náleží náhrada mzdy ve výši průměrného výdělku.

1. 3 Svátek v sobotu a v neděli

Svátek může připadnout na sobotu a neděli nebo na jiný den, který má zaměstnanec stanoven jako nepřetržitý odpočinek v týdnu. **Dopad svátku do těchto dnů nepřetržitého odpočinku je stejný, i když je to sobota nebo neděle nebo jiný den.** Zaměstnanci v těchto případech neodpadne pracovní doba, která by se mohla posuzovat jako výkon práce. Stejně by nepracoval, i kdyby svátek nebyl. Každý z těchto zaměstnanců odpracuje v týdnu se svátkem svoji stanovenou týdenní pracovní dobu, to je 40 nebo 37,5 hodiny. Zaměstnanci s nepřetržitým pracovním režimem, který pracuje podle předem stanoveného harmonogramu směn, nepřísluší za den svátku, který připadl na jeho nepřetržitý odpočinek v týdnu, ani náhradní volno, ani příplatek za práci ve svátek.

2. Odměna za přesčasy ve mzdě

Při posuzování mzdy a příplatků za práci přesčas je nutno vyjít z její definice v ZP. Práci přesčas ZP vymezuje v § 78 odst. 1 písm. i). **Práci přesčas je práce konaná zaměstnancem na příkaz zaměstnavatele nebo s jeho souhlasem nad stanovenou týdenní pracovní dobu vyplývající**

z předem stanoveného rozvržení pracovní doby a konaná mimo rámec rozvrhu pracovních směn. U zaměstnanců s kratší pracovní dobou je práci přesčas práce přesahující stanovenou týdenní pracovní dobu. Těmto zaměstnancům nelze práci přesčas nařídit. Práci přesčas není, napracovával-li zaměstnanec práci konanou nad stanovenou týdenní pracovní dobu pracovní volno, které mu zaměstnavatel poskytl na jeho žádost (blíže viz § 93 ZP).

Za dobu práce přesčas přísluší zaměstnanci mzda, na kterou mu vznikl za tuto dobu nárok, a příplatek nejméně ve výši 25 % průměrného výdělku, pokud se zaměstnavatel se zaměstnancem nedohodl na poskytnutí náhradního volna v rozsahu práce přesčas místo příplatku. Neposkytl-li zaměstnavatel náhradní volno do konce třetího kalendářního měsíce po práci přesčas nebo v jinak dohodnuté době, přísluší zaměstnanci k dosažené mzdě uvedený příplatek.

Příklad:

Zaměstnanec odpracoval v sobotu 3. ledna 2009 šest hodin přesčasové práce. Pokud zaměstnavatel neposkytne do konce dubna 2009 zaměstnanci náhradní volno, je povinen mu proplatit mzdu za odpracované hodiny a přesčasovou mzdu nejméně ve výši 25 % průměrného výdělku zaměstnance. Vzhledem k tomu, že zaměstnanec pracoval v sobotu, náleží mu ještě příplatek za práci v sobotu a v neděli, a to za hodinu práce příplatek ve výši 25 % průměrného hodinového výdělku. Jeho celkový příplatek by tedy byl 50 % průměrného výdělku, pokud zaměstnavatel nestanovil ve vnitřním předpisu příplatky vyšší.

Zaměstnavatel může zaměstnanci nařídit práci přesčas jen z vážných provozních důvodů. Celkový rozsah práce přesčas nesmí činit v průměru více než 8 hodin týdně v období, které může činit nejvýše 26 týdnů po sobě jdoucích. Jen kolektivní smlouva může vymezit toto období nejvýše na 52 týdnů po sobě jdoucích. **Do počtu hodin nejvýše přípustné práce přesčas ve vyrovnávacím období se nezahrnuje práce přesčas, za kterou bylo zaměstnanci poskytnuto náhradní volno.**

Zaměstnavatel, u něhož nepůsobí odborová organizace, a proto u něj nemůže být sjednána kolektivní smlouva, může stanovit vyrovnávací období, z něhož se vychází při zjišťování vykonané práce přesčas, na 26 týdnů. Pokud by byla sjednána kolektivní smlouva u zaměstnavatele, kde existuje odborová organizace, může toto období být omezeno nejvýše na 52 týdnů po sobě jdoucích.

Příklad:

Zaměstnanec odpracoval celkem 172 hodin přesčasů. Protože u tohoto zaměstnavatele nebyla sjednána kolektivní smlouva, vychází průměrný počet šest hodin přesčas za týden (172 hodin děleno 26 týdnů). Pokud by byla sjednána kolektivní smlouva a bylo-li by v ní omezeno vyrovnávací období, je průměrný počet přesčasových hodin týdně nižší. Celkový počet přesčasů (172 hodin) by se dělil 52 týdny, což je více než tři hodiny týdně.

Pro každého zaměstnance je stanoven maximální a nepřekročitelný limit 8 hodin práce přesčas za týden (případně v průměru). **V kalendářním roce tak může maximální doba výkonu práce přesčas činit 416 hodin. Po odečtení nařízené práce přesčas v rozsahu 150 hodin zbývá**

vá maximálně 266 hodin práce přesčas, jejíž výkon musí být se zaměstnancem dohodnut.

2. 1 Paušální příplatek za přesčasy

ZP umožňuje podle § 114 sjednávat mzdu za předpokládanou práci přesčas určitou paušální částkou. Je to možné u vedoucích zaměstnanců ujednáním (v kolektivní smlouvě, v pracovní smlouvě nebo v jiné smlouvě, např. v manažerské), **nejvýše však do rozsahu 150 hodin v kalendářním roce.**

Paušální příplatky za přesčasovou práci nemůže zaměstnavatel stanovit jednostranným opatřením, např. ve vnitřním předpise. Možnost sjednání je součástí smluvní volnosti mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, zaměstnanec s tím tedy musí vyslovit souhlas. Celkový limit přesčasové práce, za kterou bude příplatek paušalizován ve mzdě, nesmí být vyšší než 150 hodin za rok. Další podmínkou je, že se jedná o vedoucí zaměstnance, možnost paušalizace se nevztahuje na ostatní zaměstnance. Vedoucími zaměstnanci se rozumějí zaměstnanci, kteří jsou na jednotlivých stupních řízení zaměstnavatele oprávněni stanovit a ukládat podřízeným zaměstnancům pracovní úkoly, organizovat, řídit a kontrolovat jejich práci a dávat jim k tomu účelu závazné pokyny (§ 11 odstavec 5 ZP).

Zaměstnavatel musí vést u jednotlivých zaměstnanců evidenci práce přesčas. Aby mohl posoudit, zda paušální odměna za přesčasy sjednaná ve mzdě není nižší než 25 % průměrného hodinového výdělku vedoucího zaměstnance, musí rovněž srovnávat počet odpracovaných přesčasových hodin se sjednanou paušální odměnou za přesčasy.

Příklad: *Zaměstnanec má sjednanou paušální odměnu za přesčasy ve mzdě v částce 1500 Kč a odpracoval 80 hodin přesčasů. Příplatek za jednu hodinu práce přesčas činí 18,75 Kč (1500 : 80). Pokud by částka 18,75 Kč představovala nejméně 25 % průměrné hodinové mzdy zaměstnance (v tomto případě 75 Kč), byl příplatek za přesčasy sjednán v souladu se zákoníkem práce.*

Příplatky za práci přesčas nelze sjednávat s vedoucími zaměstnanci u zaměstnavatelů, u nichž se odměňování řídí ustanoveními ZP o platech (§ 122 a násl. ZP). Jedná se o tzv. nepodnikatelské subjekty. Jejich výčet uvádí ZP v § 109 odstavec 3. Jedná se o vedoucí zaměstnance zaměstnavatele, kterým je např. stát, územní samosprávný celek a státní fond.

3. Může zaměstnavatel snížit mzdu?

Časté spory vznikají z jednostranného opatření zaměstnavatele, který zaměstnanci sníží mzdu, např. bez uvedení důvodů, nebo pro porušování povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci.

Pro posouzení praktického problému je rozhodující, zda mzda byla sjednána ve smlouvě nebo v jiné dohodě se zaměstnancem, nebo byla stanovena jednostranně zaměstnavatelem např. ve vnitřním předpisu nebo byla určena mzdovým výměrem.

Byla-li mzda sjednána dohodou (např. v pracovní nebo manažerské smlouvě), nemůže ji jednostranně zaměstnavatel snížit.

žovat. K tomu by mohlo dojít v případě, kdyby zaměstnanec začal vykonávat práci, která je zařazena do jiné skupiny práce. Těchto skupin je osm a jsou odstupňovány podle složitosti, odpovědnosti a namáhavosti vykonávaných prací. Nařízení vlády č. 567/2006 Sb. určuje zaručenou mzdu za hodinu i za měsíc v jednotlivých skupinách. Nejnižší úroveň mzdy za hodinu je od 48,10 Kč do 96,20 Kč a za měsíc od 8000 Kč (zaručená - minimální mzda) do 16 100 Kč.

Jestliže zaměstnavatel mzdu určil mzdovým výměrem nebo stanovil vnitřním předpisem, může mzdu snížit. To přichází v úvahu zejména tehdy, kdy se změní kvalitativní podmínky rozhodující pro stanovení nebo určení mzdy. Jde např. o změnu složitosti, odpovědnosti a namáhavosti práce, snížení obtížnosti pracovních podmínek a zejména - zhoršení pracovní výkonnosti a dosažených pracovních výsledků zaměstnance. V žádném případě nemůže však zaměstnavatel mzdu snížit pod její minimální úroveň, která je u jednotlivých skupin práce uvedena v nařízení vlády č. 567/2006 Sb.

3. 1. Porušení pracovních povinností

Pro porušení pracovních povinností (před 1. lednem 2007 se jednalo o porušení pracovní kázně) nelze mzdu bez souhlasu zaměstnance snižovat. Tyto otázky byly předmětem řady soudních jednání, z nichž je možno uvést usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 5. 2001, č. j. 16 Co 138/2001. „Toto rozhodnutí sice vychází z podmínek dřívějšího zákona o mzdě, ale je možné jej aplikovat i na ustanovení o mzdě v novém ZP: *Ustanovení kolektivní (pracovní) smlouvy, které umožňuje snížit základní mzdu zaměstnanci pro porušení pracovní kázně, je neplatné, neboť toto ustanovení je v rozporu s § 20 odst. 2 zák. práce (ZP před 1. 1. 2007 - poznámka autora). Toto ustanovení umožňuje upravovat v kolektivních smlouvách mzdové a ostatní pracovní právní nároky pouze v rámci daném pracovní právními předpisy a tyto pracovní právní předpisy neumožňují snížit mzdu zaměstnanci pro porušení pracovní kázně.*“

Jinak je nutno posuzovat možnost snížení mzdy pro neuspokojivé pracovní výsledky zaměstnance, kdy např. nedostatečně hájí zájmy zaměstnavatele, má nízkou produkci práce, nedosahuje požadovaného obchodního zisku apod. Jedná se o případy, kdy zaměstnavatel pro výplatu mzdy nebo její části stanoví ve smlouvě určité podmínky.

Sjedná-li zaměstnavatel celou mzdu v pracovní smlouvě a nestanoví-li v ní podmínky nebo pravidla pro její krácení, pak bez předchozího písemného souhlasu zaměstnance nemůže pouze vlastním rozhodnutím mzdu zaměstnance krátit, i když by se jednalo o neuspokojivé pracovní výsledky zaměstnance. Podle § 145 a § 146 ZP může provádět srážky ze mzdy jen na základě uzavřené dohody o srážkách ze mzdy. Důvody, kdy to může udělat bez souhlasu zaměstnance, jsou v těchto ustanoveních uvedeny. K tomu, aby zaměstnavatel mohl zaměstnanci krátit mzdu pro neuspokojivé nebo nedostatečné pracovní výsledky, musí vypracovat mzdový předpis nebo je sjednat v dohodě se zaměstnancem. Musí uvést konkrétní důvody nebo kritéria, při jejichž nesplnění může mzdu krátit a stanovit pravidla, podle nichž lze upravovat výši sjednané mzdy podle výsledků práce zaměstnance.

Řešení pro zaměstnavatele spočívá v tom, že **by měl přímo v pracovní smlouvě rozdělit sjednanou mzdu na pevnou složku (pro zaměstnance představuje určitou jistotu) a na složku pohyblivou,** upravovanou podle předem daných a závazných pravidel. Může jít o odměnu (za splnění obecnějších kritérií) nebo o prémie, která se vyplácí podle prémieho řádu s konkrétními ukazateli. **Je možné rovněž zvolit osobní ohodnocení,** jež se zaměstnanci poskytuje podle jeho pracovních výsledků, míry odpovědnosti, kvalifikace a dalších hledisek, které může ovlivňovat.

To by ovšem ještě pro snížení mzdy zaměstnavatelem nestačilo, neboť **musí rozlišit, kdy se jedná o porušení pracovních povinností (pracovní kázně), kdy mzdu nelze snížit vůbec, a kdy jde o neuspokojivé pracovní výsledky.** Rozhodujícím hlediskem je vztah zaměstnance k neuspokojivým pracovním výsledkům, zda tuto situaci zavinil. Pokud zaměstnanec svůj špatný pracovní výsledek zavinil (např. nevyužil pracovní dobu, prodloužil si přestávku apod.), jde o porušení pracovních povinností a měla by následovat sankce podle ZP a nikoliv podle mzdového předpisu. Pokud však špatný pracovní výsledek (např. slabší produkci, nižší počet výrobků) nezavinil a příčinou byla jeho pomalost, nešikovnost apod., pak se jedná o neuspokojivé pracovní výsledky. Krácení mzdy je pak možné provést, pokud pravidla pro její snížení byla zaměstnavatelem stanovena (např. ve vnitřním mzdovém předpise nebo v pracovní smlouvě).

✦ Autor, dlouholetý pracovník Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, je expertem na pracovní právní problematiku.

„u Mánesa“

pronajmeme po rekonstrukci
reprezentativní nebytové prostory
s výhledem na Vltavu a Petřín
o výměře 255 m².

- měsíční nájem 60 tis. Kč.
- možno i pro více zájemců
- kancelářské účely apod.

kontakt: 732 475 597

MUDr. Miloš Stoilov, CSc.

ZNALECKÉ POSUDKY

Obor zdravotnictví, odvětví interna
a zdravotnická odvětví různá se zvláštní
specializací gastroenterologie.

e-mail: milos.stoilov@seznam.cz

mob.: +420 602 381 490

Korespondenční adresa: 252 42 Jesenice, Platanová 952

I. K otázce formální závaznosti rozhodnutí Ústavního soudu pro projednání ústavní stížnosti. II. K zásadě veřejnosti soudního řízení z hlediska možnosti účastníka poříditi si zvukový záznam z ústního jednání.

I. Jestliže Ústavní soud vydal jedno nebo i více odmítacích usnesení v určité otázce, aniž byla publikována ve Sbírce nálezů a usnesení ÚS, není možné hovořit o tom, že by v této věci existovalo formálně závazné rozhodnutí po projednání ústavní stížnosti, ani že by v této věci existovala ustálená rozhodovací praxe nebo dokonce doktrína.

II. Nelze připustit, aby pro vyhodnocení procesní námitky jako předčasné, pokud je vznesena v průběhu řízení, došlo k denegatio iustitiae, nota bene pokud jiný opravný prostředek proti postupu soudu neexistuje a případný vadný postup nelze napravit ani soudy vyšších stupňů. Ústavní stížnost je v takovém případě věcně projednatelná.

III. S ohledem na podstatu a význam zásady veřejnosti soudního řízení se nelze omezit pouze na umožnění přístupu veřejnosti do soudní síně v době jednání. Nelze souhlasit se závěrem obecného soudu o obecné a kategorické nemožnosti připustit zvukový záznam stěžovatele, coby jednoho z účastníků řízení. Nelze souhlasit ani s výkladem rovnosti účastníků řízení, protože princip rovnosti se zde projevuje tím, že obě strany mají možnost poříditi zvukový záznam s vědomím soudce.

Nález Ústavního soudu ČR z 14. 2. 2008, sp. zn. II ÚS 2672/07

Tímto nálezem vyhověl Ústavní soud ústavní stížnosti podle § 82 zákona o Ústavním soudu (ZÚS). Šlo o ústavní stížnost proti usnesení KS Hradci Králové, sp. zn. 33 Cm 189/2004 z 25. 9. 2007, které výrokem cit. nálezu bylo zrušeno.

Z odůvodnění:

Stěžovatel se, s odvoláním na porušení jeho základního práva podle čl. 2 odst. 2, 3 LPS a čl. 36 odst. 1 LPS, domáhal zrušení usnesení označeného ve výroku nálezu, kterým soud nepřivoliil k pořízení zvukového záznamu stěžovatele z ústního jednání. V ústavní stížnosti předeslal, že zvukový záznam pořizuje ve všech případech, kdy je účastníkem soudního sporu, a to za účelem případné kontroly jednání členů představenstva, prokuristy, případně právního zástupce. Poukazuje na absenci výslovného zákonného stanovení o nemožnosti pořízení zvukového záznamu z jednání s tím, že soud má v této souvislosti pouze dbát, aby jednání probíhalo důstojně a nerušeně. Poukazuje na odlišování zvukových a obrazových přenosů od záznamů v § 6 odst. 3 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, a z jeho znění vyvozuje, že k pořízení zvukového záznamu není

zapotřebí předchozího souhlasu předsedy senátu, ale toliko jeho vědomí o něm. Pokud je pořizován zvukový záznam prostředky moderní techniky, jeho pořízení absolutně nemůže narušit průběh či důstojnost jednání. Za irrelevantní považuje úvahy soudu ohledně rovnosti účastníků, neboť při realizaci práva je na vůli každého, zda je využije. Za irrelevantní považuje i úvahy o procesní nepoužitelnosti takového záznamu, přičemž závěry znejasňují důvody nepřivolení pořízení záznamu. Konečně namítá, že soud nemohl rozhodnout o tom, že k pořízení zvukového záznamu nepřivolí, ale pouze o tom, že jeho pořízení zakáže ze zákonem vymezených důvodů, které s ohledem na okolnosti případu nemohly nastat. Z toho vyvozuje, že soud nepoužil státní moc v mezích zákona a naopak stěžovateli bylo soudem zakázáno to, co zákon nezakazuje.

Ústavní soud zjistil, že se stěžovatel po vedlejším účastníkoví řízení domáhá ochrany dobré pověsti. Podáním ze dne 18. 9. 2007 stěžovatel oznámil soudu, že hodlá poříditi zvukový záznam z ústního jednání nařízeného na 12. 11. 2007, a to prostřednictvím miniaturního diktafonu. Poukázal přitom na § 6 odst. 3 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, s tím, že případné znemožnění poříditi zvukový záznam bude považovat za rozporné s Občanskoprávní úmluvou o korupci (vyhlášenou pod č. 3/2004 Sb. m. s). Nato vydal soud usnesení napadené ústavní stížností, kterým nepřivoliil k pořízení předmětného zvukového záznamu. Vyšel z toho, že aktivní účast účastníků řízení na protokolaci průběhu jednání je zajištěna, účastníkům nenáleží právo pořizovat zvukové záznamy o průběhu soudního jednání, a že z hlediska řádného průběhu řízení není žádného důvodu, aby soud přivoliil k pořizování zvukového záznamu. Takový záznam podle názoru soudu nemá žádnou procesní hodnotu a jeho pořízení by mohlo v důsledku znamenat i porušení zásady rovnosti účastníků řízení, např. hodlá-li si záznam poříditi jen jedna ze stran sporu. Uzavřel, že žádosti účastníka o pořízení zvukového záznamu z jednání vlastním doneseným prostředkem nemůže předseda senátu či soudce vyhovět, ale bez dalšího ji zamítnout. Předmětné jednání bylo následně odročeno k žádosti stěžovatele, odůvodněné podáním ústavní stížnosti. Krajský soud v Hradci Králové ve vyjádření k ústavní stížnosti akcentoval, že napadené rozhodnutí nemá vliv na rozhodnutí o věci samé a poukázal na obstrukční jednání stěžovatele, které doposud zabránilo projednání věci. Uvedl, že jeho rozhodnutí je postaveno na publikovaném názoru (Kolářová, L. Zvukový záznam soudního jednání. Právní rádce 2004, č. 4, s. 12; – jedná se o názor jiné soudkyně téhož soudu) s tím, že přesvědčení o správnosti tohoto názoru vychází i z rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 591/02 a sp. zn. I. ÚS 561/03, ve kterých se touto otázkou již Ústavní soud zabýval.

Ústavní soud nejdříve konstatoval, že předtím, než se může zabývat ústavní stížností věcně, je vždy povinen přezkoumat formální náležitosti.

V této souvislosti byl Ústavní soud konfrontován především s vlastními odmítacími usneseními sp. zn. I. ÚS 591/02 a sp. zn. I. ÚS 561/03, na něž poukázal ve vyjádření k ústavní stížnosti i účastník řízení. Je třeba předeslat, že se jedná o jediná dvě usnesení, ve kterých se objevuje obdobná problematika, aniž by kterékoli z nich bylo pub-

likováno ve Sbírce nálezů a usnesení (či kdekoli jinde). Není proto možné hovořit o tom, že by v této věci existovalo formálně závazné rozhodnutí pro projednání ústavní stížnosti (srov. nález sp. zn. IV. ÚS 158/04, 72/2005 USn., sv. 37), ani že by v této věci existovala ustálená rozhodovací praxe nebo dokonce doktrína. Na tom nemůže nic změnit ani zásadní zdrženlivost při zasahování Ústavního soudu do neskončených řízení.

Pokud jde o usnesení sp. zn. I. ÚS 561/03 z 2. 12. 2003, rozhodl Ústavní soud především s ohledem na vyhodnocení jedinečných okolností případu, a není možné proto jeho závěr zobecňovat a považovat za východisko pro posuzování této věci. Přiměřeně totéž platí o usnesení sp. zn. I. ÚS 591/02 ze dne 24. 3. 2004, v němž byla tato námitka dána do celkového kontextu skončeného řízení a v něm vynesených rozhodnutí. V daných souvislostech se tedy jednalo o záležitost akademického charakteru. Nelze však připustit, aby pro vyhodnocení procesní námítky jako předčasné, pokud je vznesena v průběhu řízení, a současně jako de facto zbytečné, pokud je vznesena po skončení řízení, došlo ohledně takové námítky k *denegatio iustitiae*, nota bene pokud jiný opravný prostředek proti postupu soudu neexistuje a případný vadný postup nelze napravit ani soudy vyšších stupňů.

Ústavní soud proto uzavírá, že ústavní stížnost je věcně projednatelná.

Soudní řízení je tradičně postaveno na principu veřejnosti, a ústavodárce význam tohoto principu zdůraznil tím, že je zakotvil jak v čl. 96 odst. 2 ústavy, tak v čl. 38 odst. 2 LPS. Podle nauky princip veřejnosti spočívá v tom, že soudnímu projednávání věci může být v zásadě kdokoli přítomen, i osoba na daném případě bezprostředně nezainteresovaná, čímž sleduje jednak prvek kontroly činnosti soudů, a jednak prvek prevence (Pavliček, V., Hřebek, J. Ústava a ústavní řád České republiky. sv. I. Ústava České republiky. Praha: Linde, 1994, s. 233). Jinak řečeno veřejnost jednání má především umožňovat kontrolu řádného výkonu soudnictví, posouzení „jak ze strany státu koná se spravedlnost“, má zabraňovat „utajené“, tzv. kabinetní justici. Podle některých názorů je veřejnost jednání zároveň zárukou soudcovské nezávislosti, zřejmě proto, že veřejnost se může přesvědčit o tom, že soudce nejedná a nerozhoduje pod nějakým viditelným dohledem či nátlakem (Sládeček, V.; Mikule, V.; Syllová, J.: Ústava České republiky. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 798, bod 12). Ještě jinak řečeno, jde o všeobecný požadavek na transparentnost soudní moci (Klíma, K. a kol.: Komentář k Ústavě a Listině. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 498).

Ústavní soud se rovněž v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 28/04 (205/2005 USn., sv. 39) přihlásil k tomu, že obecné právní vědomí tradičně vnímá právo na veřejné projednání věci jako nástroj veřejné kontroly justice. Účelem veřejného jednání „jest, aby se každý přesvědčiti mohl o tom, jak ze strany státu koná se spravedlnost, kteroužto kontrolou obecnstva nemožnou se stává všeliká strannost soudců“ (srov. heslo „Veřejný“, in: Riegrův slovník naučný. sv. IX. Praha: 1872, s. 997). Tento účel veřejného projednání věci byl po dlouhou dobu v českých zemích pokládán za jediný. Z ju-

dikatury prvorepublikového československého Nejvyššího soudu se opakovaně podává, že „účel, který zákon ustanovením o veřejnosti hlavního líčení jediné sleduje jest, by se soudní řízení nekonalo bez umožnění veřejné jeho kontroly“. V tomto jediném účelu veřejnosti hlavního přelíčení není podle zákona rozdíl mezi řízením před porotou a před senátem a nesleduje zákon zejména ani při porotě záměr, by bylo mocným dojmem nálady posluchačstva v porotní síni působeno na porotu [srov. rozhodnutí Vážný 4336 in: F. Vážný: Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ve věcech trestních (dále jen „Vážný“). sv. XIII. 1932, s. 568]. Obdobně pak dospěl prvorepublikový Nejvyšší soud k závěru, že „účelem zákona je veřejná kontrolovatelnost konání spravedlnosti, souzení na bílém dni, nikterak v temnu tajnosti soudního řízení. Podává se tudíž pojem veřejnosti jako protiklad tajnosti a je jen otázkou praktičability, do jaké míry zjednan býti může obecnstvu přístup k líčení za šetření neporušitelného postulátu nepřístupnosti vlivů nepříznivě působících na zákonný postup řízení a na činitele na něm zúčastněné“ (srov. rozhodnutí Vážný 1729 in: Vážný, sv. VI., 1925, s. 549).

S ohledem na podstatu a význam zásady veřejnosti soudního řízení se nelze při jeho aplikaci omezit pouze na umožnění přístupu veřejnosti do soudní síně v době jednání. Tato forma je nepochybně původní a základní, avšak stejně jako jiné oblasti života a nauky i právní řád prošel vývojem, který nutně musel reflektovat nové možnosti mezilidských vztahů, vytvářených zejména rozvíjejícími se službami a technickým pokrokem. Ten reprezentuje především nástup vlivu a významu masových sdělovacích prostředků, resp. technických prostředků, které tato média při své činnosti využívají. Jen v tomto úhlu pohledu je možné vnímat § 6 odst. 3 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, který reguluje možnost uskutečňovat zvukové a obrazové přenosy, resp. obrazové a zvukové záznamy. Je samozřejmé, že stejně jako základním limitem pro fyzickou přítomnost veřejnosti při jednání soudu je kapacita soudní síně, je v případě obrazových a zvukových přenosů a záznamů limitem možnost řádného a důstojného průběhu jednání. To platí nejen pro pořizování zvukových záznamů, kde to zákon výslovně uvádí. Zákonné rozlišování režimu obrazového a zvukového přenosu a obrazového záznamu na straně jedné a zvukového záznamu na straně druhé je totiž třeba optimisticky mít za důsledek racionální úvahy zákonodárce o tom, že prve uvedené formy snáze naruší průběh a důstojnost jednání. V rozporu s takto stanovenými kritérii přítom není ani ústavní možnost vyloučení veřejnosti, která je založena na poněkud jiných principech, a která tedy vylučuje veškeré formy veřejnosti po celou dobu jednání soudu s výjimkou vyhlášení rozsudku.

Zatímco limitu fyzické přítomnosti veřejnosti se přirozeně dosáhne vyčerpáním prostorových možností jednací síně, případně za součinnosti orgánů justiční stráže, limit obrazového a zvukového přenosu či záznamu musí stanovit podle konkrétních okolností soudce. Vylučování některé formy veřejnosti soudního jednání přítom musí vždy být propojeno s legitimním cílem, jinak se jedná o svévoli, která se zcela míjí s cílem principu veřejnosti soudního řízení, jímž je především „kontrola“ soudní činnosti ze strany veřejnosti skrze reálné poučení o tom, jak

soudnictví funguje, a tím budování důvěry veřejnosti v nezávislost a kvalifikovanost výkonu soudní moci.

Ze shora vyložených úvah by se snad mohlo zdát, že princip veřejnosti v soudnictví je ve prospěch osob odlišných od účastníků řízení, kteří v řízení disponují jinými právy a povinnostmi, jež je vtahují do fungování soudní moci v jejich konkrétním případě. Na tomto principu jsou evidentně založeny úvahy obsažené v článku Ludmily Kolářové, na něž se ve vyjádření k ústavní stížnosti (s ohledem na personální propojenost přirozeně) odvolává Krajský soud v Hradci Králové. Takový závěr ale pomíjí ukotvení principu veřejnosti do rámce ústavně zaručených základních práv účastníků řízení, tj. těch, kteří se mohou stanoveným způsobem domáhat svého práva u nezávislého a nestranného soudu (čl. 36 odst. 1 LPS), coby instituce povoláné především k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytovala ochranu právům (čl. 90 ústavy).

Princip veřejnosti soudního řízení je třeba chápat jako východisko pro uplatňování dalších ústavně zaručených základních práv, na prvním místě právo na svobodu projevu v souvislosti s kritikou konkrétního fungování soudní moci. Účastníci soudního řízení spadají do množiny veřejnosti, která očekává službu soudní moci, a v tomto ohledu je jejich postavení vůči soudu identické.

Posuzovaný princip veřejnosti má konečně svůj praktický dopad jak pro veřejnost jako celek, tak i pro účastníky konkrétního soudního řízení. Jde o to, že soudce (předseda senátu) je dominus litis, a je to tedy výhradně on, kdo vede řízení. Konkrétně k protokolaci soudního jednání dochází v občanskoprávním řízení výhradně pod diktátem soudce. Kontrola souladu jeho činnosti s materiálně pojímaným právním řádem a jeho hodnotovým systémem se uvnitř soustavy soudní moci děje zásadně ex post a zásadně vychází ze zásady quod non est in actis non est in mundo. Proto v určitých případech pouze fyzická přítomnost veřejnosti či obrazový a zvukový přenos nebo záznam mohou tvořit protíváhu proti moci soudce „tvořit historii“ průběhu soudního jednání. Tato protíváha samozřejmě není způsobila být podkladem pro rozhodnutí soudu o věci samé, neboť jakýkoliv její výstup není procesně použitelným důkazem. Mohla by však zapříčinit změnu znění protokolace, pokud by averze mezi soudcem a účastníkem (účastníky řízení) jinak mohla znetvořit obraz skutečnosti zaznamenaný v protokolu.

Proto není možné princip veřejnosti soudního řízení vyloužit jen jako oprávnění veřejnosti, která není na konkrétním soudním řízení bezprostředně dotčena. To je dáno tím, že § 6 odst. 3 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, nijak neomezuje adresáty, a proto je k výkonu dílčích práv v souvislosti s principem veřejnosti soudního řízení nutno přistupovat v souladu se zásadou dovolenosti toho jednání, které není zákonem výslovně zakázáno (čl. 2 odst. 4 ústavy), která se co do podstaty liší od povinnosti orgánů státu postupovat jen v dispozici zákona (čl. 2 odst. 3 ústavy). Nelze proto dílčí komponenty vyplývající z principu veřejnosti soudního řízení vylučovat jen proto, že nejsou zákonem výslovně upraveny. Lze uzavřít, že přítomnost veřejnosti, ať už osobní či skrze obrazový či zvukový přenos nebo záznam, nelze jednoduše či automaticky odmítat nebo vylučovat bez toho, že by k tomu byl

relevantní důvod, protože jinak se jedná o svévoli.

V nyní posuzovaném případě došlo prozatím pouze k jedinému ústnímu jednání, a to 11. 9. 2006. Z protokolu o něm nevyplývá, že by byla přítomna veřejnost. Podání obsahující úmysl stěžovatele pořídit zvukový záznam z ústního jednání je uvozen tvrzením o „několikrát projeveném negativním postoji soudu ke snahám žalobce realizovat své zákonné právo“. Podobné odůvodnění obsahuje rozhodnutí napadené ústavní stížností, které v samotném závěru obsahuje údaj o tom, že k němu došlo „s ohledem na dosavadní postupy žalobce v tomto řízení“. Jedná se evidentně o opis neúspěšné snahy stěžovatele dosáhnout změny soudu s ohledem na dřívější postupy a rozhodnutí soudců téhož soudu v souvisejících věcech, o čemž bylo rozhodnuto před vydáním rozhodnutí napadeného ústavní stížností.

Konkrétní kroky stěžovatele za účelem dosažení uvedeného cíle bylo možné vnímat jako obstrukční, ale v žádném případě nemohou být důvodem k ustoupení od profesionálního přístupu soudce k věci, tedy k provedení řízení. Snaha stěžovatele pořídit zvukový záznam z ústního jednání obecně vzato nebrání tomu, aby soud mohl řádně provést důstojné jednání. Nelze proto souhlasit se závěrem obecného soudu o obecné a kategorické nemožnosti připustit zvukový záznam stěžovatele, coby jednoho z účastníků řízení. V tomto ohledu nelze souhlasit ani s výkladem rovnosti účastníků řízení, protože princip rovnosti se zde projevuje tím, že obě strany mají možnost pořídit zvukový záznam s vědomím soudce. Dlužno dodat, že konkrétním způsobem provádění zvukového záznamu, coby jediné okolnosti pro posouzení možnosti zákazu, se obecný soud vůbec nezabýval.

Lze souhlasit s námitkou stěžovatele, že obecný soud nebyl oprávněn nepřivolit k pořízení zvukového záznamu, protože podle § 6 odst. 3 in fine zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, má pouze oprávnění zakázat pořízení zvukového záznamu, k němuž jinak dochází pouze s jeho vědomím. To je totiž důsledek zákonného odlišení režimu pořizování zvukového záznamu od pořizování zvukového a obrazového přenosu a obrazového záznamu. Jedná se však o porušení podústavního práva, kterým se Ústavní soud zásadně nezabývá, a pro posouzení dané ústavní stížnosti je bez významu, že soud k pořízení zvukového záznamu nepřivoli, namísto aby je zakázal, protože podstata rozhodnutí je jasná.

Co do existence účinků napadeného rozhodnutí vzal Ústavní soud v úvahu, že se týká vedení ústního jednání, které mělo proběhnout v minulosti, avšak neproběhlo. Stejně tak vzal Ústavní soud v úvahu, že se jedná o rozhodnutí, které je soud s ohledem na jeho povahu oprávněn kdykoliv změnit. I přes tyto skutečnosti má Ústavní soud za to, že účinky napadeného rozhodnutí fakticky nadále trvají, neboť z vyjádření obecného soudu není patrná změna konkrétního postoje, ani změna obecného náhledu na posuzovanou problematiku.

Ústavní soud proto ústavní stížnosti podle § 82 ZÚS zcela vyhověl, neboť nepřivolením k pořízení zvukového záznamu stěžovatele z ústního jednání porušil obecný soud čl. 96 odst. 2 ústavy a tím jeho základní právo podle čl. 2 odst. 3 LPS a čl. 38 odst. 2 LPS.

✦ Úprava a právní věta redakce.

I. K počátku objektivní promlčecí doby nároku na náhradu škody způsobené advokátem klientovi v souvislosti s výkonem advokacie.

II. K povaze této odpovědnosti advokáta (objektivní odpovědnost).

I. Úprava odpovědnosti advokáta za škodu způsobenou klientovi v souvislosti s výkonem advokacie je založena na principu objektivní odpovědnosti, tj. bez zřetele na zavinění. Nezkoumá se proto zavinění odpovědného a nepřichází v úvahu ani vyvinění ve smyslu § 420 odst. 3 ObčZ; zprůšňující důvod je uveden v § 22 odst. 2 AZ.^x

II. Při řešení promlčení nároku na náhradu škody způsobené advokátem jeho klientovi je nezbytné především vymezit, jaká újma má být nahrazena. Počátek objektivní i subjektivní promlčecí doby může být totiž velice rozdílný v závislosti na tom, za jakou konkrétní újmu je náhrada požadována a dále i na tom, jak k této újmě došlo, tj. v čem spočívá pochybení advokáta.

III. Objektivní promlčecí doba k uplatnění nároku klienta proti jeho advokátovi na náhradu škody ve výši částek, jež byly vyplaceny třetí osobě podle rozhodnutí soudu v důsledku pochybení advokáta při zastupování klienta v řízení, počíná běžet dnem, kdy byly přisouzeny částky klientem zaplacený.

^x Odkaz na § 22 odst. 2 AZ v právní větě I. se týká zák. č. 128/1998 Sb., který bylo třeba ve věci aplikovat. Objektivní odpovědnost advokáta na náhradu škody je upravena shodně i v současném AZ (viz § 24 zák. č. 85/1996 Sb.)

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR z 23. 8. 2007, sp. zn. 25 Cdo 2507/2005

Z odůvodnění:

Soud prvního stupně částečným a mezitímním rozsudkem rozhodl o základu nároku tak, že žaloba je co do základu důvodná. Vyšel ze zjištění, že žalovaný zastupoval žalobkyni jako advokát v řízení vedeném RD R, s. r. o. proti ní o zaplacení doplatku ceny za zhotovení domu, kterou žalobkyně z důvodů vad odmítala zaplatit. Žalobě RD R, s. r. o. na doplatek kupní ceny ve výši 378 959 Kč bylo vyhověno, když vůči žalobci nebyly v řízení uplatněny formou námítky započtení nebo protinávrhu nároky z odpovědnosti za vady díla. Soud dospěl k závěru, že žalovaný jako advokát porušil povinnost uloženou mu § 14 zákona č. 128 /1990 Sb., (tehdy platný AZ), když v řízení neuplatnil kompenzační námitku z důvodů vad díla. Žalobkyni byla uložena povinnost zaplatit celou žalovanou částku 378 959 Kč a náklady řízení ve výši 38 950 Kč. Soud prvního stupně dovodil, že žalobkyně měla nárok na slevu, toto právo jí však v uve-

deném řízení nebylo přiznáno právě z důvodu pochybení žalovaného, neboť nebyla učiněna řádná námitka započtení její pohledávky proti pohledávce žalobce na doplacení kupní ceny. Žalovaný proto ve smyslu § 22 odst. 1 zákona č. 128/1990 Sb. odpovídá za škodu vzniklou žalobkyni, jejíž výše bude vyčíslena v dalším řízení v závislosti na výši slevy, na kterou by žalobkyně měla nárok. Námitku promlčení neshledal soud důvodnou.

Odvolační soud rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Plně se ztotožnil se skutkovými a právními závěry soudu prvního stupně a shodně s ním dospěl k závěru, že zjištěná vada domu opravňovala žalobkyni ke slevě z kupní ceny; bylo tedy povinností žalovaného jako advokáta v řízení o doplatek kupní ceny uplatnit kompenzační námitku ve smyslu § 98 věty druhé OSŘ, případně uplatnit vzájemnou žalobu podle § 98 věty první OSŘ. Žalovaný neprokázal, že by škodě nemohl zabránit ani při vynaložení veškerého úsilí, které by po něm jako po advokátovi bylo možno požadovat, proto odpovídá za škodu způsobenou žalobkyni podle § 22 zákona č. 128/1990 Sb., v tehdy platném znění, podle něhož je odpovědnost advokáta vůči klientovi odpovědností objektivní.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost dovozuje z § 237 odst. 1 písm. c) OSŘ. Dovolatel namítá, že soud neměl dostatek podkladů pro závěr, že on porušil povinnost advokáta ve smyslu § 14 zákona č. 128/1990 Sb., a uvádí, že vadu reklamoval svým dopisem stavební firmě a uplatnil i právo z odpovědnosti za vady. Odvolacímu soudu vytýká nesprávné posouzení odpovědnosti advokáta podle § 22 zákona č. 128/1990 Sb. jako odpovědnosti objektivní a namítá, že se jedná o odpovědnost za zavinění, na kterou se vztahuje obecné ustanovení § 420 ObčZ. Nesouhlasí s posouzením námítky promlčení a vyjadřuje názor, že již toho dne, kdy byl za její přítomnosti vyhlášen rozsudek odvolacího soudu (26. 6. 1996), se žalobkyně dozvěděla o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá, takže žaloba podaná v roce 2001 byla podána až po skončení objektivní i subjektivní promlčecí doby podle § 106 ObčZ. Navrhl, aby dovolací soud zrušil rozhodnutí odvolacího soudu i soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) OSŘ.

Právní otázka charakteru odpovědnosti advokáta vůči jeho klientovi za škodu mu způsobenou při poskytnutí právní služby podle zákona č. 128/1990 Sb. byla v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu opakovaně řešena (např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2005, sp. zn. 25 Cdo 886/2004, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 4. 2007, sp. zn. 25 Cdo 1808/2005). Zákon č. 128/1990 Sb., o advokacii, který byl účinný od 1. 7. 1990 do 30. 6. 1996 (dále též „AZ“), je ve vztahu k občanskému zákoníku předpisem zvláštním vůči obecnému. V § 22 AZ obsahuje samostatnou skutkovou podstatu odpovědnosti, a proto tato úprava má přednost před právní úpravou obecnou. Nároky klientů vůči advokátovi na náhradu škody, způsobené advokátem v souvislosti s výkonem právní služby, se posuzují podle § 22 odst. 2 AZ (naše pozn.: nyní podle § 24 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii) a nikoliv podle § 420 ObčZ.

Otázka, zda výkon advokacie byl či nebyl advokátem činěn řádně, se posuzuje z hlediska § 14 AZ, jenž stanoví, že advokát je povinen a oprávněn chránit práva a oprávněné zájmy svého klienta. Jedná přitom čestně a svědomitě, důsledně využívá všechny zákonné prostředky a uplatňuje vše, co podle svého přesvědčení a příkazu klienta pokládá za prospěšné (*naše pozn.: nyní viz § 16 zák. o advokacii*).

Tato úprava odpovědnosti advokáta za škodu způsobenou klientovi v souvislosti s výkonem advokacie je založena na principu objektivní odpovědnosti, tj. bez zřetele na zavinění. Nezkoumá se proto zavinění odpovědného a nepřichází v úvahu ani vyvinění ve smyslu § 420 odst. 3 ObčZ; zprošťující důvod je uveden v § 22 odst. 2 AZ (*naše pozn.: nyní § 24 odst. 3 zák. o advokacii*).

Vzhledem k tomu, že právní názor na otázku charakteru odpovědnosti advokáta vůči jeho klientovi, z něhož vycházely soudy obou stupňů při svém rozhodnutí, je plně v souladu s hmotným právem, nezakládají tyto námitky dovolatele přípustnost dovolání.

Zásadně právně významnou ve smyslu § 237 odst. 3 OSŘ shledal dovolací soud otázku počátku běhu promlčecí doby k uplatnění nároku žalobkyně na náhradu škody podle § 106 ObčZ, která v daných souvislostech nebyla v rozhodování dovolacího soudu dosud řešena.

Podle § 106 ObčZ se právo na náhradu škody promlčí za dva roky ode dne, kdy se poškozený dozví o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá (odst. 1). Nejpozději se právo na náhradu škody promlčí za tři roky, a jde-li o škodu způsobenou úmyslně, za deset let ode dne, kdy došlo k události, z níž škoda vznikla; to neplatí, jde-li o škodu na zdraví (odst. 2). Při řešení otázky promlčení nároku na náhradu škody způsobené advokátem jeho klientovi je nezbytné v první řadě vymezit, jaká újma má být nahrazena. Počátek objektivní i subjektivní promlčecí doby může být totiž velice rozdílný v závislosti na tom, za jakou konkrétní újmu je náhrada požadována, a dále i na tom, jak k této újmě došlo, tj. v čem spočívá pochybení advokáta. V dané věci bylo rozhodnuto o základu nároku na náhradu částek, které žalobkyně podle pravomocného rozsudku zaplatila svému smluvnímu partnerovi za zhotovení domu na zakázku a které – nebyť pochybení advokáta, který ji v tomto řízení zastupoval – by zčásti nebo zcela platit nemusela. Újmou, jejíž náhrady se domáhá, je tedy skutečná škoda, tj. úbytek aktiv, a vznik její škody se tak váže k okamžiku, kdy finanční prostředky poskytla. K tomuto okamžiku se zároveň váže počátek běhu objektivní promlčecí doby. Událost, z níž škoda vznikla ve smyslu § 106 odst. 2 ObčZ, zahrnuje totiž nejen samotnou škodní událost či protiprávní úkon, jež vedly ke vzniku škody, nýbrž i vznik škody samotné (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 5. 1990, sp. zn. 1 Cz 20/90). Dokud škoda nevznikla, nemůže započít ani běh objektivní promlčecí doby k uplatnění nároku na její náhradu. Počátek subjektivní promlčecí doby k uplatnění práva na náhradu škody se pak váže k okamžiku, kdy se poškozený dozvěděl o odpovědném subjektu a o tom, že mu vznikla majetková újma určitého druhu a rozsahu. Vzhledem k tomu, že subjektivní promlčecí doba nemůže začít běžet dříve než promlčecí doba objektivní, nelze její počátek odvíjet od okamžiku, kdy byl vyhlá-

šen rozsudek, ukládající žalobkyni platební povinnost. Okamžikem vyhlášení rozsudku, na jehož základě byla žalobkyně povinna zaplatit určitou částku RD R., s. r. o., totiž žalobkyni ještě žádná škoda nevznikla, nýbrž k její újmě, která se projevila v její majetkové sféře, došlo až tím, že přisouzenou částku zaplatila. Jestliže, jak vyplývá ze skutkových zjištění, žalobkyně uvedené částky zaplatila v letech 1999 a 2000, byla žaloba podána včas.

Z hlediska uplatněných dovolacích důvodů je rozhodnutí odvolacího soudu správné. Dovolací soud proto dovolání žalovaného podle § 243b odst. 2 věty první před středníkem OSŘ zamítl.

Poznámka:

Rozhodnutí bylo otištěno (s výrazně kratší právní větou) pod poř. č. 15 v časopise Soudní rozhledy č. 2/2008. Ve stejném čísle pod poř. č. 16 bylo otištěno další rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR (rozsudek NS ČR z 29. 11. 2006, sp. zn. 25 Cdo 721/2005) vztahující se k odpovědnosti advokáta na náhradu škody klientovi, vyplývající z jeho povinnosti v souvislosti se zastoupením. Rozsudek je opatřen touto právní větou: **Objektivní promlčecí doba k uplatnění nároku na náhradu škody spočívající v zániku restitučního nároku na vydání nemovitosti v důsledku pochybení advokáta při výkonu advokacie počíná běžet dnem, kdy k zániku nároku došlo.**

Vzhledem k relativně náročné skutkové i právní problematice a k obsáhlosti odůvodnění rozhodnutí odkazujeme v tomto případě na citovaný časopis, str. 56-59. Na závěr je uvedena redakční poznámka, že proti rozsudku byla podána ústavní stížnost, která byla usnesením Ústavního soudu z 26. 9. 2007, sp. zn. IV ÚS 899/7, odmítnuta, protože Ústavní soud se ztotožnil s názorem Nejvyššího soudu.

Dále upozorňujeme na významný náleží Ústavního soudu z 17. 6. 2008, sp. zn. II. ÚS 590/08, otištěný pod poř. č. 86 v časopisu Soudní rozhledy č. 9/2008, který se zabývá náhradou škody podle zák. č. 82/1998 Sb. za výkon vazby, vykonané v řízení skončeném zproštěním obžaloby. Jde o obsáhle odůvodněný nález, proto i v tomto případě pro relativně náročnou skutkovou i právní problematiku uvádíme pouze právní větu, zatímco pokud jde o odůvodnění odkazujeme na citovaný časopis (str. 321-326). Právní věta je formulována takto: **Má-li být stát skutečně považován za materiální právní stát, musí nést objektivní odpovědnost za jednání svých orgánů, kterým státní orgány nebo orgány veřejné moci přímo zasahují do základních práv jednotlivce. Nelze totiž přehlédnout, že stát nemá svobodnou vůli, nýbrž je povinen striktně dodržovat právo v jeho ideální (škodu nepůsobící) interpretaci. Na jednu stranu je jistě povinností orgánů činných v trestním řízení vyšetřovat a stíhat trestnou činnost, na druhou stranu se stát nemůže zbavit odpovědnosti za postup těchto orgánů, pokud se posléze ukáže jako postup mylný, zasahující do základních práv. V takové situaci není rozhodné, jak orgány činné v trestním řízení vyhodnotily původní podezření, ale to, zda se jejich podezření v trestním řízení potvrdilo.**

Prostředky trestního procesu, které nezřídka vedou k omezení základních práv obviněného, nelze posuzovat

zcela izolovaně, ale pouze v kontextu účelu jejich použití, jímž je odhalení a potrestání pachatele trestné činnosti. Pokud se v kterékoliv fázi trestního řízení ukáže, že tento účel nemůže být naplněn, neboť obviněný se trestné činnosti nedopustil, a podezření orgánů činných v trestním řízení bylo zcela liché, je třeba za vadné považovat veškeré úkony, které byly v trestním řízení provedeny, tj. případně včetně prostředku vedoucího k omezení osobní svobody, jímž je vazba. Pro účely odškodnění proto nelze zcela izolovaně posuzovat vazbu a samotné trestní stíhání. Z tohoto pohledu je pak nerozhodné, zda si stěžovatel

svým jednáním vazbu přivodil, neboť nebýt nedůvodného trestního stíhání, nebyl by stěžovatel vůbec vystaven požadavku podrobit se psychiatrickému zkoumání, natož omezení osobní svobody v podobě vazby.

V době naší redakční uzávěrky nebyl nález dosud publikován ve Sbírce nálezů Ústavního soudu ČR. K otázce odpovědnosti advokáta za škodu Bulletin advokacie v č. 4/2008 publikoval rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 2. 2003, č. j. 25 Cdo 1862/2001.

✦ Připravil JUDr. VÁCLAV MANDÁK, CSc.

Rovnost postavení konkurzních věřitelů, zápočty daní v konkurzu

Z článku 11 Listiny základních práv a svobod nelze dovést zvýšenou ochranu práv státu jako vlastníka a věřitele v daňových věcech ve vztahu k ostatním konkurzním věřitelům.

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. 2. 2009, č. j. 22 Ca 451/2006

Z odůvodnění:

Žalobou podanou v zákonné lhůtě se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 11. 2006, č. j. 4401/150/2006, kterým bylo zamítnuto odvolání žalobkyně proti rozhodnutí Finančního úřadu v Orlové ze dne 31. 1. 2006, č. j. 4071/06 /371920/4928, jímž správní orgán prvního stupně (dále jen „správce daně“) podle § 64 odst. 4 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSDP“), zamítl žádost žalobkyně o vrácení přeplatku na dani z přidané hodnoty, neboť na osobním účtu daně z přidané hodnoty nebyl ke dni podání žádosti evidován vratitelný přeplatek a tento nevznikl ani ve lhůtě 60 dnů ode dne podání žádosti. Žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí konstatoval, že v § 64 ZSDP je pro správce daně stanovena bez výjimky povinnost převést bez dalšího přeplatek na úhradu daňových nedoplatků. Daňovým přeplatkem se podle § 64 odst. 1 ZSDP rozumí částka plateb převyšující splatnou daň včetně příslušenství daně. V posuzovaném případě byl nedoplatek na dani z přidané hodnoty vyšší než vyměřený nadměrný odpočet na dani z přidané hodnoty. Je tedy zřejmé, že nejenže nevznikl přeplatek vratitelný, ale vzhledem k § 64 odst. 1 ZSDP nevznikl přeplatek vůbec. Postup správce daně tak nebyl v rozporu s § 14 odst. 1 písm. i) zákona č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZKV“), protože se nejednalo o nepřípustnou kompenzaci, ale realizaci úhrady splatné daňové povinnosti. Až po případné úhradě všech evidovaných platebních povinností v rámci jedné daně lze konstatovat existenci přeplatku ve smyslu § 64 odst. 1 ZSDP. Teprve při existenci přeplatku lze posuzovat jeho případnou vratitelnost dle § 64 odst. 2 ZSDP a případně se odchýlit od jinak obecného posuzování vratitelnosti daňového přeplatku u daňových subjektů, na něž byl prohlášen konkurz, s ohle-

dem na judikaturu Ústavního soudu. Navíc v § 105 odst. 1 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDPH“), je na rozdíl od předchozí právní úpravy vrácení nadměrného odpočtu v konkurzu upraveno explicitně tak, že po prohlášení konkurzu se plátcí vrátí nadměrný odpočet pouze tehdy, nemá-li daňové nedoplatky vzniklé před prohlášením i po prohlášení konkurzu. Pokud by správce daně rozhodl jinak, jednalo by se o rozhodnutí v rozporu se zákonem.

Žalobkyně v žalobě namítala, že žalovaný napadeným rozhodnutím nepřiměřeně zvýhodnil jednoho konkurzního věřitele na úkor jiných. Došlo k porušení ust. § 14 odst. 1 písm. i) ZKV, které má jako speciální úprava přednost před ust. § 105 odst. 1 ZDPH, § 64 a § 59 ZSDP. Postupem žalovaného byl úpadce zkrácen na svém vlastnickém právu, neboť správce daně v podstatě započítal tento nadměrný odpočet na daňovou povinnost úpadce.

Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby jako nedůvodné, přičemž zopakoval argumenty napadeného rozhodnutí.

Krajský soud s ohledem na nálezy Ústavního soudu ze dne 7. 4. 2005, sp. zn. I. ÚS 544/02, ze dne 28. 7. 2005, sp. zn. III. ÚS 648/04, ze dne 29. 9. 2005, sp. zn. III. ÚS 38/05 a ze dne 24. 11. 2005, sp. zn. III. ÚS 24/05 dospěl k závěru, že ust. § 105 odst. 1 věty třetí ZDPH, které bylo v projednávané věci aplikováno, je v rozporu s čl. 11 odst. 1 věty druhé a čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Krajský soud za této situace zvažoval postup podle čl. 95 odst. 2 Ústavy, tj. podat návrh na zrušení předmětného ustanovení, ovšem zjistil, že tento návrh již byl Ústavnímu soudu předložen dne 19. 6. 2006 v obdobné věci Městským soudem v Praze, kdy řízení o tomto návrhu bylo vedeno pod sp. zn. Pl. ÚS 48/06. Krajský soud proto v souladu s ust. § 48 odst. 2 písm. f) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen s. ř. s.), usnesením ze dne 26. 7. 2007 přerušil řízení do pravomocného skončení řízení vedeného u Ústavního soudu pod sp. zn. Pl. ÚS 48/06.

Ústavní soud o věci rozhodl nálezem ze dne 9. 12. 2008 sp. zn. Pl. ÚS 48/06 tak, že „Ustanovení § 105 odst. 1 věty třetí zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění před novelizací provedenou zákonem č. 296/2007 Sb., a to text ‚Prohlášením konkurzu se daňové řízení nepřerušuje a po prohlášení konkurzu se plátcí vrátí vyměřený nadměrný odpočet, pokud nemá daňové nedoplatky vzniklé před prohlášením i po prohlášení konkurzu, bylo

v rozporu s čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod“.

Ústavní soud ve shora uvedeném nálezu nejprve shrnul svou dosavadní judikaturu vztahující se k posuzované problematice. Ústavní soud se již problematikou přípustnosti započtení daňových přeplatků na dani z přidané hodnoty na úhradu daňových nedoplatků v případě, že daňovým subjektem je úpadce, na jehož majetek byl prohlášen konkurz, zabýval v řadě svých senátních nálezů, např. v nálezech sp. zn. I. ÚS 544/02, II. ÚS 35/05, III. ÚS 648/04, III. ÚS 41/05, IV. ÚS 408/05. K návrhu Nejvyššího správního soudu na zrušení ustanovení § 37a zákona č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 588/1992 Sb.“), § 105 odst. 1 věty třetí zákona č. 235/2004 Sb. a § 64 odst. 2 zákona o správě daní a poplatků se pak Ústavní soud předmětnou problematikou obsáhle zabýval v plenárním nálezu sp. zn. Pl. ÚS 12/06 (dostupný na www.concourt.cz). Závěry, ke kterým Ústavní soud dospěl ve výše citovaných nálezech, lze vztáhnout i na nyní posuzovanou věc.

Ústavní soud zde předně konstatoval, že z čl. 11 Listiny nelze žádnou interpretaci dovodit zvýšenou ochranu práv státu jako vlastníka v daňových věcech reprezentovaného správcem daně, která by v případech vyhlášených konkurzů vedla k jeho zvýhodnění a přiznávala mu privilegované postavení vůči ostatním konkurzním věřitelům v souvislosti se započtením daňového přeplatku na úhradu daňového nedoplatku.

Otázkou možnosti započtení soukromoprávní a veřejnoprávní pohledávky, tj. zda ustanovení § 14 odst. 1 písm. i) zákona o konkurzu a vyrovnání může jako ustanovení předpisu soukromoprávního zakotvit nepřipustnost takového započtení vedle soukromoprávních pohledávek i u pohledávek veřejnoprávních, vznesenou navrhovatelem i v nyní posuzované věci, se Ústavní soud podrobně zabýval ve shora zmíněném nálezu sp. zn. III. ÚS 648/04 (Sbírka rozhodnutí, svazek 38, náleze č. 145, str. 135). Jak v tomto nálezu Ústavní soud uvádí, nelze z dosavadní judikatury Ústavního soudu v tomto směru vyvodit zobecnění ohledně vyloučení možnosti vzájemného započtení soukromoprávních a veřejnoprávních pohledávek. Posouzení přípustnosti takového započtení odvisí od konkrétní pozitivněprávní úpravy, přičemž lze v této souvislosti odkázat na právní názor obsažený v nálezu Nejvyššího správního soudu ČSR ze dne 14. října 1932 č. 15.605 (Boh. A 10072/32), dle něhož „k tomu, aby právního institutu kompenzace, zavedeného v právu soukromém, mohlo být použito též v oboru práva veřejného, je zapotřebí zvláštního právního předpisu“. V otázce, zda za takovýto zvláštní právní předpis obsahující nepřipustnost kompenzace nejen soukromoprávních, nýbrž rovněž soukromoprávních a veřejnoprávních pohledávek lze považovat i ustanovení § 14 odst. 1 písm. i) ZKV, vyšel Ústavní soud z konstatací, že v případě konfliktu dvou úprav jednoduchého práva stejného stupně právní síly, jež nota bene nejsou ve vztahu inkluze, nýbrž překrývání, je určení toho, která je úpravou obecnou a která speciální, dáno předmětem řízení (jenž je vymezen procesním návrhem). Obecnou je tedy právní úprava, jež z pohledu práva jednoduchého prima facie návrhem vymezený předmět řízení reguluje.

V uvedeném nálezu sp. zn. III. ÚS 648/04, stejně jako v plenárním nálezu sp. zn. Pl. ÚS 12/06, Ústavní soud, vycházející ze zásady priority ústavně konformní interpretace jednoduchého práva, dospěl k závěru, dle něhož ustanovení § 14 odst. 1 písm. i) ZKV je zvláštním právním předpisem zakotvujícím nepřipustnost kompenzace nejen soukromoprávních, nýbrž rovněž soukromoprávních a veřejnoprávních pohledávek. Jako takové má proto ustanovení § 14 odst. 1 písm. i) ZKV v pozici speciální úpravy přednost před úpravou obecnou obsaženou v ustanoveních § 59 odst. 3 písm. e), § 40 odst. 11 a § 64 odst. 2 ZSDP, přičemž ústavně konformním výkladem uvedených ustanovení dochází k naplnění účelu a cílů zákona o konkurzu a vyrovnání.

Po provedené rekapitulaci dosavadní judikatury přistoupil Ústavní soud k posouzení obsahu napadeného ustanovení z hlediska jeho souladu s ústavním pořádkem České republiky. Shora zmíněné senátní nálezy a plenární nálezy Ústavního soudu k započtení daňových přeplatků na dani z přidané hodnoty posuzovaly předmětnou problematiku ochrany vlastnických práv konkurzních věřitelů proti zvýhodnění ochraně práv státu jako vlastníka v postavení konkurzního věřitele z hlediska dřívější právní úpravy daně z přidané hodnoty stanovené zákonem č. 588/1992 Sb. Nyní posuzovaný návrh se vztahuje k právní úpravě daně z přidané hodnoty stanovené navazujícím zákonem č. 235/2004 Sb., účinným od 1. 5. 2004. Předmětná pozdější právní úprava v ustanovení § 105 odst. 1 věty třetí zákona o dani z přidané hodnoty oproti předchozí právní úpravě výslovně stanovila, že „prohlášením konkurzu se daňové řízení nepřerušuje a po prohlášení konkurzu se plátcí vrátí vyměřený nadměrný odpočet, pokud nemá daňové nedoplatky vzniklé před prohlášením i po prohlášení konkurzu“. Zákonodárce tak pro období od 1. 5. 2004 do 31. 12. 2007 (tj. do novely provedené zákonem č. 296/2007 Sb.) upravil započtení daňového přeplatku na úhradu daňového nedoplatku kogentní normou neoponečavající správci daně jiný možný postup secundum et intra legem, než ukládá napadené ustanovení, tj. stanovil povinnost správci daně vrátit po prohlášení konkurzu plátcí vyměřený nadměrný odpočet jen pokud tento nemá daňové nedoplatky vzniklé před prohlášením i po prohlášení konkurzu.

Napadené ustanovení bylo zákonodárcem s účinností od 1. 1. 2008 zrušeno v souvislosti s přijetím zákona č. 296/2007 Sb., jímž byly vedle zákona o DPH novelizovány rovněž insolvenční zákon, zákon o správě daní a poplatků a některé další zákony. V důvodové zprávě k vládnímu návrhu zákona č. 296/2007 Sb. se k novelizaci zákona o DPH uvádí, že navazuje na změny promítnuté v textu návrhu novely zákona o správě daní a poplatků, přičemž tyto změny důvodová zpráva charakterizuje potřebou definovat daňové nedoplatky pro účely insolvenčního řízení. Zrušení napadeného ustanovení zákona o DPH zákonem č. 296/2007 Sb. je explicitním vyjádřením úmyslu zákonodárce s účinností pro futuro. V souvislosti s tímto zrušením napadeného ustanovení, k němuž došlo až po podání posuzovaného návrhu Ústavnímu soudu, změnil Městský soud v Praze svůj původní návrh a navrhl vyslovení protiústavnosti nyní již derogovaného předmětného ustanovení.

Podstatou návrhu je tvrzení navrhovatele, že s ohledem na jeho vázanost zákonem, a tedy i napadeným ustanovením, nemůže za období platnosti a působnosti předmětného ustanovení ochránit vlastnická práva konkurzních věřitelů s ohledem na zvýhodněné postavení státu jako jednoho z konkurzních věřitelů a napadené ustanovení proto shledává v rozporu s čl. 11 odst. 1 Listiny.

V souvislosti s navrhovatelem tvrzenou neústavností napadeného ustanovení je třeba se předmětným ustanovením zabývat v jeho vzájemném vztahu k ustanovení § 14 odst. 1 písm. i) ZKV, tak jak to vyplývá i z navrhovatelova přesvědčení, že neústavnost napadeného ustanovení spočívá v jeho aplikaci na jim souzený případ úpadce podléhající režimu zákona o konkurzu a vyrovnání. Ústavní soud při posuzování vzájemného vztahu výše uvedených právních ustanovení vychází především z ústavně zakotvených základních práv tak, jak to odpovídá požadavku úcty k právům a svobodám člověka a občana, jakožto základu právního státu (čl. 1 odst. 1 Ústavy). Primát jednotlivce před státem (čl. 1 Listiny) je třeba respektovat i při střetu základních práv s obecným zájmem státu.

Vlastnické právo jako právo základní, jehož ochrana je napadeným ustanovením dotčena, je chráněno čl. 11 Listiny. Podle věty první a druhé prvního odstavce uvedeného článku Listiny má každý právo vlastnit majetek a vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. Z uvedeného ustanovení Listiny nelze žádnou interpretací dovodit zvýšenou ochranu práv státu jako vlastníka. V posuzované věci však aplikací napadeného ustanovení nutně k takovému neodůvodněnému zvýhodnění státu dochází a předmětné ustanovení tak de facto státu, reprezentovanému v daňových věcech správcem daně, přiznávala privilegované postavení oproti ostatním konkurzním věřitelům. Naproti tomu derogace napadeného ustanovení, ke které přistoupil zákonodárce zákonem č. 296/2007 Sb., stát nijak neznevýhodnila, neboť za předpokladu řádného uplatnění jeho pohledávek podle ustanovení § 20 ZKV u něj nedochází k žádné výraznější újmě, resp. újmě nikoliv větší než u ostatních konkurzních věřitelů. Ústavní soud se v tomto závěru shoduje se svými již dříve učiněnými závěry ve shora citovaných nálezech, na jejichž argumentaci pro stručnost odkazuje.

Ústavní soud neshledává důvod se odchýlovat od svých závěrů přijatých v uvedených nálezech ani pokud jde o stěžovatelem namítané přesvědčení, že otázka vrácení přeplatku na dani z přidané hodnoty může být posuzována a rozhodována jen z hledisek a podle právních předpisů veřejnoprávních. Ve zmíněném nálezu sp. zn. III. ÚS 648/04 Ústavní soud dospěl k závěru, dle něhož ustanovení § 14 odst. 1 písm. i) ZKV je zvláštním právním předpisem ve vztahu k ustanovením zákona o správě daní a poplatků, zakotvujícím nepřipustnost kompenzace nejen soukromoprávních, nýbrž rovněž soukromoprávních a veřejnoprávních pohledávek a jako takové má proto v pozici speciální úpravy přednost před úpravou obecnou, obsaženou ve zmíněných ustanoveních zákona o správě daní a poplatků (viz již dříve provedená rekapitulace dosavadní judikatury). Uvedenou argumentací lze dospět k obdobnému závěru i v nyní posuzované věci, pokud jde o vztah

ustanovení § 14 odst. 1 písm. i) ZKV a napadeného ustanovení § 105 odst. 1 věty třetí zákona o DPH.

Ústavní soud ve své ustálené judikatuře opakovaně zdůrazňuje přednost ústavně konformní interpretace právního předpisu nebo jeho jednotlivého ustanovení před jeho zrušením. V posuzovaném návrhu napadené ustanovení § 105 odst. 1 věta třetí zákona o DPH představuje kogentní úpravu, kterou nelze překlenout ústavně konformní interpretací, neboť její kategorický charakter neumožňuje adresátu (správci daně) se od této úpravy odchýlit, aniž by nejednal contra legem.

Vycházejí z výše uvedených argumentů dospěl Ústavní soud v posuzované věci k závěru, že ustanovení § 105 odst. 1 věty třetí zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění před novelizací, provedenou zákonem č. 296/2007 Sb., neumožňovalo obecným soudům dostát svým povinností při ochraně základních práv a svobod konkurzních věřitelů při přezkoumání rozhodnutí správce daně o započtení daňového přeplatku na úhradu daňového nedoplatku ve správním soudnictví, což představuje nerespektování principů zakotvených v čl. 11 odst. 1 Listiny. Ústavní soud proto návrhu navrhovatele podle čl. 95 odst. 2 ústavy vyhověl s tím, že s ohledem na čl. 89 odst. 2 ústavy jsou důsledky shledané protiústavnosti orgány veřejné moci povinny promítnout do své rozhodovací praxe, tedy při řešení konkrétních případů citované ustanovení neaplikovat.

Jelikož odpadla překážka, pro kterou bylo řízení přerušeno, krajský soud podle § 48 odst. 4 s. ř. s. vyslovil, že se v řízení pokračuje.

Krajský soud, vázán právním názorem vysloveným Ústavním soudem ve výše uvedeném nálezu (srov. čl. 89 odst. 2 ústavy), přezkoumal napadené rozhodnutí žalovaného v mezích žalobních bodů, vycházel přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

V posuzovaném případě vznikl – jak vyplývá z obsahu správního spisu – na základě přiznání k dani z přidané hodnoty po prohlášení konkurzu na majetek úpadce usnesením Krajského obchodního soudu v Ostravě ze dne 22. 2. 1999, sp. zn. 24 K 85/97, nárok na vrácení nadměrného odpočtu daně z přidané hodnoty. Krajský soud na základě výše uvedeného nemohl dospět k jinému závěru než k tomu, že správce daně se dopustil nezákonnosti, naložil-li s nadměrným odpočtem podle § 59 odst. 5 písm. d) ZSDP a použil jej na úhradu jiného daňového nedoplatku na dani z přidané hodnoty; tím se dopustil nepřipustného započtení pohledávky a zvýhodnění oproti jiným věřitelům.

Krajský soud proto napadené rozhodnutí žalovaného zrušil pro nezákonnost podle § 78 odst. 1 s. ř. s. a současně podle § 78 odst. 4 s. ř. s. vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení, rozhodoval přitom v souladu s ust. § 51 s. ř. s. bez nařízení jednání. Podle § 78 odst. 3 s. ř. s. krajský soud zrušil také rozhodnutí správce daně, které předcházelo napadenému rozhodnutí. Právním názorem, který soud vyslovil v tomto zrušujícím rozsudku, je v dalším řízení žalovaný vázán.

Zhodnocení věci nájemcem

Ustanovení § 667 odst. 1 obč. zák. je ustanovením dispozitivní povahy. Pronajímatel se může platně vzdát toho, oč se zvýší hodnota věci – zhodnocení. Takovou dohodu nelze považovat za neplatnou z důvodu vzdání se budoucích práv.

**Rozsudek Nejvyššího soudu ČR
ze dne 30. 5. 2007, sp. zn. 28 Cdo 1222/2007**

Z odůvodnění:

Dovolací soud pokládá dovolání v dané věci za přípustné, neboť odvolací soud dospěl k závěru, že žalobce se dohodou práva na plnění podle § 667 odst. 1 poslední věta obč. zák. nevzdal. Obsah právního vztahu účastníků souzeného sporu tedy posoudil jinak než soud prvního stupně, který tento obsah posoudil tak, že žalobce vyjádřil vůli vzdát se práva na plnění dle výše citovaného ustanovení, avšak takové vzdání se práva je absolutně neplatné (§ 574 odst. 2 obč. zák.). Je tím tedy naplněna přípustnost dovolání dle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. Není totiž pro posouzení rozdílnosti důvodů rozhodnutí soudů projevující se změnou rozhodování důležité jen znění výroku či formální postup odvolacího soudu dle § 220 o. s. ř., ale i skutečnost, zda odvolací soud posoudil práva a povinnosti v právních vztazích účastníků řízení po stránce obsahové jinak než soud prvního stupně (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. července 1999, sp. zn. 20 Cdo 1760/98, publikované v časopise Soudní judikatura č. 7, ročník 2000).

Je-li tedy dovolání přípustné, přihlédne dovolací soud z úřední povinnosti též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 o. s. ř.).

V tomto smyslu dovolatel namítá, že soudy obou stupňů nepostupovaly správně, když samy nezadaly znalecký posudek ohledně posouzení zhodnocení pronajaté nemovitosti nezávislému znalci a závěr o zhodnocení předmětu nájmu učinily pouze na podkladě znaleckého posudku opatřeného výlučně nájemcem (dlužno ovšem dodat, že odvolatel sám postup vydání mezitímního rozsudku soudu I. stupně za daného stavu věci navrhoval). Taková okolnost by sama o sobě nebyla způsobila založit závěr o relevantní vadě řízení stran zjištění skutkového stavu věci jako základu rozhodnutí (§ 153 odst. 1 o. s. ř.). Vždyť i odvolací soud sám uznal, že žalobcem předložené znalecké posudky nemohou být dostatečným podkladem pro kvalifikované zjištění přesné výše zhodnocení předmětu nájmu a že za tímto účelem bude třeba nechat vypracovat znalecký posudek nezávislým soudním znalcem ustanoveným v tomto řízení soudem, a v této souvislosti je na místě i připomenout, že znalecký posudek předložený jednou ze stran sporu, který byl vypracován před zahájením řízení, je způsobilým důkazním prostředkem co by listinný důkaz ve smyslu § 129 o. s. ř. Ve vztahu k takovému důkaznímu prostředku v dané věci nejde však ani tak o to, zda je prav-

divý (i co do správnosti svých odborných závěrů), nýbrž o to, zda má vůbec potřebnou závažnost, tedy zda se jim prokazuje pro rozhodnutí významná skutečnost.

Dovolací důvod přípustného dovolání upínající se k výtce nesprávného postupu soudu se totiž podle svého obsahu vztahuje k námitce, že napadené rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování – takový dovolací důvod § 241a odst. 3 o. s. ř. u dovolání přípustného dle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., jak je tomu v tomto případě, připouští.

Takovému dovolacímu důvodu nelze upřít opodstatnění.

Odvolací soud ve svém rozhodnutí nehodnotí důkazy, které by sám provedl, a stran skutkových závěrů se podle svého prohlášení ztotožňuje s prvostupňovými. Soud prvního stupně provedl mj. listinný důkaz znaleckým posudkem vypracovaným Vladimírem Pauerem, z něž dosahuje poznatek o jistých vyčísleních zhodnocení nemovitosti. Tento důkaz však prvostupňový soud nijak nehodnotí. Bez vztahu k jakémukoliv důkaznímu zdroji vyjadřuje pouze posléze závěr, že žalobce rekonstrukci předmět nájmu nepochybně zhodnotil s tím, že stav, v jakém žalobce prostory přebíral, byl zjevně horší než ten, který zapříčinila povodeň. Na tom pak odvolací soud staví svůj závěr o tom, že podle posudků zpracovaných znalcem Pauerem – ve spojení s ostatními provedenými důkazy – byl předmět nájmu rekonstrukcí provedenou žalobcem nepochybně zhodnocen o vyšší než nulovou částku. Dovolací soud však důkazní základ pro takový závěr ani v jednom z rozhodnutí soudů nenalézá. To, co oba soudy ve svém úsudku nazývají nepochybností, je založeno na tom, že žalobce předložil listinné důkazy, jež obsahují jistá vyčíslení, ve vztahu k nimž ani jeden ze soudů neodůvodňuje, co a z jakého důvodu z nich přebírá. Absence hodnotících úvah (viz § 157 odst. 2 a § 132 o. s. ř.) se obdobně vztahuje i k domnělé souvislosti dalších provedených důkazů. Lze proto mít – v zásadě ve shodě s dovolatelem – za to, že odvolací soud nedosáhl přesvědčivého závěru o existenci zhodnocení předmětu nájmu žalobcem.

Pokud pak nebyl v dané věci dosažen řádným, zákonu odpovídajícím postupem skutkový základ (pro absenci dostatečného důvodu) o žalobcem tvrzeném a žalovaným sporovaném předpokladu pro hodnocení důvodnosti žaloby, nemohl být ve věci vydán mezitímní rozsudek o základu věci ve smyslu § 152 odst. 2 o. s. ř. Soudy obou stupňů založily svá rozhodnutí na úvaze, že se spor vede o základ nároku, nikoli o jeho výši, a že je tudíž na místě věc rozhodnout mezitímním rozsudkem; nevzaly ovšem náležitě v úvahu, že rozhodnutí o (právním) základu nároku není jen rozhodnutím o právních otázkách, jež se týkají základu (nikoli výše) uplatněného nároku (srov. též rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 21. března 1995, sp. zn. 11 Co 502/94, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek č. 7, ročník 1996, pod pořadovým číslem 44). Rozhodnutí o právním základu sporu je totiž v první řadě rozhodnutím o skutkovém základu sporu (skutkovém ději), kterým je uplatněný nárok charakterizován a z něž jediného se právní posouzení základu může odvíjet. Jinak řečeno, bez toho,

aby byl základ nároku prokázán skutkově, nelze jej posoudit ani právně. Namísto respektu k tomuto zásadnímu předpokladu vydání mezitímního rozsudku se soudy obou stupňů formou rozsudku o základu soustředily na své právní úvahy o důvodnosti žaloby, jako by nastal případ, že žalobce již v řízení řádně prokázal svá právně relevantní tvrzení. Tak tomu ovšem ohledně potřebného zjištění skutečnosti, zda se zvýšila hodnota věci (§ 667 odst. 1 obč. zák. ve smyslu právního posouzení odvolacího soudu), jak shora uvedeno, nebylo.

Institut mezitímního rozsudku je vhodným (z hlediska hospodárně vedeného řízení) procesním prostředkem pro ty spory, kde lze rozhodnout o všech právních předpokladech důvodnosti nároku s výjimkou jeho výše, jako tomu bývá typově zejména u nároků na náhradu škody. Jeho předpokladem je však jistota v tom, že příslušný právní znak, např. škoda či jiná kvantitativně hodnotitelná veličina, je co do své existence skutkově prokázán. Je-li takovým znakem v dané věci zjištění o tom, zda se vůbec rekonstrukcemi provedenými žalobcem hodnota věci žalovaného zvýšila, v řízení doposud přesvědčivě řešeno nebylo a mezitímní rozsudek neměl být proto vydáván. Soudy, a z pohledu dovolacího přezkumu je významné, že soud odvolací, svým rozhodnutím spíše posuzují, nadto značně odlišně, právní základ nároku.

Tím odvolací soud, a prostřednictvím způsobitelného dovolacího důvodu i odvolatel, otevřeli dovolacímu soudu prostor pro to, aby se vyjádřil i ke správnosti, byť zatím předčasných, právních názorů, které soudy ve věci již projevíly.

V prvé řadě dovolací soud nesouhlasí s dovolatelem v tom, že v souzeném sporu nelze aplikovat na vztah účastníků, kteří uzavřeli nájemní smlouvu ohledně nebytových prostor, ustanovení § 667 obč. zák. Zákon č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor, jako zvláštní právní předpis upravující nájem nebytových prostor, neobsahuje v tomto ohledu žádné speciální ustanovení, a proto je třeba použít obecné ustanovení § 667 obč. zák. výslovně řešící danou problematiku (viz i rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 14. května 2002, sp. zn. 26 Cdo 861/2001, publikované ve Sbirce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 14, sešit č. 2/2003). Nelze souhlasit ani s dovolatelovou námitkou, že nájemce je nezbytně při skončení nájmu povinen v souladu s ustanovením § 13 zák. č. 116/1990 Sb. odstranit všechny stavební a jiné úpravy, které na předmětu nájmu provedl, a to do všech důsledků. V daném případě by zřejmě při plnění takové povinnosti ze strany nájemce muselo dojít ke značnému poškození předmětu nájmu a k možnému narušení statiky pronajaté nemovitosti. Takový požadavek by byl jednak nelogický a absurdní (k čemuž výklad zákona jistě nemůže směřovat), jednak v rozporu s dobrými mravy (ustanovením § 3 obč. zák.) a samozřejmě by odporoval i smyslu samotného ustanovení § 13 zákona č. 116/1990 Sb. Ustanovení § 13 citovaného zákonného předpisu se tedy zřejmě nevztahuje na ty úpravy provedené na předmětu nájmu, které se staly jeho trvalou součástí a jejichž odstranění by nutně vedlo k nezanedbatelnému poškození předmětu nájmu, a to za neúměrně zvýšených výdajů nájemce. Tomu nasvědčuje i výklad in: Liška, P., Lišková,

V.: Zákon o nájmu a podnájmu nebytových prostor. Komentář. 3., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, 408 s. – str. 57 a následující.

Dovolací soud se dále zabýval tvrzením dovolatele, že žalobce se v nájemní smlouvě (čl. IX odst. 2) platně vzdal svého práva na protihodnotu toho, o co se zvýšila hodnota věci (§ 667 odst. 1 poslední věta obč. zák.). Právě citované ustanovení občanského zákoníku stanoví, že „dal-li pronajimatel souhlas se změnou, ale nezavázal se k úhradě nákladů, může nájemce požadovat po skončení nájmu protihodnotu toho, o co se zvýšila hodnota věci.“ V článku IX odst. 2 nájemní smlouvy ze dne 15. března 1996 si žalobce a žalovaný dohodli, že „při ukončení nájmu nemá nájemce právo na náhradu vynaložených nákladů na rekonstrukci předmětu nájmu, respektive jeho zhodnocení...“ Na tomto místě soud dovolací nemůže zatím souhlasit se skutkovým závěrem soudu odvolacího, neboť má za to, že z daného ustanovení dotčené nájemní smlouvy vyplývá, že vůle účastníků mohla směřovat k vyloučení i aplikace ustanovení § 667 odst. 1 poslední věta obč. zák. na jejich právní vztah. Ohledně výkladu smlouvy jde ovšem o otázku skutkovou.

V rovině právní je na tomto místě vhodné připomenout, že občanský zákoník v citovaném ustanovení – a soud odvolací to jinak naprosto správně při výkladu normy rozlišuje – jasně rozlišuje dvě kategorie náhrady toho, co nájemce vynaložil na úpravu nepřímého předmětu nájmu. Jednak jsou to náklady spojené se změnou pronajaté věci a jednak je to protihodnota toho, o co se zvýšila hodnota věci. Žádný jiný institut není v tomto ustanovení obsažen. Jestliže je v nájemní smlouvě uvedeno, že nájemce nemá právo na náhradu zhodnocení předmětu nájmu, nabízí se z takového ujednání dle dovolacího soudu i možnost závěru, že nájemce se vzdal i protihodnoty toho, o co se zvýšila hodnota věci, vyjeli se z předpokladu, že pojem „zhodnocení“ je významově totožný s pojmem „zvýšení hodnoty“. Dovolací soud tak – na rozdíl od odvolacího soudu, jenž ostatně dosáhl odlišného skutkového závěru o obsahu smlouvy, aniž jí provedl opakovaný důkaz (viz § 213 odst. 1 a 2 o. s. ř.) – připouští možnost, že v uzavřené nájemní smlouvě účastníci vyjádřili shodnou vůli v tom smyslu, že po skončení nájemního vztahu nebude nájemce požadovat protihodnotu toho, o co se zvýšila hodnota pronajaté věci.

S touto problematikou pak úzce souvisí právní otázka nastíněná v napadeném rozhodnutí i v dovolání, již se mohl dovolací soud podle uplatněného dovolacího důvodu zabývat, a to zda se lze platně předem vzdát práva na protihodnotu toho, o co se zvýšila hodnota pronajaté věci (§ 667 odst. 1 poslední věta obč. zák.). Ustanovení § 574 odst. 2 obč. zák. stanoví, že „dohoda, kterou se někdo vzdává práv, jež mohou v budoucnosti teprve vzniknout, je neplatná.“ Soud prvního stupně i soud odvolací považují v tomto smyslu vzdání se práva obsaženého v § 667 obč. zák. nájemcem již v nájemní smlouvě za neplatné. Dle dovolacího soudu je ale nutné posoudit takový výklad ve světle rozhodující zásady soukromého práva, kterou je zásada autonomie vůle – tedy možnost osoby vlastní vůli ovlivňovat a určovat své postavení v právních vztazích (zvláště pak v závazkových

právních vztazích, kde se projevuje jako zásada smluvní volnosti) – přičemž jedním z jejich projevů je i svoboda (možnost) určení obsahu právního úkonu. Jen při respektování autonomie vůle je možné nejlépe realizovat společenské a ekonomické zájmy subjektů práva. „Omezení autonomie vůle se přitom uplatňují pouze v situacích, kdy by neomezená autonomie vůle byla v rozporu s vyššími hodnotami respektovanými právem.“ (Hurdík, J., Fiala, J., Hrušáková, M.: Úvod do soukromého práva. Druhé, rozšířené a upravené vydání. Brno: Masarykova univerzita, 1997, 158 s. – str. 81.) Omezení autonomie vůle (které je mj. obsaženo i v právě rozebíraném kogentním ust. § 574 odst. 2 obč. zák.) v právním řádu demokratického a právního státu, kde svoboda jedince je státem garantována, nikoliv poskytována (viz čl. 8 Listiny základních práv a svobod), přichází v úvahu jen tehdy, kdy by její důsledné uplatňování vedlo k ohrožení právem uznaného veřejného zájmu – tedy mj. tehdy, kdy by její aplikace mohla směřovat k založení či prohloubení přirozené nerovnosti mezi subjekty právních vztahů – např. u spotřebitelských smluv, kdy na jedné straně vystupuje spotřebitel (slabší strana) a na druhé dodavatel (profesionál) (podobně viz Jehlička, O., Švestka, J., Škárová, M. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, 1219 s. – str. 27 a násl.). Za takový veřejný zájem není ovšem možné považovat ochranu věřitele před jeho vlastním nerozvážným jednáním (jak argumentoval žalobce ve svém vyjádření k dovolání), zvláště pak jednání se o subjekt práva, který je dostatečně vybaven k tomu, aby svá vážná rozhodnutí předem a důkladně zvažil se vši pečlivostí a odborností. Takovou ochranu nemá a nemůže mít § 574 odst. 2 obč. zák. na mysli, neboť by naopak a paradoxně zakládalo nerovnost mezi subjekty soukromoprávního vztahu.

Ustanovení § 667 odst. 1 obč. zák. je přitom svou konstrukcí zjevně ustanovením dispozitivního charakteru a připouští tedy odchýlné ujednání a je nutné tu v co nejširší míře respektovat svobodnou vůli účastníků soukromoprávního vztahu dohodnout se jinak. V tomto ohledu je třeba uvést názor již dříve vyslovený Nejvyšším soudem, že neplatnost vzdání se budoucích práv na základě dohody podle ust. § 574 odst. 2 obč. zák. může nastat jen ohledně těch práv (budoucích nároků), která vzniknou na základě zákona nebo smlouvy, popřípadě jiných právních skutečností, přičemž vznik těchto práv (nároků) je založen obligatorně. Avšak tam, kde zákon umožňuje odchýlnou úpravu, tj. dohodu mezi účastníky, již lze určitou úpravu modifikovat nebo i vyloučit, nelze takovou dohodu kvalifikovat jako dohodu o vzdání se budoucích práv, a tak dohodu neplatnou (rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. ledna 2003, sp. zn. 29 Odo 645/2001). Jen takové chápání vztahu ustanovení § 574 odst. 2 obč. zák. a ustanovení § 667 odst. 1 poslední věta obč. zák. je v souladu s uvedenou zásadou autonomie vůle, již se řídí české soukromé právo. Pokud subjekty práva platně uzavřely smlouvu jako výraz své svobodné vůle, platí zásada, že smlouvy se dodržují (smlouvy je třeba zachovávat – pacta sunt servanda – čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod), a to i tehdy, byla-li by taková smlouva pro některou ze stran nevýhodná. Dovolací soud tedy dospěl k závěru, že z pohle-

du právě uvedeného výkladu není možné bez dalšího považovat ujednání mezi žalobcem a žalovaným v čl. IX odst. 2 nájemní smlouvy uzavřené dne 15. března 1996 za neplatné, neboť v opačném případě by nebyla respektována autonomie vůle subjektů občanskoprávního vztahu a tím by byla i do značné míry nepřipustně omezena sféra svobody subjektů v právních vztazích garantovaná ústavním pořádkem České republiky.

Nad to dovolací soud v dané věci nesdílí zjevně shodný názor soudů obou stupňů, dle něhož se v dané věci podle ujednání účastníků jedná o z hlediska uváděného ustanovení kvalifikované právo podle toho, že může jediné v budoucnosti teprve vzniknout. Předmětné ujednání účastníků se podle tvrzení žalovaného vždy vztahovalo k obsahu nájemního poměru, mělo mít vliv na rozsah předmětu nájmu a výši nájemného a v tomto směru mělo jen vyjadřovat pro případ skončení nájmu ekonomické aspekty důvodů, jež vedly ke sjednání veškerého obsahu nájmu, včetně případné vlastní konzumace zhodnocení nemovitosti žalobcem. Nešlo tu tedy podle žalovaného o vyloučení práva, na které účastníci nepomýšleli, a úvaha, že takové právo mělo vzniknout teprve v souvislosti se skončením nájmu, tedy v budoucnu, je nemístně zjednodušující (vždyť obdobně se teprve v budoucnu např. stávalo splatným sjednané nájemné apod.). Podle takového vysvětlení žalovaného, neodporujícího znění smlouvy, nemělo jít ani o vyloučení případného nároku žalobce na vydání bezdůvodného obohacení, k němuž zákonné znění uváděné normy obsahově míří, a ohledně sjednání vzdání se žalobce nároku na náhradu zhodnocení předmětu nájmu stálo ze strany soudů za posouzení, zda se žalobci povolením rekonstrukce nedostávalo plnění, jehož přijetí zohlednění v případě ukončení nájemního poměru vylučovalo.

Konečně ani v rovinně hodnotového nazírání žalobcovu nároku jednoznačně nesvědčí v řízení najevo vyšlé poměry – ukončení nájemního poměru a zkáze způsobené povodní na nemovitosti v srpnu 2002 mělo podle prvostupňových zjištění předcházet jednání účastníků o žalobcových dlužích na nájemném. Vedla-li taková situace žalovaného k rozhodnutí o ukončení nájemního vztahu se žalobcem, jenž nebyl s to dodržovat své závazky již při běžném podnikání, lze stěžít uvažovat o tvrdosti, a tedy o nepřiměřenosti jeho rozhodovací vůle a má být vážně hodnocen zájem na dodržování uzavřených smluv a závazků z nich pocházejících.

Z právě uvedeného plyne, že se dovolateli podařilo zpochybnit rozhodnutí odvolacího soudu. Soud dovolací tak považoval rozhodnutí soudu odvolacího za nesprávné a podle ustanovení § 243b odst. 2 věta za středníkem o. s. ř. rozsudek odvolacího soudu zrušil. Protože důvody, pro které bylo rozhodnutí zrušeno, platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně, vrací se věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta druhá o. s. ř.). Soud I. stupně je pak ve smyslu § 226 odst. 1 a § 243d odst. 1 o. s. ř. vázán zde vyslovenými názory soudu dovolacího. V novém rozhodnutí rozhodne i o náhradě nákladů dovolacího řízení.

❖ Rozhodnutí zaslal a právní větou opatřil
JUDr. PAVEL BLANICKÝ, advokát v Praze.

Alexander J. Bělohlávek:

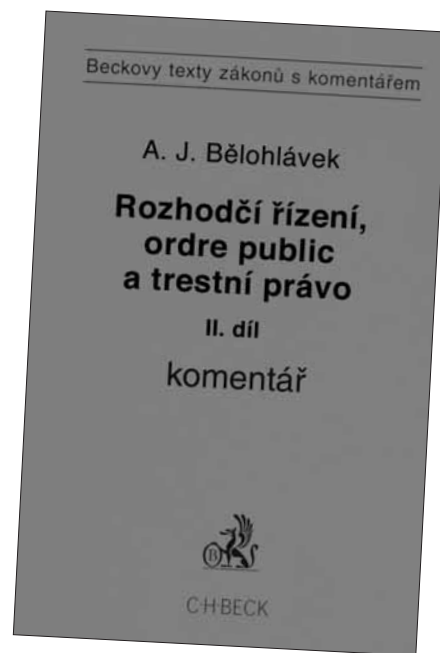
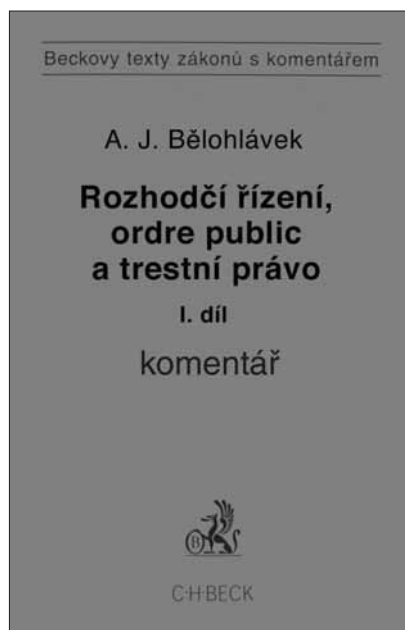
Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo – komentář

C. H. Beck, Praha 2008,
1. a 2. díl, 2416 stran, 2490 Kč.

Dvoudílná kniha „Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo“ není jen klasickým komentářem. Autor založil práci na svých praktických zkušenostech advokáta, rozhodce i na teoretických znalostech, které si osvojil v průběhu významného působení na akademické půdě. Dílo proto nepostrádá logickou a systematickou vazbu typickou pro teoretické pomůcky a současně představuje, především díky bohaté judikatuře a vlastním hodnotícím soudům autora práce i citovaných autorů jiných zdrojů, zajímavou a pro praxi přínosnou materii.

Díl první je vlastním komentářem a současnou podrobnou teoretickou pomůckou, zatímco část druhá tvoří přílohy práce, tedy především právní předpisy pro rozhodčí řízení ve vybraných zemích a přehled potřebné literatury.

Autor tematicky volil zdánlivě složitou a kontroverzní cestu interakce odlišných oborů práva soukromého a veřejného. Těto neobvyklosti si byl nepochybně vědom. Proto se, a to převážně úspěšně, hned v úvodních pasážích knihy pokusil vysvětlit souvislost těchto disciplín především odlišným náhledem na obsah veřejného a soukromého práva v kontinentálním a common law právním systému. Toto vysvětlení lze považovat za příléhavé, i když se domnívám, že slabinou či předností toho či onoho systému není třeba přeceňovat. Souvislost trestního práva a jiných oborů práva (občanské, obchodní, rodinné, pracovní, soutěžní atd.) a na druhé straně potřeba komplexního pohledu na jednotlivé právní obory se neprojevuje jen v podstatě toho kterého systému z hlediska upřednostňování nebo potlačování postavení jednotlivce ve společnosti, ale je třeba hledat rovnou rovnováhu v přednostech či nevýhodách příslušného historicky podmíněného právního prostředí ja-

ko celku. Týká se to podle mého názoru především přístupu k povaze trestního řízení. Jestliže kontinentální systém v oblasti trestního práva přenáší odpovědnost za výsledek trestního řízení na státní orgány a v důsledku toho oslabuje postavení jednotlivce jako subjektu trestního řízení, common law systém tím, že přeceňuje význam souboje procesních stran pro rozhodnutí, oslabuje možnost objektivního zjištění skutečného průběhu skutkového stavu.

Autor pozoruhodným způsobem předkládá charakteristiku rozhodčího řízení, a to opět včetně vhodného komparatistického prvku zaměřeného na některé kontinentální či common law nebo smíšené systémy, včetně českého prostředí. Dále následuje vymezení pojmu veřejného pořádku jako určitého univerzálního termínu používaného v rámci rozhodčího řízení. Kapitola čtvrtá prvního dílu pak poskytuje podrobný rozbor trestního práva v mezinárodním kontextu a jeho konkrétní vztahy s právem soukromým, včetně řízení před rozhodci. I zde se plně projevuje vzájemné ovlivňování kontinentální a common law právní kultury, což vyúsťuje v zajímavé závěry.

Autor dokládá na mnoha situacích, jak je rozhodčí právo, mnohdy v důsledku různého chování účastníků řízení a nebo pod vlivem zájmu státních orgánů o události předcházející nebo provázející průběh rozhodčího řízení či konečný výrok, do-

tčeno ze strany trestního práva. Toto pojetí dokládá mnoha konkrétními rozhodnutími. Spojovací články mezi rozhodčím řízením a trestním právem demonstruje již na otázkách určení místní příslušnosti a z toho vyplývající potřeby aplikace příslušné trestněprávní úpravy. Ta je, na rozdíl od řady jiných oborů práva, limitována především územím konkrétních států, protože vyvěrá z práva a povinnosti státu trestat pachatele trestných činů a odstranit zlo, které prvotně vzniklo na jejich území.

K mezinárodním aspektům trestního práva se autor obrací zdůrazňováním globální potřeby potírání významných druhů kriminality, souvisejících s mezinárodním obchodem, finančními trhy a ekonomickou aktivitou vůbec. V této oblasti proniká až do konkrétních aspektů mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech.

V práci se objevují mnohé praktické příklady související též s bytostně národní úpravou některých podmínek trestního řízení, jako je otázka mlčenlivosti osob a orgánů, ochrany informací atd. V oblasti hmotného práva se pozornost zpracovatele upírá například k institutu postavení veřejného činitele, resp. úřední osoby v návaznosti na postavení rozhodců a na vlivy veřejné moci. Autor neopomíjí ani složité otázky prevence a postihu praní špinavých peněz, podvodných jednání, korupce a dalších druhů kri-

minality a jejich vliv na přípravu, vydání a výkon rozhodčího nálezů.

Práce poskytuje právnícké veřejnosti nejen ucelený pohled na rozhodčí řízení, ale současně upozorňuje na nebezpečí prorůstání zločinu do různých forem ekonomických a finančních vztahů. Dokládá, že v současné době se i v rozhodcovské praxi objevují kriminální aspekty a rozhodci či účastníci řízení je musejí brát v úvahu. Neznamená to přeceňování úlohy trestní represe, ale jen upozornění na nebezpečí prorůstání zločinu především do obchodních, finančních vztahů, ale i do rozhodovacího procesu, jakým rozhodčí řízení nepochybně je. Práci jistě ocení nejen ti právníci, kteří se zabývají rozhodčím řízením, ale určitě i policisté, soudci a státní zástupci, v jejichž praxi se historie, průběh nebo výsledky rozhodčího řízení mohou objevit.

❖ doc. JUDr. JAROSLAV FENYK, Ph.D., DSc.

Karel Svoboda:

Dokazování

ASPI, a. s., Praha 2009,
392 stran, 475 Kč.

Existenci či neexistenci skutečností, které jsou potřebné ke vzniku, změně či zániku práv a povinností, upravuje hmotné právo. V soudním řízení účastníci existenci či neexi-

stenci uvedených významných skutečností tvrdí a až na výjimky jim pak vzniká povinnost tvrzené a pro výsledek řízení významné skutečnosti prokázat. Problematikou dokazování se v mnohem širších souvislostech, než jsou ohraničeny učebnicovým či komentářovým pojetím, zabývá autor monografie JUDr. Karel Svoboda. S ohledem na známá díla některých procesualistů by se mohlo zdát, že zvolené téma nemůže přinést nic, co již v minulosti nebylo rozebráno a vyřešeno. Práce JUDr. Karla Svobody ukazuje, že tomu tak není. Jeho přístup k danému tématu vychází z toho, že je možné uplatňovat i na některé zažité právní instituty nové pohledy a snažit se o hledání odpovídajících řešení. V předkládané práci se odráží všechny změny, k nimž dosud ve vztahu k řešené problematice došlo, včetně změn, které nastanou v první polovině roku 2009.

Dokazování tvoří jeden z fundamentálních pilířů, na nichž je procesní právo vybudováno. Náležitě chápání, uplatňování a prosazování procesních práv a povinností, a to zejména ve vztahu k dokazování, vytváří základní předpoklady pro to, aby soudní řízení probíhalo způsobem předpokládaným v § 1 o. s. ř., tedy aby jím byla zajištěna spravedlivá ochrana práv a oprávněných zájmů účastníků, jakož i výchova k zachování zákonů, k plnění povinností a k úctě k právům jiných osob.

Postupná legislativní tendence zavádějící stále širší odpovědnost účastníků za výsledek sporu na základě zásady „vigilantibus iura scripta sunt“, tedy „právo je psáno pro bdělé“, je nutně doprovázena poměrně rozsáhlou procesní poučovací povinností soudu. Tím má být zajištěno, aby procesní odpovědnost účastníků byla založena na základě odpovídajících znalostí procesních postupů i důsledků spojených s procesní pasivitou. Právem je proto v práci JUDr. Karla Svobody věnována této problematice náležitá pozornost, a to tím spíše, že v praxi je často nedoceňována.

Monografie autora JUDr. Karla Svobody je rozdělena do dvanácti kapitol. Ve skutečnosti je to však ka-

pitol třináct, protože úvodní část označená jako „předprvní kapitola“, obsahující teoretické základy dokazování, je její neodmyslitelnou součástí. Práce jako celek je náležitě uspořádaná, autor projevil schopnost rozboru, utřídění a zpracování řešené problematiky. Na výsledku se nepochybně podílely nejenom získané teoretické vědomosti, ale i jeho praktické soudcovské zkušenosti.

Již jsem uvedl, že práce obsahuje některé nové pohledy dotýkající se problematiky dokazování. Nelze vyloučit, že určité pasáže mohou vyvolat polemické reakce. I v tom vlastně spočívá smysl teoretické práce. Východiska při řešení problémů se totiž snáze nacházejí tehdy, když se o problémech diskutuje. Diskuse se pak nejlépe vyvolá, když ji předložená řešení provokují. U určitých pasáží předkládané práce jsem přesvědčen o tom, že se tak stalo.

❖ JUDr. MILOSLAV UNGR

Vladimír Sládeček:

Obecné správní právo

ASPI, a. s., Praha 2009,
2., aktualizované vydání,
464 stran, 499 Kč.

V České republice nyní působí čtyři právnické fakulty (v Praze, Brně, Plzni a Olomouci). Zatímco pražská učebnice „Správní právo – obecná část“ vyšla již v sedmi vydáních a brněnská fakulta si vytváří pro obor správního práva učebnice vlastní, napsal zejména pro potřeby mnohem mladší fakulty olomoucké na základě přednášek z oboru správního práva (obecné i zvláštní části) samostatnou učebnici s názvem „Obecné správní právo“ prof. JUDr. Vladimír Sládeček, DrSc., který působí souběžně v tomto oboru na fakultě pražské i olomoucké, čímž je jeho vědecká i pedagogická zkušenost prohloubena.

Kniha vychází ve druhém vydání. Za poněkud neobvyklým názvem se skrývá zasvěcené zpracování většiny

partii zahrnovaných obvykle do tzv. obecné části správního práva, kde jsou shromažďovány výklady o společných pojmech a institutech správního práva spojujících rozsáhlou oblast úprav speciálních oborů veřejné správy (některé tradiční partie však chybějí – např. o právních poměrech funkcionářů a zaměstnanců veřejné správy, o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci).

Autor většinou nepřináší zcela nové a převratné právní konstrukce, kritickému přístupu k názorům vysloveným v odborné literatuře a v soudní judikatuře se však nevyhýbá a tímto přístupem i způsobem literárního zpracování, přihlížejícím k potřebám pedagogickým, literaturu v oblasti správního práva (popř. i práva ústavního) výrazně obohacuje. Hlubavějším čtenáři budou patrně sympatické rozsáhlé přehledy odborné literatury k jednotlivým otázkám (včetně literatury slovenské) a časté ilustrace výkladů judikaturou soudů v soudnictví správním a ústavním, jakož i judikaturou Evropského soudu pro lidská práva a Evropského soudního dvora.

Učebnice je opatřena věcným rejstříkem, který i nezasvěcenému čtenáři umožňuje orientaci v jejím rozsáhlém a i jinak náročném textu, takže může být využívána i jako pomůcka pro právní praxi.

doc. JUDr. VLADIMÍR MIKULE

Přečetli jsme za vás

Aleš Nezdařil: Námitka promlčení v rozporu s dobrými mravy?

Právní rádce č. 3/2008, s. 9, 10.

Autor – pražský soudce – upozorňuje na soudní praxi, která v nedávné době zaznamenala výrazný posun. Dnes obecné soudy možnost názoru, že námitka promlčení může být v rozporu s dobrými mravy, připouštějí. Úvodem se autor zabývá obecně známými pojmovými znaky promlčení a dále pak dochází k otázce, zda může být námitka k promlčení v rozporu s dobrými mravy ve smyslu § 3 odst. 1 obč. zák. Uvádí běžný výklad tohoto ustanovení, přičemž upozorňuje, že přesný výčet dobrých mravů v zákoně není uveden a výklad podávají soudy v rámci rozhodovací činnosti. **Rozhodovací praxi prolomil Ústavní soud v nálezku z 15. 1. 1997, sp. zn. II ÚS 309/95, který konstatoval, že § 3 obč. zák. je formulován natolik obecně, že platí i pro výkon práva vznést námitku promlčení.** Toto stanovisko pak podrobněji vymezil v rámci své rozhodovací činnosti NS ČR. Autor poukazuje na rozhodnutí tohoto soudu publikované v časopise Právní rozhledy č. 12/2002. **Námitka promlčení dobrým mravům zásadně neodporuje, neboť institut promlčení je institutem zákonným a tedy použitelným k jakémukoliv právu, které se dle zákona promlčuje. Uplatnění promlčení námitky by se přičilo dobrým mravům jen v těch výjimečných případech, kdy by bylo výrazem zneužití tohoto práva na úkor účastníka, který marné uplynutí promlčecí doby nezavinil a vůči kterému by za takové situace byl zánik nároku na plnění v důsledku uplynutí promlčecí doby nepřiměřeně tvrdým postihem ve srovnání s rozsahem a charakterem jím uplatňovaného práva a s důvody, pro něž své právo včas neuplatnil. Tyto okolnosti by zároveň musely být naplněny v natolik výjimečné intenzitě, aby byl odůvodněn**

tak významný zásah do principu právní jistoty, jakým je odepření práva uplatnit námitku promlčení.

Závěrem autor podrobněji uvádí některé okolnosti, které soud může použít k aplikaci § 3 obč. zák. a tedy k vyloučení či k uznání námitky promlčení.

Lenka Mikulcová: Námitka promlčení v odvolacím řízení – další dějství

Právní rozhledy č. 21/2008, s. 796-798.

Oním dalším dějstvím rozumí autorka – pražská advokátka – rozsudek NS z 27. 5. 2008, sp. zn. 32 Cdo 4291/2007, v němž se soud opětovně zabývá otázkou **posuzování námitky promlčení vznesené až v průběhu odvolacího řízení.** Oproti již vícekrát řešené problematice dostává věc tímto rozhodnutím zásadní rozměr, a to hned ze tří důvodů: 1) Rozsudek precizuje předchozí právní závěr ohledně nemožnosti přihlížet k námitce promlčení vznesené až v odvolacím řízení, byla-li by spojena s nepřipustně uplatněnými novými skutečnostmi a důkazy, 2) rozsudek popírá předchozí právní závěr obsažený v rozhodnutí NS ze 7. 11. 2007, sp. zn. 32 Odo 924/2006, 3) v důsledku právního názoru vyjádřeného v prvně cit. rozsudku **se žalobcům nabízí poměrně snadná možnost eliminovat námitky promlčení vznesené žalovaným až v odvolacím řízení.** Autorka nejprve uvádí vývoj názorů na danou problematiku. Rozhodovací praxe soudů se nejprve nemohla sjednotit na otázce, zda námitka promlčení vznesená v odvolacím řízení je či není přípustná. V poznámce pod čarou cituje řadu rozhodnutí i názorů vyslovených v literatuře. **Důvodem byly pochybnosti, zda námitka promlčení je svou povahou novou skutečností ve smyslu § 205a o. s. ř. a zda tedy pro možnost jejího uplatnění toto ustanovení v řízení platí.** Předchozí judikát NS (rozhodnutí ze 7. 11. 2007, sp. zn. 32 Cdo 924/2006) umožňoval žalovanému ponechat si námitku promlčení až do odvolacího řízení, zatímco žalobce by byl nucen veškerá

tvrzení koncentrovat do řízení prvního stupně, včetně tvrzení a důkazů, kterými by předjímal případné vznesení námitky žalovaným. Takový názor je absurdní a nespravedlivě znevýhodňující jednu ze stran sporu. Posléze citovaný rozsudek NS z r. 2007 se od cit. nepřijatelného právního závěru odklání. Autorka pak cituje významné pasáže tohoto rozsudku.

NS mj. dovozuje, že „odvolací soud se neměl zabývat námitkou promlčení vznesenou až v odvolacím řízení, protože tato námitka je spojena s nepřijatelným uplatňováním nových skutečností a důkazů.“ Autorka považuje tento závěr za jediné možné, ústavně konformní řešení dané situace. V závěru uvádí, že díky nejnovějšímu rozhodnutí NS je právní postavení žalovaného, který si námitku promlčení žalobceva nároku „schovává“ až na odvolací řízení, opět o něco slabší. Musí si mj. být vědom toho, že i pokud by skutečnosti žalobcem namítané nebyly při řádném posouzení způsobilé promlčení vyloučit, žalobce se svou obranou uspěje. Autorka praxi uplatňování námitek promlčení až v odvolacím řízení považuje většinou za účelovou a mnohdy až šikanózní praxi vůči žalobcům. „Žalování si nyní asi těžko budou ponechávat námitku promlčení až na odvolací řízení, a pokud ji v řízení před soudem prvního stupně opomenou uvést (...), mohou do značné míry počítat s tím, že žalobce jejich námitku výše popsaným způsobem zlikviduje.“

Michal Říha: K pojmu odkázanosti výživou na zůstavitele dle § 474 ObčZ

Právní rozhledy č. 21/2008, s. 794-796.

Autor – pražský advokátní koncipient – se věnuje výkladu pojmu „výživa“ a „odkázanost“ ve smyslu § 474 a 475 obč. zák. **Na těchto podmínkách závisí (kromě dalších tam uvedených), která osoba má postavení dědice, protože „byla odkázána výživou na zůstavitele“.** Jde o tzv. spoluzijící osobu, která velmi často není se zůstavitelem spojena pokrevním poutem. Autor

představuje názor uplatněný v konkrétním sporu a akceptovaný soudem (rozsudek KS v Hradci Králové – pob. v Pardubicích z 20. 5. 2008, sp. zn. 22 Co 67-2008). V tomto sporu neuspěli žalobci – spoluzijící osoby se zůstavitelem, protože měli a mají oba biologické rodiče, v jejichž možnostech a schopnostech bylo uspokojování potřeb žalobců, a kteří svou vyživovací povinnost také fakticky plnili v dostatečném rozsahu. **Krajský soud dovodil, že naznačená způsobilost rodičů k plnění vyživovací povinnosti vůči žalobcům vylučuje naplnění podmínky odkázanosti na zůstavitelovu výživu.** V souladu s názorem odvolacího soudu autor dovozuje, že pokud jde o výživu, jde ve smyslu § 474 obč. zák. o užší pojem než o vyživovací povinnost dle § 85 a násl. zák. o rodině. **Výživa ve smyslu § 474 obč. zák. se týká jen zajišťování základních potřeb vyživovaného, tedy především stravy, ošacení, bydlení, a to v takové míře a takovým způsobem, že v důsledku smrti zůstavitele by se vyživovaná osoba ocitla v hmotné nouzi, případně byla odkázána na pomoc sociálního systému státu. V tom je třeba spatřovat pravý důvod a smysl cit. ustanovení na rozdíl od vyživovací povinnosti ve smyslu cit. zák. o rodině, která zahrnuje kromě základních potřeb i uspokojování potřeb ostatních, např. kulturních, vzdělávacích, sportovních, rekreačních apod. Nelze proto vykládat pojem výživa dle § 474 obč. zák. natolik extenzivně, aby splynul s pojmem výživné dle zák. o rodině.** V další části se autor věnuje pojmu odkázanost ve smyslu § 474 obč. zák. K tomuto pojmu neexistuje žádná relevantní judikatura. V souladu s názorem autorů Mikeš – Muzikář (monografie Dědické právo, III. vydání, Linde 2007, s. 48) dovozuje, že stav odkázanosti na zůstavitele nutno vykládat tak, že osoba odkázaná nemá vlastní příjem a není dalších osob, které by výživu poskytovaly. Dokazování proto musí být vedeno pouze tím směrem, zda existuje někdo jiný, kdo je povinen vyživovat spoluzijící osobu, příp. zda je v jeho možnostech a schopnostech tuto svou povinnost plnit. Autor dovozuje též ústavně-právní rozměr posuzované otázky.

Miroslav Růžička: Trestní oznámení ...

Právní rádce č. 7/2008, str. 1.

V této stručné stati, otištěné v rubrice NÁZOR, autor jednak upozorňuje, jak historicky vzniklo označení trestního oznámení jako „žaloba“, jednak dovozuje, jaké náležitosti musí mít podání označené jako „trestní oznámení“, **aby v důsledku jeho podání nastala povinnost policejního orgánu se takovým podáním meritorně zabývat.** S pojmem trestní oznámení se může dnes setkat občan jednak jako podatel, jednak jako někdo, kdo se převážně z médií dozvídá, že byla podána „žaloba“ na jiný subjekt. Pravda je, že oznamovatel zvolil řešení v dnešní době velice obvyklé bez nutnosti platit soudní poplatek, když ve skutečnosti učinil trestní oznámení. Termín „žaloba“ používal § 487 odst. 2 rakouského tr. ř., který platil do r. 1950, pozdější úpravy již zmiňovaný výraz neuvádějí. **Charakteristickým rysem současnosti je inflace trestních oznámení.** Podání, má-li s ním být vůbec nakládáno jako s trestním oznámením, musí nezbytně obsahovat skutkové okolnosti, na jejichž podkladě lze učinit závěr o podezření ze spáchání trestného činu. **Neexistuje tedy právní nárok na to, aby každé takto označené podání bylo vyřízeno tak, že bude prověřováno podle tr. řádu. Pokud by se takto podle skutečného obsahu podání v praxi postupovalo, mohlo by se zamezit tomu, že by policie bez uvedení konkrétních skutkových okolností prověřovala postup soudu např. v občanskoprávní věci.**

❖ Připravil JUDr. VÁCLAV MANDÁK, CSc.

Poznámka redakce:

Viz též anotace článku L. Foltýna: „Malá poznámka k účelovosti podávání trestních oznámení,“ otištěná v čísle 7-8/2008 BA. Je samozřejmou povinností advokáta, jakožto kvalifikovaného právníka, aby jím sepsané trestní oznámení obsahovalo náležitě zdůvodněnou skutkovou stránku věci a též v úvahu připadající právní kvalifikaci skutku, jehož spáchání lze podle obsahu trestního oznámení dovodit.

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka 48

Z české advokacie

Z kárné praxe 49

**Ze společného jednání představenstva,
kontrolní rady a kárné komise ČAK 52**

ČAK zahájila setkávání právnické veřejnosti s novináři 53

4. ročník Prezidentského poháru v tenise.....54

Z Evropy 56-62

V pytli

Velice mě pobavilo, jak Kalousek s Tůmou nechťeli být s nikým jiným hození do jednoho pytle a jak slovně (jenom?) intervenovali proti pobytu koruny české ve společném pytli s forintem maďarským a zlotým polským. Na druhou stranu mě to ovšem nikterak nepřekvapilo, neboť český lid chtěl už odedávna být v pytli sám a také se mu to většinou dařilo.

Už naši slovanští věrozvěsti Cyril a Metoděj pro nás ušili pěkný zvláštní pytlík a kdyby nás tehdejší bruselští papaláši z pytlíku nevytáhli a nehodili do společného pytle Evropa, mohli jsme až dodnes psát azbukou a jezdit si pro instrukce do Cařihradu, případně později do Moskvy, jak po tom někteří naši vysocí představitelé stále pošilávají. A za to za všechno mohou hlavně Maďari, kteří nám ten náš extra pytlík – Velkomoravskou říši – rozpárali, pročez na ně a na jejich krachující forint máme práve ten největší vztek. I Švejk měl za první světové války největší vztek na Maďary, tak proč bychom se divili Kalouskovi, Tůmovi, ekonomům, novinářům a lidu.

Nebo si připomeňme naše Mistry (ThDr.) Jana a (Ing.) Václava, jak tepali a tepají zlořády prohnileho Říma a Bruselu, prodej odpustků a emisních povolenek, nemravnost vysokého římského kléru a zpustlost bruselské byrokracie, a staví nás tím do čela Evropy. Evropě to pak jejich stoupeneci oslazuji při spanilých jízdách do Bavor a Saska, a snad ještě dál. To se to, pane, rabuje, když u nás už je vyrabováno a zbývá už než šrotovat. Jsem si jist, že v oněch i nynějších dobách nikoho v Evropě ani nenapadá hodit nás do jednoho pytle s částečně už civilizovanými Maďary a Poláky, Lotyši nebo Litevci. U nás každá babička zná Písmo líp, než římský kardinál, jak musel uznat i ten lump Eneáš Silvius Piccolomini, a i teď rozumí Lisabonské smlouvě líp Jakl, než kterýkoliv bruselský papaláš. Sláva nám! Kdo neskáče, není Čech! Já skáču až do stropu.

A když se to tak vezme, paroubkovsko-topolánkovské Liany už máme taky za sebou a Panskou jednotu před sebou. Teď ještě aby Mistři svých resortů dobře vyjednali Basilejská kompaktáta, což nám umožní přijímat (dotace) pod obojí bruselsko-moskevskou způsobou. Aleluja, konečně jsme jako utravkisté v pytli úplně sami a můžeme se v klidu připravovat na Bílou horu. A císař Zikmund-Barroso, liška podšitá, se tomu směje pod fousy. To ještě netuší, ňouma, že z Čech až na konec světa, do jeho zastrčeného Lisabonu, vyrazí osvětová delegace krále Jiříka pod vedením samotného Weigla a cestou bude předčítat z bestselleru „Rudý, nikoliv modrý mužiček“ pro poučení sprostného eurolidu od Šumavy až po Sierru Nevadu.

Je pozoruhodné, jak heslo „každý ve svém vlastním pytli“ ovládá myšlení (malého) českého člověka od jeho historického počátku až do dnešních dnů. Řádně skákající Čech nechce být v pytli s Markomanem a Keltem, ani se Švábem, Sasikem, Bavorem nebo Braniborem, natož s Lužickým Srbem, Polákem, Slovákem, Moravanem a Šlonzákem. Protiví se mu Židi, Cikáni, Uhři všech národností, Rakušani a Taliáni. Nesnáší Rusáky, Pražáky a Ukrajince a pro smích mu jsou Škotové, Angláni, Francouzi, Holanďani i Španělé. Krásně to znázornil náš národní umělec v proslulém díle Entropa, kde prý všechny ty pronárody poslal do turecké latríny. Ještě nejlíp by se Čech v pytli cítil s Tibetanem nebo Jihoosetincem, ale ti mu na to jednak kašlou, jednak by se tam Čech klepal strachy před Číňanem a Rusem.

Čech však nechce být v jednom pytli ani s Čechem, pokud by to náhodou byl šlechtic, sedlák, poslanec, slávista, právník, státní úředník či podobný intelektuál, katolík, účetní, politik nebo zubař. V pytli by někdy možná bral akorát tak modelky, zpěváky, bolševiky a pivaře.

Já jsem, vážené čtenářky a čtenáři, taky Čech, a mám tudíž nejspíš i já nárok na svůj vlastní pytel. Jsem v pytli a jsem hrd, že jsem ve svém pytli. Teď teprve chápu, jak je důležité mít z ostudy pytel.

Obávám se, že jsme v pytli všichni, i když každý zvlášť. Pytli zdar!

Duben 2009

✦ KAREL ČERMÁK

Z kárné praxe

Jde o závažné porušení povinnosti advokáta, jestliže náhradu nákladů řízení nevydá klientovi.

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 2. 11. 2007, sp. zn. K 71/07

Kárně obviněná JUDr. R. B. byla uznána vinnou

že poté, co jako právní zástupkyně žalobkyně A. B. v řízení vedeném u okresního soudu, pod č. j. 6 C 1287/2001, převzala dne 20. 12. 2006 od žalované ZUŠ M. částku 5225 Kč jako náhradu nákladů řízení, tuto částku A. B. do současné doby nevydala, ač ji o to A. B. žádala dopisem ze dne 21. 1. 2007,

tedy

- při výkonu advokacie nejednala čestně a svědomitě,
- při výkonu advokacie nepostupovala tak, aby nesnižovala důstojnost advokátního stavu, když nedodržovala pravidla profesionální etiky ukládající jí povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu, povinnost plnit převzaté závazky a povinnost peníze a jiné hodnoty, které převzala ke stanovenému účelu, opatrovat s péčí řádného hospodáře a nepoužít je jinak než ke stanovenému účelu,

čímž

porušila ust. § 16 odst. 1, 2, § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, 2 a čl. 9 odst. 2 Pravidel profesionální etiky, a dopustila se tak kárného provinění dle § 32 odst. 2 zákona o advokacii.

Za to se jí podle § 32 odst. 3 písm. c) zák. č. 85/96 Sb., o advokacii, v platném znění, ukládá kárné opatření

pokuta ve výši 10 000 Kč.

Kárně obviněná je povinna zaplatit České advokátní komoře náhradu nákladů kárného řízení ve výši 3000 Kč. Pokuta i náklady řízení jsou splatné do 15 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí na účet ČAK.

Z odůvodnění:

Kárnou žalobou napadlou dne 15. 6. 2007 byl kárně obviněné kladen za vinu skutek, uvedený ve výroku.

Ve vyjádření ze dne 27. 7. 2007 ke kárné žalobě kárně obviněná uvádí, že klientku A. B. zastupovala ve dvou trestních věcech a v jedné netrestní věci, že trestní věci byly uhrazeny na základě vyúčtování, a pokud jde o záležitost projednávanou před okresním soudem, ta nebyla klientce vůbec účtována, neboť se s klientkou dohod-

la, že obdrží náhradu nákladů řízení, jež jí přisoudí soud. Soudí, že postup, kdy obdržela za své poskytnuté služby a zastoupení u soudu odměnu, nelze považovat za kárné provinění, a proto navrhla zastavení kárného řízení. K prokázání existence předmětné dohody navrhla výslech bývalého manžela klientky.

Při jednání pak kárně obviněná zopakovala, že klientku A. B. zastupovala celkem ve třech věcech, a to ve dvou věcech trestních, kde vystavila faktury, z níž prvá na částku 575 Kč byla dle výpisu z jejího účtu klientkou zaplacená, druhá byla zaplacená paní K. W., přičemž podle shodného variabilního symbolu s předmětnou fakturou šlo o platbu na tuto druhou fakturu.

Pokud jde o její zastupování před okresním soudem v B., v tomto řízení byla přiznána náhrada nákladů řízení ve výši 5225 Kč. S klientkou byly ústně dohodnuty za přítomnosti bývalého manžela klientky, že uvedená částka bude plně sanovat odměnu za zastoupení v předmětné záležitosti, a když pak po právní moci rozhodnutí požádala žalovanou stranu o úhradu nákladů řízení, tyto náklady jí byly na účet připsány. K dohodě o tom, že náhrada nákladů řízení bude sanovat její odměnu za zastupování, došlo bezprostředně po vyhlášení rozsudku soudem prvního stupně, tj. 17. 3. 2003, a to tím způsobem, že na dotaz A. B., zda jí zašle fakturu, kárně obviněná odpověděla, že s ohledem na předpokládaný výsledek sporu by přisouzená náhrada nákladů řízení její odměnu zcela sanovala, na což A. B. reagovala výslovným souhlasem.

Při pověření plnou mocí klientce A. B. sdělila, že odměna za právní zastoupení, včetně režijního paušálu, by mohla činit cca 5000 Kč, ale že předpokládá úspěšnost ve sporu. Teprve po vyhlášení rozsudku okresním soudem v předmětném sporu se dohodly, že přisudek bude odměnu, kterou by byla klientka jinak povinna zaplatit, zcela sanovat. Žádnou písemnou dohodu o tom však neuzavřely. Kárně obviněná potvrdila, že náhrada nákladů řízení byla na její účet připsána někdy na konci roku 2006. S ohledem na dohodu si peníze ponechala a na dopis klientky ze dne 21. 1. 2007 již nereagovala. Žádné vyúčtování ani fakturu v předmětné záležitosti nevystavila.

Kárný senát k obhajobě kárně obviněné vyslechl svědka, který uvedl, že kárně obviněnou, když se jeho bývalá manželka A. B. dostala do problémů, kontaktoval on sám na základě doporučení. Ohledně pracovněprávní záležitosti, vedené před okresním soudem, se s kárně obviněnou setkali u nich v bytě, kde jí předali potřebné materiály a A. B. podepsala kárně obviněné plnou moc. O finanční otázce tehdy nebyla řeč, až po jednání u okresního soudu, kde při projednání seděl na chodbě před jednací síní, a když obě vyšly, s úsměvem mu sdělily, že spor

vyhrály. Bývalá manželka se ptala kárně obviněné: „Kolik budu muset platit?“, na což kárně obviněná reagovala prohlášením: „Prohráli, tak mi to zaplatí ten, kdo prohrál.“ Nicméně dále doplnila, že není všem dnům konec, že protistrana se nepochybně odvolá.

Kárný senát dále provedl listinné důkazy jejich čtením: výpis z matriky ze dne 31. 7. 2006 (č. 1. 1), výpis z matriky ČAK z 1. 11. 2007, výpis z matriky ze dne 7. 3. 2007 (č. 1. 24), výpis z matriky ze dne 14. 6. 2007 (č. 1. 25), stížnost A. B. ze dne 25. 7. 2006 (č. 1. 2), doplnění stížnosti bez data (č. 1. 3), dopis stěžovatelky ze dne 15. 12. 2006 (č. 1. 4), dopis stěžovatelky ze dne 20. 2. 2007 (č. 1. 5), dopis stěžovatelky ze dne 10. 5. 2007 (č. 1. 6), plná moc ze dne 12. 2. 2003 (č. 1. 7/A), dopis kárně obviněné ze dne 25. 8. 2006 (č. 1. 7/B), dopis stěžovatelky ze dne 21. 2. 2007 (č. 1. 7/C), vyjádření ke stížnosti ze dne 23. 8. 2006 (č. 1. 19-22), dopis ze dne 16. 4. 2007 (č. 1. 18), vyjádření k. o. ke kárné žalobě z 27. 7. 2007, rozsudek OS Břec-lav 6 C 1287/2001, výpis z účtu KB č. ú. 191835620237 ze dne 21. 7. 2003, výpis z účtu KB ze dne 21. 12. 2002 – tentýž účet, vyúčtování právní pomoci vystavené kárně obviněnou č. 32/2002, vyúčtování právní pomoci vystavené kárně obviněnou č. 13/2003, advokátní soupis úkonů z 29. 12. 2002, advokátní soupis úkonů ze dne 12. 2. 2003, advokátní soupis úkonů bez data.

Z výpisu z matriky vyplývá, že kárně obviněná byla zapasána v seznamu advokátů 4. 4. 1995, činnost jí nikdy nebyla pozastavena, ani nebyla postížena kárným opatřením.

Z plné moci udělené A. B. kárně obviněné bylo zjištěno, že byla udělena dne 12. 2. 2003 pro řízení ve věci vedené před okresním soudem. Text plné moci obsahuje i pasáž obsahující prohlášení zplnomocnitelky, že je jí známo, že podle smlouvy o poskytování právní „odměny“ (zřejmě „pomoci“) náleží advokátce odměna za toto zastoupení spolu s hotovými výlohami a náhradou za ztrátu času.

Z rozsudku okresního soudu bylo zjištěno, že žalovaná byla uložena povinnost uhradit žalobkyni A. B. k jejím rukám na nákladech právního zastoupení kárně obviněnou 5225 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.

Z písemností zasílaných a adresovaných České advokátní komoře (její kontrolní radě) paní A. B. jako stěžovatelkou je pro posuzovaný případ podstatné její sdělení v přípisu ze dne 20. 2. 2007, že dne 5. 1. 2007 obdržela kárně obviněná částku 5225 Kč na nákladech právního zastoupení v záležitosti vedené před okresním soudem a že doporučeným dopisem ze dne 21. 1. 2007 kárně obviněnou požádala o navrácení této částky, ovšem do data, kdy dopis České advokátní komoře psala, ničeho kárně obviněná nevrátila a na dopis nereagovala.

Z přípisu JUDr. X. ze dne 16. 4. 2007 adresovaného kárně obviněné se podává, že byl pověřen předsedou kontrolní rady České advokátní komory řešením stížnosti A. B. a jako takový požadoval po kárně obviněné předložení dohody o tom, že přisouzené náklady jsou součástí její odměny, nebo aby předmětnou částku klientce vrátila, neboť náklady řízení jsou peníze klienta, když advokát je pouze platebním místem. Přípisem byla

kárně obviněná také informována i o tom, že nevrácení přisudku klientovi na základě jeho žádosti by mohlo být hodnoceno jako kárné provinění.

Na základě provedeného dokazování vyplynul tento skutkový děj:

Dne 12. 2. 2003 udělila paní A. B. kárně obviněné jako advokátce plnou moc, aby ji zastupovala v řízení v její pracovněprávní záležitosti vedené před okresním soudem. Tuto skutečnost má kárný senát za prokázanou z výpovědi kárně obviněné, z plné moci, stížnosti A. B. a z výpovědi svědka.

O finanční otázce, tedy úhradě odměny kárně obviněné, se hovořilo nejdříve po vyhlášení rozsudku okresního soudu dne 17. 3. 2003 na chodbě soudní budovy, kdy na dotaz A. B., kolik bude muset platit, kárně obviněná uvedla, že to bude hradit protistrana, ale že nepochybně přijde její odvolání. Kárně obviněná se v průběhu kárného řízení hájila tím, že uzavřela s klientkou A. B. ústní dohodu, podle které přisouzená náhrada nákladů řízení jí připadne jako odměna. Její obhajoba je však vyvrácena výpovědí svědka, jehož slovům nemá kárný senát důvod nevěřit, když jde o svědka navrženého samotnou kárně obviněnou, kterou jinak tento svědek hodnotil velice pozitivně, a to nejen její profesionální kvality, ale i osobní přístup.

Dne 5. 1. 2007 byla na účet kárně obviněné připsána částka 5225 Kč zaslaná žalovanou ve sporu vedeném před okresním soudem jako náhrada nákladů řízení. Do okamžiku konání jednání v této věci dne 2. 11. 2007 kárně obviněná uvedenou částku A. B. nezaplatila, ačkoliv tato jí písemně k úhradě vyzvala svým přípisem ze dne 21. 1. 2007 a ačkoliv byla vyzvána přípisem člena kontrolní rady České advokátní komory ze dne 16. 4. 2007, aby částku vrátila, pokud není dohody o tom, že přisouzené náklady jsou součástí její odměny, s tím, že nevrácení přisudku na základě žádosti klienta může být považováno za kárné provinění. Tyto skutečnosti vzal kárný senát za prokázané z výpovědi kárně obviněné, písemného sdělení kontrolní radě České advokátní komory paní A. B. ze dne 20. 2. 2007, z přípisu člena kontrolní rady České advokátní komory kárně obviněné ze dne 16. 4. 2007.

Kárný senát předvolal i stěžovatelku A. B., která se však k jednání nedostavila. S ohledem na to, že kárný senát shledal provedené dokazování dostatečné pro rozhodnutí ve věci a žádný účastník řízení netrval na jejím výsledku, od jejího výsledku upustil.

Podle ust. § 16 odst. 1 zák. č. 85/1996 Sb., advokacii, v platném znění, je advokát povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny. Těmito pokyny není vázán, jsou-li v rozporu s právním nebo stavovským předpisem. Podle ust. § 16 odst. 2 cit. zákona je advokát při výkonu advokacie povinen jednat čestně a svědomitě. Podle ust. § 17 cit. zákona advokát postupuje při výkonu advokacie tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu; za tím účelem je zejména povinen dodržovat pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže.

Podle čl. 4 odst. 1 usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku, kterým se stanoví

pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický kodex), v platném znění, je advokát všeobecně povinen poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu. Podle čl. 4 odst. 2 citovaného usnesení je advokát povinen plnit převzaté závazky. Podle čl. 9 odst. 2 citovaného usnesení je advokát peníze a jiné hodnoty, které převzal ke stanovenému účelu, povinen opatrovat s péčí řádného hospodáře a nesmí je použít jinak než ke stanovenému účelu.

Advokátu náleží odměna sjednaná s klientem ve smyslu ust. § 3 a násl. vyhl. č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), v platném znění, případně odměna mimosmluvní ve smyslu ust. § 6 a násl. téhož předpisu, přičemž vždy jde o vztah advokát a klient. Přisouzená náhrada nákladů řízení je však nárokem klienta ve vztahu k druhému účastníku soudního (či jiného) sporu (protistraně) a jako taková může sloužit k úhradě odměny advokáta za poskytnutou právní pomoc pouze se souhlasem klienta. Kárně obviněná žádnou dohodu o tom, že prisouzená náhrada nákladů řízení bude součástí její odměny za poskytnutou právní pomoc – bez ohledu na její formu – se svou klientkou neuzavřela (tedy neměla souhlas klientky), a tak bylo její povinností celou částku bez průtahů (dnes již bývalé) klientce vyplatit. Částku 5225 Kč, která jí z tohoto titulu byla uhrazena na její účet, však klientce nevyplatila, částku si ponechala i poté, co byla klientkou k úhradě písemně vyzvána.

Je tedy zřejmé, že částku, kterou obdržela z titulu náhrady nákladů řízení od účastníka soudního sporu, který k úhradě ve prospěch klientky byl povinován na základě výroku soudu, použila jinak než ke stanovenému účelu, nesplnila závazek, jenž měla z tohoto titulu ke své klientce, a nerespektovala ani její legitimní pokyn. Nejednala tak čestně a svědomitě a tímto svým jednáním znevážila advokátní stav. Jde o závažné porušení povinností advokáta stanovených v ust. § 16 odst. 1, 2, v § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, 2 a čl. 9 odst. 2 Pravidel profesionální etiky. Subjektivně kárně obviněná věděla o tom, že jí na účet byla připsána částka uhrazená žalovanou jako náhrada nákladů řízení, povinnost tuto částku klientce A. B. vyplatit však nesplnila, ačkoliv vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům mohla a měla vědět, že tak učinit má. Kárně obviněná se tedy dopustila porušení citovaných povinností advokáta zaviněně. Byla tedy naplněna skutková podstata kárného provinění podle § 32 odst. 2 zákona o advokacii, v platném znění, a proto byla kárně obviněná právem uznána vinnou kárným proviněním, jak je ve výroku tohoto rozhodnutí uvedeno.

Při úvaze o druhu a výši kárného opatření kárný senát vycházel z toho, že kárně obviněná je advokátem s poměrně dlouholetou praxí, dosud nepostíženou žádným kárným opatřením, na druhé straně přihlédl k tomu, že i přes poučení, kterého se jí dostalo v průběhu šetření stížnosti A. B. od člena kontrolní rady České advokátní komory, částku nezaplatila a na tomto svém stanovisku

setrvala i v průběhu jednání o kárné žalobě před kárným senátem dne 2. 11. 2007. Osobní a majetkové poměry zjištěné z vyjádření kárně obviněné jsou standardní, a proto kárný senát ukládal jako kárné opatření pokutu, a to hluboko ve spodní části rozpětí daného ust. § 32 odst. 3 písm. c) zák. o advokacii, v platném znění, ve výši 10 000 Kč, vycházející z toho, že takovéto kárné opatření plně postačuje k naplnění svého účelu, tj. především výchovného i preventivního.

Rozhodnutí o povinnosti kárně obviněné nahradit náklady kárného řízení České advokátní komoře je podmíněno výrokem o vině a opírá se o ust. § 33a odst. 2 citovaného zákona o advokacii k náhradě nákladů kárného řízení, jejichž výše je dána usnesením představenstva ČAK č. 2/1999 Věstníku, jejich splatnost je stanovena v ust. § 34 odst. 5 a platební místo v ust. § 35a odst. 5 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění. Protože kárný senát vyslovil, že se kárně obviněná dopustila kárného provinění, zavázal ji současně podle § 33a odst. 2 cit. zákona k náhradě nákladů kárného řízení 3000 Kč, tedy jednorázovou částkou ve výši stanovené stavovským předpisem, usnesením představenstva České advokátní komory z 12. října 1999, uveřejněným pod číslem 2/1999 v částce 3 Věstníku České advokátní komory.

Uvedené rozhodnutí se z podnětu odvolání kárně obviněné stalo předmětem odvolacího kárného řízení, ve kterém bylo kárné rozhodnutí potvrzeno a odvolání kárně obviněné zamítnuto.

Z odůvodnění rozhodnutí odvolacího kárného senátu:

Kárně obviněná byla uznána vinnou skutkem blíže popsáním v napadaném kárném rozhodnutí.

Odvolací senát ve věci rozhodoval ve smyslu § 27 odst. 1 vyhl. č. 244/1996 Sb. bez nařízení jednání, když nařízení jednání nebylo ve věci nutné.

Odvolací senát zjistil, že kárně obviněné bylo napadane kárné rozhodnutí doručeno dne 18. 2. 2008. Kárně obviněná e-mailem ohlásila podání odvolání, přičemž tuto zprávu převzala ČAK dne 5. 3. 2008 v 18.00 hodin. Písemně podané odvolání bylo doručeno dne 10. 3. 2008.

Vzhledem k tomu, že lhůta k podání odvolání byla 15denní od doručení rozhodnutí, skončila tato dnem 4. 3. 2008. Pokud bylo odvolání ohlášeno e-mailem dne 5. 3. 2008, stalo se tak po lhůtě. Odvolací senát proto nemohl ve věci rozhodnout jinak, než tak, že rozhodnutí potvrdil a odvolání zamítl, a to z důvodu podaného odvolání po lhůtě v tomto odvolání určené. Jen nad rámec věci odvolací senát dodává, že kárně obviněná si pravděpodobně zcela neosvojila předpisy týkající se výkonu advokacie, když v závěru svého odvolání „žádá předsedu kárné komise ČAK Praha o zrušení kárného rozhodnutí...“ Takovýto orgán nikdy podle zákona o advokacii pravomoc v tomto směru neměl. Samozřejmě tato skutečnost není po právní stránce významná, ale jak již naznačeno, svědčí o znalostech kárně obviněné ve vztahu ke zmíněným předpisům.

❖ Připravil JUDr. JAN SYKA, vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

Ze společného jednání představenstva, kontrolní rady a kárné komise ČAK

Na společném jednání se sešlo představenstvo ČAK se členy kontrolní a kárné komise ČAK ve dnech 16. – 17. dubna 2009 v hotelu Imperial v Ostravě.

Na úvod dvoudenního zasedání jednaly všechny tři orgány společně. Předseda představenstva ČAK JUDr. Vladimír Jirousek přítomné seznámil s dosavadní přípravou 5. sněmu. Připomněl, že odbor vnější a vnitřní legislativy ČAK připravuje **novelizace některých stavovských předpisů přijímaných sněmem**, a to jednak v návaznosti na právě schvalovanou novelu zákona o advokacii, která právě vstupovala do 2. čtení v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, a jednak v návaznosti na připomínky, jež vzešly z představenstva, kontrolní rady a kárné komise či byly iniciovány jednotlivými advokáty. Legislativci se zabývají rovněž i **definitivním volebním řádem pro sněm**, neboť ještě na tom posledním se volilo podle dosud platného prozatímního volebního řádu. Předseda ČAK Jirousek informoval o námětech k uvažované korespondenční volbě do orgánů ČAK a o možnosti kandidovat do více orgánů ČAK s výběrem pro případ, že kandidát bude zvolen do více než jednoho orgánu. Dále hovořil o současné, spíše neuspokojivé kvalitě advokátních koncipientů s tím, že Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR neprošel návrh na povinnou pětiletou lhůtu výkonu advokacie školitele před přijetím koncipienta do pracovního poměru. Přesto vyjádřil přesvědčení, že do budoucna bude nutné současnou špatnou praxi, kdy advokát po slibu již druhý den přijímá klidně i 10 koncipientů, usměrnit. Předseda ujistil členy kontrolní i kárné komise,

že představenstvo věnuje pozornost přípravě zákona o mediaci i legislativním pracím souvisejícím s poskytováním **bezplatné právní pomoci**, kdy jsou připravovány stále nové a další návrhy a varianty, avšak skutečnost zůstává stále stejná, tedy, že roli státu v této sféře supluje stále advokacie.

Druhý jednací den proběhlo samostatné zasedání jednotlivých orgánů ČAK. Představenstvo projednalo pozastavení výkonu advokacie některým kolegům – advokátům a vyškrtnutí ze seznamu advokátů. Dále vzalo na vědomí průběžnou zprávu o přípravě sněmu, zejména v oblasti organizační a prezentační. Místopředseda ČAK JUDr. Michal Račok upozornil na **technickou i legislativní nepřipravenost ke spuštění systému datových schránek**, v této souvislosti se představenstvo usneslo, že ČAK učiní k rukám ministra spravedlnosti a ministra vnitra

podnět jednak k odložení účinnosti zákona o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, jednak k modifikacím v tom smyslu, aby užívání datových schránek bylo právem a nikoliv povinností.

Představenstvo ČAK vzalo dále na vědomí **souhrnnou zprávu o činnosti hospodářského a organizačního**

odboru za rok 2008. Rozsáhle ještě diskutovalo o konstrukci a systému chystaného volebního řádu a možných změnách organizačního řádu v návaznosti na novelu zákona o advokacii, zvláště konstituci nového orgánu – odvolací kárné komise.

Podrobný zápis z 39. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) jsou všem advokátům a advokátním koncipientům k dispozici na www.cak.cz rubrika Orgány Komory/Představenstvo/Zápis z jednání.

✿ icha

✿ Foto MOJMÍR KRESL

ČAK zahájila setkávání právnícké veřejnosti s novináři

DLOUHODOBÝ PROJEKT, JEHOŽ CÍLEM JE ZPROSTŘEDKOVÁVAT NOVINÁŘŮM AUTENTICKÉ NÁZORY PŘEDSTAVITELŮ TĚCH PRÁVNICKÝCH PROFESÍ, KTERÉ SE V ČESKÉ REPUBLICE PODÍLEJÍ NA NALÉZÁNÍ PRÁVA - ADVOKÁTŮ, SOUDCŮ A STÁTNÍCH ZÁSTUPCŮ, NA AKTUÁLNÍ PRÁVNÍ PROBLÉMY, BYL ZAHÁJEN NA PŮDĚ ČAK.

První seminář, jehož tématem byl tzv. náhubkový zákon, zákaz zveřejňování odposlechů a „veřejný zájem“, proběhl 22. dubna 2009 v pražském Školícím a vzdělávacím centru ČAK v Paláci Dunaj.

Na straně právnícké veřejnosti se jej zúčastnili advokáti **JUDr. Tomáš Sokol** a **JUDr. Petr Toman**, dále místopředseda Městského soudu v Praze **JUDr. Jaromír Jirsa**, státní zástupce Obvodního státního zastupitelství v Liberci **Mgr. Petr Hořín**, moderátorem semináře byl autor projektu **JUDr. Václav Vlk**, předseda výboru pro vnější vztahy ČAK.

Mezi zúčastněnými novináři byli redaktori České televize a Českého rozhlasu, redaktori některých českých deníků a ČTK, ale i právník společnosti MaFra, která je vydavatelem Mladé fronty Dnes.

Základem debaty byly modelové příklady, i když silně inspirované realitou. První popisoval situaci, kdy novinář okresních novin, které ale patří pod celostátního vydavatele, získá informaci, že manželka starosty okresního města vylákala podvodně peníze a přitom se vydávala za členku městské rady. Věc šetří policie, která nasadila se souhlasem soudu odposlechy. Může novinář zveřejnit její jméno a uvést, že je starostovou manželkou? Co může čekat, kdyby „ve veřejném zájmu“ zveřejnil odposlechy?

Druhý modelový příklad předložil k debatě redaktor České televize: při fotbalovém utkání zachytí kamerový systém instalovaný klubem na stadionu sedmnáctiletého fanouška, který odpaluje raketu, ta zraní čtrnáctiletého chlapce. Může televize převzít tyto záběry a odvysílat v detailním záběru obličej pachatele i oběti?

Ze svého pohledu se na tyto otázky postupně snažili nalézt odpověď státní zástupce, soudce a advokát.

Jak se shodla většina přítomných právníků, „náhubkový zákon“ a výslovný zákaz zveřejňování odposlechů je reakcí na skutečnost, že v Česku reálně neexistuje právo na ochranu osobnosti. Judikatura je roztříštěná, zmatečná a neuchopitelná, novináři si zvykli zveřejňovat nelegálně získané informace a výše sankcí vůči médiím, které právo na ochranu osobnosti porušily, jsou naprosto nepřiměřeně nízké.

Novináři vyslechli názory právních odborníků s velkým zájmem a živě se zapojili do debaty.

Tématem dalšího, červnového setkání, by měla být otázka podjatosti soudců a státních zástupců a problematika setkávání představitelů různých právníckých profesí.

ivac

Foto MARIE HAKLOVÁ

4. ROČNÍK Prezidentského poháru v tenise

S NASTUPUJÍCÍM JAREM BYL OPĚTOVNĚ POŘÁDÁN TENISOVÝ TURNAJ ADVOKÁTŮ VE ČTYŘHRÁCH VE SPORTOVNÍM CENTRU V OSTRAVĚ.

Doktor Jirousek dožíral na průběh „svého“ turnaje.

Ve dnech 27. a 28. března 2009 se akce zúčastnilo 17 tenisových párů, přičemž bylo cti organizátorům přivítat jak jeden pár smíšený, tak tradiční účastníky ze Slovenské republiky. Od pátečního rána byly rozehrány lité boje ve třech skupinách, přičemž byly sestaveny pořadatelé s odbornou zkušeností tak, aby byli v každé skupině zastoupeni jak tenisté spíše rekreační, tak tenisté s výkonností, která by nadále postačovala k soutěžním kláním.

Jednosetová utkání v základních skupinách probíhala po celý den a šest takovýchto zápasů v průběhu jednoho dne bylo poměrně výrazným zásahem do fyzické kondice hráčů, ochablé naším sedavým zaměstnáním. Přesto všichni zúčastnění poté dlouho do noci debatovali na večírku pořádaném Advokátní kanceláří Jirousek, Skalník, Bernatík a partneři a nejsilnější jedinci (v tomto směru myšleno nikoliv tenisově) se pak ještě přesunuli do některého z nespočetných barů v blízké ulici Stodolní.

Následující den pak pokračovaly zápasy o konečné umístění, když podle pátečních výsledků byla vytvořena první výkonnostní skupina čítající sedm dvojic, druhá skupina čítající pět párů a třetí skupina, kte-

Závodníci dávali do souboje všechno...

rou již silou vůle dohrávaly tři dvojice. V této skupině si pak vítězství odnesla dvojice **Mgr. Zlesák - Mgr. Šimberský**.

Podstatně dramatictější zápasy byly odehrány ve střední výkonnostní skupině a vítězství z loňského roku nakonec v této kategorii obhájila domácí dvojice **JUDr. Srba - Mgr. Smetana**. V první výkonnostní skupině bylo odehráno všech 21 utkání a poslední zápasy se dohrávaly až v odpoledních hodinách. O celkovém umístění nakonec rozhodoval až poslední zápas mezi dvojicí **JUDr. Jandus - JUDr. Hink** a slovenským párem **JUDr. Klimko - JUDr. Kysel'**. Vítězstvím si pražská dvojice zajistila celkovou stříbrnou příčku a slovenský pár tak odsunula na místo čtvrté. Mezi tyto dvě dvojice se vklínil loňský vítězný pár **JUDr. Fiala - JUDr. Jehne**. Celkové vítězství v turnaji si výbornými výkony bez jediné prohry zajistili zástupci nastupující generace **Mgr. Vojtíšek s Mgr. Graňákem**.

Vítězové obou skupin útěchy a medailisté elitní skupiny získali upomínkové dary a upřímnou závist všech účastníků. Ke zdárnému průběhu turnaje nepochybně přispěla nejen pohoda a nadhled účastníků, ale zejména přesvědčení všech o tom, že účelem tohoto turnaje není získat vítězství za každou cenu, ale aktivním a příjemným způsobem strávit čas ve společnosti kolegů a přátel, se kterými je o čem hovořit.

- ♣ JUDr. RADIM MIKETA, v představenstvu ČAK odpovědný za sportovní aktivity
- ♣ Foto MOJMÍR KRECL

Jediná smíšená dvojice turnaje - **JUDr. Radana Sedlářová** a **JUDr. Jan Vyjídk** ze Šternberka.

Nová směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/122/ES o ochraně spotřebitele

Dnem 23. 2. 2009 vstoupila v platnost nová směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/122/ES o ochraně spotřebitele ve vztahu k některým aspektům smluv o dočasném užívání ubytovacího zařízení (timeshare), o dlouhodobých rekreačních produktech, o dalším prodeji a o výměně, která zrušila směrnici 94/47/ES, o ochraně nabyvatelů ve vztahu k některým aspektům smluv o nabytí práva k dočasnému užívání nemovitostí.

Účelem nové směrnice je přispět k řádnému fungování vnitřního trhu a dosáhnout vysoké úrovně ochrany spotřebitele sblížením právních a správních předpisů členských států, pokud jde o některé aspekty uvádění na trh, prodeje a dalšího prodeje dočasného užívání ubytovacího zařízení a dlouhodobých rekreačních produktů, jakož i smluv o výměně. Tato směrnice se použije na vztahy mezi obchodníkem a spotřebitelem.

Smlouvou o dočasném užívání ubytovacího zařízení se rozumí smlouva uzavřená na období delší než jeden rok, na základě které spotřebitel za úplatu získává právo užívat jedno nebo více ubytovacích zařízení s noclehem na více než jeden časový úsek.

Smlouvou o dlouhodobém rekreačním produktu se rozumí smlouva uzavřená na období delší než jeden rok, na základě které spotřebitel za úplatu získává především právo na slevu nebo jiné výhody spojené s ubytováním, a to společně s dopravou či jinými službami nebo bez nich.

Ani dočasné užívání ubytovacího zařízení, ani dlouhodobý rekreační produkt nesmějí být uváděny na trh, ani prodávány jako investice.

Smlouvou o dalším prodeji se rozumí smlouva, na základě které obchodník pomáhá za úplatu spotřebiteli prodat nebo koupit právo

dočasného užívání ubytovacího zařízení nebo dlouhodobý rekreační produkt.

Smlouvou o výměně se rozumí smlouva, na základě které se spotřebitel za úplatu stává členem výměnného systému, který spotřebiteli umožňuje přístup k ubytovacím zařízením s noclehem nebo k jiným službám výměnou za udělení dočasného přístupu ostatním osobám k výhodám spojeným s právy vyplývajícími z jeho smlouvy o dočasném užívání ubytovacího zařízení.

Směrnice stanoví, že v rámci **před-smluvních informací** a v dostatečném předstihu před tím, než je spotřebitel vázán jakoukoli nabídkou či smlouvou, **mu obchodník poskytne jasným a srozumitelným způsobem přesné a dostatečné informace** uvedené v přílohách ke směrnici, a to bezplatně na papíře nebo na jiném trvalém nosiči tak, aby k nim měl spotřebitel snadný přístup. Přitom členské státy zajistí, aby tyto informace byly vyhotoveny v jazyce či v jednom z jazyků členského státu, v němž má spotřebitel bydliště, nebo jehož je státním příslušníkem, podle volby spotřebitele, a to za předpokladu, že daný jazyk je úředním jazykem Společenství.

K jednotlivým typům smluv směrnice uvádí jednotlivé obsahové náležitosti (kromě shora zmíněných před-smluvních informací jde zejména o výslovné upozornění spotřebitele – ještě před samotným uzavřením smlouvy – na jeho právo na odstoupení od smlouvy, na délku lhůty k odstoupení uvedenou ve směrnici a na zákaz platby záloh v průběhu lhůty k odstoupení uvedený ve směrnici) i formální náležitosti (písemná forma, jazyk smlouvy, formulář ke smlouvě).

Značná pozornost je ve směrnici věnována problematice **práva na odstoupení od smlouvy**, kdy „členské

státy zajistí, aby měl spotřebitel také lhůtu čtrnácti kalendářních dnů pro odstoupení od smlouvy o dočasném užívání ubytovacího zařízení, o dlouhodobém rekreačním produktu, o dalším prodeji nebo o výměně bez uvedení důvodů“. Dále se podrobně rozvádí, kdy začíná běžet lhůta pro odstoupení od smlouvy a kdy tato lhůta uplyne. Směrnice obsahuje též zvláštní standardní formulář pro odstoupení od smlouvy, který má usnadnit uplatnění práva na odstoupení od smlouvy.

Specifikují se též podmínky a účinky uplatnění práva na odstoupení od smlouvy, zejména že „pokud spotřebitel uplatní své právo na odstoupení od smlouvy, nenese žádné náklady, ani není odpovědný za úhradu jakékoli hodnoty odpovídající službě, která mohla být do okamžiku odstoupení od smlouvy poskytnuta“.

Směrnice též stanoví, že ve shora citovaných typech smluv jsou zakázány veškeré platby záloh, poskytování záruk, vázání peněžních prostředků na účtech, výslovné uznání dluhu nebo jakékoli další úhrady spotřebitele ve prospěch obchodníka nebo třetí osoby před uplynutím lhůty, během níž může spotřebitel uplatnit své právo na odstoupení od smlouvy.

Zvláštní ustanovení se týká smluv o dlouhodobých rekreačních produktech, v jejichž případě se platba uskuteční v souladu se splátkovým kalendářem s rovnoměrnými platbami. Jakákoli jiná platba ceny je zakázána. Platby, včetně jakéhokoli členského poplatku, se rozdělí do ročních splátek, přičemž výše všech splátek je stejná. Obchodník zašle písemnou žádost o provedení platby na papíře nebo na jiném trvalém nosiči nejpozději čtrnáct kalendářních dnů před každým dnem splatnosti.

Počínaje zaplacením druhé splátky může spotřebitel ukončit smlou-

vu, aniž by to pro něj představovalo jakékoli sankce.

Členské státy též musí zajistit, aby v případě, že spotřebitel uplatní své právo na odstoupení od smlouvy o dočasném užívání ubytovacího zařízení nebo smlouvy o dlouhodobém rekreačním produktu, byly veškeré **vedlejší smlouvy** o výměně nebo jiné vedlejší smlouvy automaticky ukončeny, aniž by s tím byly spojeny jakékoli náklady pro spotřebitele.

Konečně směrnice zdůrazňuje její **kogentní povahu** a upravuje její použití v mezinárodních případech. Komise též podpoří, aby byly na úrovni Společenství zejména ze strany profesních organizací a sdružení vypracovány **kodexy chování**, jejichž cílem je usnadnit provádění této směrnice v souladu s právem Společenství. O těchto kodexech by též měli být informováni spotřebitelé.

Členské státy též podpoří účinné postupy pro mimosoudní řešení spotřebitelských stížností a sporů.

Členské státy musí tuto směrnici transponovat do národních právních systémů **do 23. února 2011**.

Tato směrnice je k dispozici v Úředním věstníku Evropské unie ze dne 3. 2. 2009 (L 33/16).

✦ JUDr. MARTINA DOLEŽALOVÁ,
odbor mezinárodních vztahů ČAK

Dobré mravy a právní úkony

prof. JUDr. MIROSLAV PROTIVINSKÝ,
DrSc., Mgr. TOMÁŠ LOUDA

Úvod

Prof. Dr. J. Vahle z Bielefeldu (Německo) ve svém časopiseckém příspěvku uvádí, že svobody vyplývající z ústavních zákonů vyžadují korektiv, aby se zabránilo jejich zneužití. (Vahle, J.: Die „guten“ Sitten. Ein grundlegendes rechtliches Korrektiv im Rechtsverkehr. Kriminalistik. Verlagsgruppe Hüthig Jehle Rehm GmbH, Heidelberg 2008, č. 6, s. 404-408 a č. 7, s. 455-457.)

Tímto korektivem je zákonná výhrada „dobrých mravů“ neboli „zákon mravnosti“. Tato výhrada má kořeny v obecné sociální morálce právního státu a je v právních normách různě vyjádřena, např. „v rozporu se slušností“, „v rozporu s dobrými mravy“ apod. Pojem „dobré mravy“ se táhne jako červená niť celým právním řádem: právem občanským, právem správním (tedy i policejním) a právem trestním.

Posláním tohoto anotačního a exerpčního příspěvku je seznámit čtenáře s touto problematikou jen v obecné rovině, a proto nebyly podrobněji citovány příslušné německé právní normy, ale zkráceně jsou uvedeny příklady a podstata judikátů Spolkového soudního dvora (Bundesgerichtshof – dále jen BGH) i jiných soudů, v ojedinělých případech i Spolkového ústavního soudu (Bundesverfassungsgericht – dále jen BVerfG).

Autoři se domnívají, že příspěvek může motivovat advokáty k účinnějšímu využívání institutu „dobrých mravů“ ve prospěch mandantů.

1. OBČANSKÉ A OBCHODNÍ PRÁVO

1.1 Lichva, lichvářské obchody

Pokud si někdo nechá slíbit nebo poskytnout hodnoty, které jsou v nápadném nepoměru k poskytnutému plnění, jedná se o lichvu.

Nápadný nepoměr je dán tehdy, je-li výkon dvakrát vyšší než hodnota protislužby. Ale je také znám nálezh BGH, že postačuje 60% překročení.

Příklad 1: Při úrokové sazbě 8,6 % jsou úroky 18,62 % již lichvářské. Jestliže je kredit poskytnut při relativně nízké úrokové sazbě (7 - 8 %) dlouhodobě a bez doložky o možné změně, pak je hranicí relativního překročení 110 %, ale za některých dalších okolností již při odchylce 90 až 100 procent.

Při prověřování, zda existuje nápadný nepoměr mezi pracovní mzdou a pracovním výkonem, jsou zpravidla východiskem *tarifní mzdy příslušného hospodářského odvětví*. Prvou indicií, že mzda je v rozporu s dobrými mravy, je zjištění, že nedosahuje ani 2/3 výše mzdy v kvalifikačně srovnatelném a obdobném oboru.

Příklad 2:

Při prověřování, zda smlouva o platu ředitele soukromé školy je v rozporu s dobrými mravy, vzal soud jako

měřítka státní finanční příspěvky (ve spolkové zemi Braniborsko 97 % osobních nákladů) a jako přípustnou hranici stanovil 75 % platu učitele ze srovnatelné veřejné školy; nepoměr (proti dobrým mravům) by byl již při 70 %.

Příklad 3:

Základní plat 1000 euro brutto jako nástupní plat pro začínajícího právníka je nepřiměřený (nízký) a tudíž v rozporu s dobrými mravy.

Subjektivní prvky

Lichvář při uzavření smlouvy využívá ke svému obohacení vědomě tíživé situace druhého. O tíživé situaci hovoříme, když někdo v důsledku hospodářských nesnází, např. potřeby získat vyšší úvěr, nebo z jiných důvodů, např. i psychologických problémů, naléhavě potřebuje získat peníze nebo nějaké věcné plnění.

Lichvářsky jednajícím smluvním partnerem musí „poškozenému“ partnerovi, tj. oběti, poskytnout peněžní nebo věcné plnění, na které je oběť právě odkázána, aby vyřešila svou tísnivou situaci. Lichvář může využít i nezkušenosti nebo nedostatečné soudnosti (schopnosti úsudku) oběti.

Lichvě podobné obchody

Chybí-li zmíněné subjektivní znaky, může být právní úkon podle obecné klauzule o rozporu s dobrými mravy považován za zmatečný, jestliže zvýhodněná osoba jedná ze zavrženíhodných důvodů nebo existují jiné pohoršlivé okolnosti, např. využití slabší situace druhého.

Při zvláště hrubém nepochopení a protiplnění se nechá snadno odhalit zavrženíhodné smýšlení, ale u živnostenských nájemních smluv jen v omezené míře. Podle rozhodnutí soudu to platí i tehdy, když újmu pociťující smluvní strana nepochopě znala.

Zvláště hrubý nepochopení v tomto smyslu vzniká, když úhrada, kterou má jedna strana poskytnout, alespoň těsně nebo velmi převyšuje 100 % na trhu obvyklé ceny.

Závěr o zavrženíhodném smýšlení nemůže být popřen jen proto, že více stovek uchazečů v rámci známého „modelu úspor na daních“ zaplatilo za své nemovitosti tutéž nebo přibližně stejnou cenu.

V důsledku zvláštních okolností, například v rozvodových situacích a s nimi spojeném novém uspořádání životních poměrů může zavrženíhodné smýšlení ovšem v jednotlivém případě odpadnout.

Často bývají předražovány nemovitosti, zejména pozemky.

Příklad 4: Příslušný soud zjistil v jednom případě rozpor s dobrými mravy, neboť hodnota kupní ceny objektu (pozemku) byla překročena o 96,7 procenta.

U velmi vysokých obnosů – zejména u obchodů s pozemky – mohou dokonce postačovat i procentuálně nepatrné odchylky.

V souladu s těmito zásadami BGH uložil bankám povinnost objasňovat ve výjimečných případech i přiměřenost kupní ceny nemovitostí určených k likvidaci (šrotování) starých materiálů. Tato cena nesmí překročit protihodnotu více než dvakrát.

Při prodeji a koupi bytů a domů dochází ze strany prodávajícího vědomě k sepsání nejasných, neúplných, nepřehledných smluv, což je v rozporu s dobrými mravy. Také u ostatních smluvních vztahů hraje nepřiměřenost vzájemného plnění rozhodující roli.

Příklad 5: Zámečnická firma, která využije tíšňové situace zákazníka a předraží svou práci o více než 100 %, jedná v rozporu s dobrými mravy.

Příklad 6: Smlouva o díle, v níž podnikatel požadoval čtyřnásobek běžné odměny (ačkoliv nabídka předstírala podstatně nižší cenu),

byla v rozporu s dobrými mravy.

Ke standardním problémům v německém občanském zákoníku stále ještě patří *hospodářské zatěžování občanů*. Např. při poskytování úvěrů vyžadují banky záruky také od nezaměstnaných a/nebo v podstatě nemajetných osob. Od roku 1993 to je na základě nálezů BverfG (Spolkového ústavního soudu) již považováno za neslučitelné s dobrými mravy. V rozporu s dobrými mravy mohou být nadále smlouvy tehdy, jestliže hospodářskou svobodu smluvního partnera omezují tak velice, že ztrácejí svobodné rozhodování.

Příklad 7: Smlouva mezi koncernem minerálních olejů a provozovatelem čerpací stanice byla posouzena jako rozporná s mravy, protože smlouva mohla být prakticky ukončena jen se souhlasem koncernu.

Příklad 8: Dodavatel nápojů sjednal s vlastníkem/pronajímatelem hostince, že tento měl předat nástupcům práv nejen povinnost odebírat nápoje, nýbrž i povinnost poskytovat půjčku dodavateli nápojů. Tím byla svoboda podnikání vlastníka/pronajimatele v nepřijatelné míře omezena.

1.2 Smlouvy mezi manžely (partnery)

Manželská smlouva, která evidentně výrazně znevýhodňuje jednoho z partnerů, např. pokud jde o náklady na domácnost, může být považována za akt, který je v rozporu s dobrými mravy.

1.3 Jiné případy nadměrného zvýhodnění

Může se jednat o nadměrné zvýhodnění smluvního partnera.

Příklad 9: Příkazce (objednatel) byl příjemcem zakázky (společnosti pro poradenství podnikatelům) bez věcného důvodu požádán o podpis formuláře, v důsledku čehož je výše nároků na honorář nesporná. Tento podpis ve skutečnosti sloužil k tomu, aby byly vyloučeny záruční nároky objednatele ohledně špatného splnění objednávky.

Příklad 10: Právní zástupce sepsal dohodu o honoráři, která obsahovala hodinovou odměnu ve výši 230

euro včetně daně z přidané hodnoty, přičemž každá započatá čtvrt hodina měla být započítána. Příslušný soud označil tuto úpravu jako odporující dobrým mravům vzhledem k porušení principu vyrovnanosti služby a protislužby.

1.4 Právní akty k poškození třetích osob nebo společnosti

Vyskytují se zejména v případech, v nichž smlouvy mají sloužit jen k tomu, aby byla připravena, podpořena nebo využita trestná jednání.

Příklad 1: Koupě a využívání varovného radarového zařízení osobou, která k tomu nemá zákonné oprávnění.

Obtížněji se posuzují smlouvy, které souvisejí se *zkracováním daní*. Jsou v rozporu s dobrými mravy jen tehdy, je-li daňový delikt hlavním účelem smlouvy. Jestliže je však v kupní smlouvě uvedena příliš nízká kupní cena jen z důvodů „ušetřit celkově na daních“, nejde ještě o jednání v rozporu s dobrými mravy, neboť hlavním účelem smlouvy je získat věc, např. pozemek.

Smlouvy, jimiž se někdo *zříká povinnosti přispívat na náklady rodiny*, a v důsledku toho je finančně zatížena osoba požadující sociální výpomoc, mohou být v rozporu s dobrými mravy, protože tyto náklady mají být přesunuty na celou společnost.

Totéž platí také pro *přesuny majetků*.

Příklad 2: Dcera, která měla vyživovací povinnost vůči svému otci, převedla část svého majetku na třetí osobu, aby znemožnila jeho využití sociálním pracovníkem ve prospěch svého otce. Podle rozhodnutí příslušného soudu jednala v rozporu s dobrými mravy.

Příklad 3: Podobně rozhodl soud v případě, kdy pečující osoba chtěla převést na jinou osobu pozemek zdravotně postižené osoby, aby nemohl být později využit ke krytí pečovatelských nákladů (OLG Frankfurt). Podle rozhodnutí jiného soudu je sporné, zda takto lze posuzovat i případ vyrazení někoho z okruhu dědiců (OLG Stuttgart). Proti názoru, že se jedná o rozpor s dobrými mravy, hovoří to, že dědické právo

jako takové nemá vyživovací funkci a že není úkolem dědického práva předcházet zneužívání sociální výpomoci (LG Aachen). Dále se zmiňuje autor o dalších jednáních, která nejsou v souladu s dobrými mravy, zejména o koluzních úmluvách, vystavování fingovaných účtů, smlouvách o využití špinavých peněz, hazardních hrách, zneužívání a poškozování věřitelů.

Příklad 4: Přesunutí části provozu s. r. o. na sesterskou společnost za tím účelem, aby byl znemožněn výkon rozhodnutí.

Autor zmiňuje též *komercializaci životních vztahů*. V určitých oblastech hospodářského a vůbec lidského života platí dohoda o odměně (odplatě) za rozpornou s mravy, jestliže se jedná o neslušnou komercializaci „lidských“ vztahů nebo (právních) postavení.

Příklad 5: Jde o jednání proti lékařské etice, jestliže lékaři uzavírají úplatné dohody o přijetí pacientů. Analogicky to platí pro mandanty právního zástupce.

Získání řádu nebo akademického titulu je zpravidla vázáno na určité normativní předpoklady (výkony). Smlouvy, které se týkají získání takových vyznamenání a titulů za úplatu jsou v rozporu s mravy. Totéž platí pro adopční smlouvy k získání šlechtického titulu.

1.5 Jednání o soutěžích

Výhrada občanského zákoníku o rozporu s mravy je důležitým měřítkem také pro jednání v hospodářské soutěži. Jestliže si živnostník zařídí soutěžní předstih porušením práva, je to v rozporu s mravností a současně i se zákonem o hospodářské soutěži. V poslední době se například množí *telefonické nabídky* na úseku soukromých osob, což je v rozporu s dobrými mravy, pokud volaný nedal předem souhlas k telefonátu.

V rozporu s mravy je i zastřený pokus získat zákazníka formou dotazu, jak reaguje na zasloupanou nabídku, s čím je či není spokojen atd. Je zakázána reklama zaměřená na emoce spotřebitele, např. při prodeji výrobků na ochranu zvířat, rostlin apod.

Důkazem toho, že mravy v hospodářské soutěži upadají, je i necitlivé získávání zákazníků na místech *dopravních nehod odtahovými službami*.

1.6 Smlouvy vztahující se k sexuální sféře

S účinností od 1. 1. 2002 mají v Německu zákon o prostituci, takže lze uzavírat dohody o sexuálních službách za úplatu. Zákonodárce se nevyjádřil jednoznačně o prostituci jako o jednání, jež je v rozporu s mravy, ale je třeba respektovat příslušná občanskoprávní a trestněprávní ustanovení. V některých spolkových zemích jsou i odlišné dílčí (drobné) právní úpravy.

1.7 Právní úkony a testamentární dispozice nevýhodné pro příbuzné

Příslušné právní úkony by měly být v rozporu s mravy tehdy, když v tzv. mileneckých testamentech je smyslem poskytnutí dědictví *výhradně (!)* odměna nebo podpora pohlavní oddanosti. Toho lze však prakticky stěží využít.

Příklad 6: Tzv. doložka rovnosti, podle které v závěti jmenovaný si musí zvolit ženu „stejného stavu“, jinak nepřichází v úvahu jako dědic, je způsobilá tak těžce ovlivnit svobodu potomka uzavřít manželství, že může být v rozporu s mravy (nález BVerfG).

1.8 Následky rozporů s dobrými mravy

Je to **zmatečnost (neplatnost)** právních ujednání, která jsou v rozporu s dobrými mravy. Může se jednat o neplatnost úplnou, nebo výjimečně o neplatnost částečnou, jestliže to odpovídá domnělé vůli stran, ale jen za předpokladu, že narušení mravů je jednoznačně ohraničeno na oddělitelnou část a jinak ve vztahu ke „zbytku“ nejsou žádné pochybnosti.

Příklad 7: Příliš dlouhá platnost doby pro odběr piva ve smlouvě: Tedy redukce na přípustnou nejvyšší míru délky doby!

Jestliže jednání v rozporu s dobrými mravy vede ke způsobení škody,

má dotýčný podle občanského zákoníku nárok na náhradu škody.

Příklad 8: Povinnost uhradit škodu měli iniciátoři nemravné výherní hry (podle systému sněhové koule) a byli odsouzeni k úhradě škody účastníkům. U společností s ručním omezením lze v jednotlivém případě zajistit majetek společníků, resp. majetek vedoucího společnosti (BGH).

Nárok z obohacení

Lze požadovat vrácení toho, co již bylo plněno. Tento nárok je však vyloučen, jestliže vykonavatel sám jednal v rozporu s dobrými mravy.

Příklad 9: Soud odmítl zpětnou platbu hracích sázek účastníkům nemravné výherní hry, protože jim byla známa koncepce této hry. Vyšší soudní instance (BGH) účastníkům této hry uznala nárok na vrácení vsazených peněz.

2. SPRÁVNÍ PRÁVO

2.1 Obecné právo policejní a pořádkové

Ve většině zemských zákonů týkajících se bezpečnosti (policejních zákonech, zákonech pořádkových úřadů) patří „*veřejný pořádek*“ k právním zájmům, které mají být chráněny. Tyto chráněné zájmy zahrnují všechna nepsaná pravidla chování jednotlivců na veřejnosti, jejichž respektování je podle právě převažujících názorů považováno za nezbytný předpoklad řádného soužití občanů státu. Některé spolkové země, např. Severní Porýní-Vestfálsko, však ve svých policejních zákonech „*veřejný pořádek*“ vyškrtly vzhledem k jeho nedostatečné relevanci pro policejní praxi. O správnosti takových rozhodnutí jsou pochybnosti.

Příklad 1: Vystavení nahého těla na veřejnosti je kvalifikováno jako narušení veřejného pořádku. Jako důkaz potřeby „*veřejného pořádku*“ je však tento případ vhodný jen podmíněně. Vždyť ukazování nahého těla na veřejnosti naplňuje zpravidla skutkovou podstatu příslušného správního zákona a poškozuje tím (také) veřejnou bezpečnost.

2.2 Živnostenské akce/podniky

S dobrými mravy – zejména z hlediska lidské důstojnosti – jsou neslučitelné výstavy, na nichž jsou účastníci degradováni na pouhé objekty zájmu.

Příklad 2: Tzv. házení trpaslíků do dálky, při němž jsou lidé malého vzrůstu zneužití k obveselení publika jako předměty házení.

V Německu jsou známa soudní řízení o připuštění tzv. peep-show. Německý ústavní soud ve více rozhodnutích vydal nález o jejich rozporu s dobrými mravy. Týká se to i „starých“ peep-show, např. tzv. video-telefon-peepshow. Stejně nahlížely soudy i na „vystavování“ žen za mřížemi v nočním klubu.

Správní úkony, kterými se povolují podniky tohoto druhu, jsou nejen protiprávní, nýbrž i zmatečné, tj. neplatné.

Příklad 3: Koncese pro tzv. peep-show jsou neúčinné, takže dotyčné podniky mohou být zavřeny již vzhledem k formální nelegálnosti.

Restaurace, bary a „místa zábavy“, kde jsou čepovány alkoholické nápoje, musí mít příslušné živnostenské oprávnění. Takovou koncesi je třeba zakázat, jsou-li důvodné obavy, že žadatel dá přednost „nemravnosti“. Nejedná se však o nemravnost, je-li *prostituce provozována dospělými osobami dobrovolně a bez kriminálních průvodních jevů, tj. v souladu se zákonem o prostituci*. Musí být také respektovány právní předpisy týkající

se mládeže a ochrany okolí zábavních podniků před hlukem.

2.3 Právo daňové

Na tomto úseku se občanskoprávní neúčinnost právního úkonu vzhledem k rozpornosti s dobrými mravy v podstatě neprosazuje, a to nejen z důvodu stejného zatížení stran. Spíše se jedná o vykazování výdajů snižujících daně v rozporu s dobrými mravy. Plátce daně je si však vědom, že je povinen prokázat pravdivost svých údajů. Je-li prostituce uznána jako živnost, pak vzniká daňová povinnost. Většina prostitutek je v pracovním poměru s příslušným podnikem. Od barů a podobných podniků může být vyžadována komunální daň ze zábavy.

3. TRESTNÍ PRÁVO

3.1 Újma na zdraví

Explicitně je otázka „dobrých mravů“ zmíněna ve skutkové podstatě (úmyslné) újmy na zdraví s přivolením zraněné osoby. Jednání je protiprávní (jen tehdy), když čin přes dané svolení je v rozporu s dobrými mravy. Přes neurčitost pojmu vycházejí soudní rozhodnutí i literární prameny z *ústavnosti* normy. Zde je rozhodující druh a závažnost výsledku tělesného zranění, nikoliv účel činu. Také sexuálně motivované sadomasochistické činy jsou proto zásadně v mezích práva, pokud ne-

mají za následek závažnější tělesná poranění.

Příklad: Pachatel tlačí přerušovač na krk své oběti kovovou trubkou nejméně tři minuty tak intenzivně, že je stlačen hrtan a v důsledku nedostatku kyslíku dochází k zástavě srdce.

3.2 Majetkové delikty

Také v jiných souvislostech se ukazuje trestní právo rezistentní vůči morálním představám. Skutková podstata zpronevěry je naplněna také tehdy, když „svěřením“ věci je sledován účel rozporný s mravy.

Příklad:

Vlastník svěřil nějakou věc jiné osobě do úschovy, aby ji ochránil před zajištěním orgány činnými v trestním řízení.

Z hlediska skutkové podstaty podvodu požívají ochranu také předměty získané v rozporu s mravy, mají-li fakticky peněžitou hodnotu. Jinak je to s věcmi při pracovních a služebních výkonech, které jsou nebo mají být vykonány na základě dohody, jež je v rozporu s dobrými mravy.

Sporné právní rozhodnutí, podle něhož mohla být prostitutka připravena beztretně o svou mzdu frajrem, který nechtěl nebo nemohl zaplatit, bylo vyřešeno již zmíněným zákonem o prostituci.

✦ Prvý autor je nezávislý publicista, druhý autor je soudcem Obvodního soudu pro Prahu 10.

Bělehrad 2009

Tradičně se **27. až 28. února 2009** konalo zasedání Srbské advokátní komory v Bělehradě, a to u příležitosti **147. výročí moderní advokacie v Srbsku**. Zasedání se konalo v budově bývalého parlamentu Svazové federativní republiky Jugoslávie za účasti představitelů státní správy i představitelů všech stupňů v Srbsku. Dále byli přítomni představitelé advokacie zemí bývalé Jugoslávie, jakož i sousedních zemí a zemí střední Evropy, včetně zástupce CCBE, José María Davó Fernández.

Bylo vzpomenuáno všech tradic srbské advokacie s tím, že jak Srbsko, tak srbská advokacie směřuje do Evropské unie.

Za zmínku stojí, že poprvé po válečném konfliktu v bývalé Jugoslávii se zasedání v Srbsku zúčastnili představitelé chorvatské advokacie.

✦ JUDr. PETR POLEDNÍK, advokát v Brně a místopředseda ČAK

XXVII. chorvatské právnícké dny

Na pozvání Chorvatské advokátní komory se ve dnech **12. až 13. března 2009** zúčastnili místopředseda ČAK JUDr. Petr Poledník a člen představenstva a vedoucí české delegace v Radě evropských advokátních komor (CCBE), JUDr. Antonín Mokry, již **dvacátých sedmých Chorvatských právníckých dnů**, každoročně konaného svátku chorvatské advokacie. Letošní setkání mělo za hlavní téma otázky související s **tvorbou nového chorvatského advokátního tarifu**. Chorvatští kolegové již delší dobu neformálně konzultovali se svými evropskými protějšky principiální otázky svého nového předpisu, aby se inspirovali zahraničními zkušenostmi a vyhnuli se případným budoucím nesystemovým chybám úpravy nebo problémům s její aplikací. Téma bylo dříve neformálně konzultováno i s českými advokáty. Chorvaty především zajímala problematika české náhradové vyhlášky (vyhláška č. 484/2000 Sb.), a dále výše odměn za jednotlivé úkony v našem tarifu, zejména pak nastavení výše odměny podle hodnoty předmětu řízení. Také je zajímala obvyklá délka soudního řízení u nás. Chorvaté mají doposud odměňování advokátů upraveno pouze vnitřním stavovským předpisem, setkávají se však s kritikou, že ceny za právní služby jsou příliš vysoké, a to vedlo ke společenské poptávce po zavedení předpisu stanoveného státem. Chorvatská advokacie se při přípravě obecně závazného předpisu, který je zpracováván v součinnosti s ministerstvem spravedlnosti, nakonec rozhodla vzít si za vzor spíše německou a částečně též novou italskou právní úpravu. Proto byli na setkání jako hlavní přednášející pozváni především němečtí a italské kolegové.

Chorvatské právnícké dny byly jako obvykle pořádány s přiměřenou okázalostí a společenskou velkorysostí. Účast přijaly nejenom špičky domácí justice, státní správy a samozřejmě advokátní profese, ale pravidelně se dostávají předsedové, případně místo-

předsedové významných evropských advokátních komor, zástupci všech advokací ze zemí bývalé Jugoslávie a prezidenti vybraných mezinárodních advo-

The
27th
Days of
Croatian
Lawyers

Croatian
Bar
Association

kátních organizací. Letos přijali pozvání mimo jiné předseda chorvatského Nejvyššího soudu, předsedkyně Ústavního soudu, prezident Frankfurtské advokátní komory, prezident UIA Corrado de Martini a první místopředseda CCBE José María Davó Fernández. Z předsedů a místopředsedů evropských komor byli přítomni kromě nás zástupci Německa, Maďarska, Bulharska, Srbska, Makedonie, Rumunska, Slovinska, Itálie, Černé Hory a dalších zemí. V čele panelu k otázkám tarifu zasedli například Herbert P. Schonz, viceprezident Düsseldorfské advokátní komory a spoluautor německého tarifu, Gustav Duden, vysokoškolský profesor z Heidelbergu a šéf odboru výchovy Spolkové advokátní komory, Aldo Bulgarelli, italský advokát a reprezentant Italské národní komory v CCBE a Julia Seltmannová, advokátka z Berlína. Zásadní příspěvek k problematice odměňování advokátů přednesl rovněž

Braubach Law Firm

**Legal Assistance in U.S.
and Mexico:**

- ★ debt collection
- ★ entity formation
- ★ real estate
- ★ enforcement of judgment
- ★ immigration
- ★ general business.

Robert P. Braubach

200 One Alamo Center
106 S. St Mary's Street
San Antonio, Texas 78205-3611
<http://braubach.home.texas.net>
Tel: (210) 271-0630
Fax: (210) 225-1951
Cell: (210) 846-0630
braubach@texas.net

**Licensed: State of Texas
and Czech Republic.**

- Board Certified by the Texas Board of Legal Specialization.
- Honorary Consul of Belgium.

prof. Günther Kröber, bývalý prezident Saské advokátní komory a nynější člen Saského ústavního soudu.

Jestliže první pracovní den, pořádaný v sídle Chorvatské advokátní komory, byl věnován spíše vystoupením obecným, informujícím o pozitivních právních úpravách v Německu, v Itálii a v Chorvatsku, druhý den organizovaný ve formě „kulatého stolu“ dal možnost jednotlivým účastníkům diskutovat, jaké problémy jednotlivé úpravy jejich tarifů přináší v praxi. Většina účastníků se především shodla na tom, že advokátní tarif, konkrétně výše odměn advokátů za zastupování nemá zásadní vliv na délku soudního řízení, neboť ta principiálně záleží na jednotlivém soudci, který spor rozhoduje. Je proto problematické stanovit limity pro odměnu advokáta pouze ve formě přiznání paušální náhrady za zastupování pro celé řízení, případně pro jednotlivý stupeň řízení. Italští kolegové například dokumentovali, že stále rostoucí přetížení soudů vede v poslední době k tomu, že řízení, která v dřívější době byla ukončena v jednom soudním roce, mohou trvat za současné situace i několik let. Výše odměny advokáta na počátku sporu je stále složitěji předvídatelná. Z příspěvků bylo zjev-

né, že moderní tarifální úpravy směřují k tomu, aby zajistili advokátům v tzv. přísudcích opravdu adekvátní náhradu za skutečně vykonanou práci, nikoli pouze její část, neodpovídající aktivitě advokáta. Německá právní úprava (přijímaná parlamentem, tedy ve formě zákona) také například zakotvuje určité zvýhodňující pobídky v odměně, pokud advokát ukončí právní spor například narovnaním ještě v předsporovém stadiu, a to jak v řízení civilním, tak trestním. Pozornost diskutujících byla rovněž věnována výši náhrad placených státem v tzv. případech „pro bono“, zvláštním klauzulím dohod o odměně mezi klientem a advokátem, zvláště pak dohodám „de quota litis“, a konečně problematice pojištění klienta pro případ vzniku soudního sporu a placení nákladů právního zastoupení z takového pojištění. Zajímavé například bylo, že v případech soudního sporu mezi advokátem a klientem o výši odměny advokáta se německý soudce musí obrátit na speciální sekci advokátní komory, aby ta vyjádřila své stanovisko k přiměřenosti účtované odměny. Toto stanovisko stavovského orgánu je pak v praxi v 90 procentech souzených případů soudem zcela respektováno.

Společenská část Chorvatských právnických dnů je nedílnou součástí oslav. Pro nás by mohlo být příkladem, že na organizaci a individuálním přijetí hostů se osobně podílejí nejen stávající předseda advokátní komory a aktivní činitelé jejího představenstva, ale i všichni bývalí předsedové komory. Je tedy třeba poděkovat za vřelou hostitelskou pozornost nejen současnému předsedovi Chorvatské advokátní komory, panu Leo Andreisovi, ale též jeho předchůdcům, panu Ranku Pelicaričovi a panu Hanžekovičovi, kteří uspořádali nejen bohatý odborný, ale současně velkolepý kulturní program a ukázali, že chorvatská advokacie plným právem náleží mezi evropské komory budované na pevných demokratických hodnotách a důstojně reprezentuje právnický stav Chorvatska. Závěrem chceme našim chorvatským kolegům popřát brzké přjetí mezi řádné členy CCBE a vyjádřit svou podporu jejich snaze připravit uspořádání výročního kongresu UIA (Union internationale des avocats) v roce 2014 v Záhřebu.

✦ JUDr. ANTONÍN MOKRÝ,
člen představenstva ČAK
a vedoucí české delegace v CCBE

ř á d k o v á i n z e r c e

Nabídka

• Advokát Mgr. Marek Neustupný, advokátní kancelář v Mariánských Lázních, přijme koncipienta/koncipientku, pokud možno z okolí Mariánských Lázní či Tachova.

Požadují dobrou odbornou úroveň, aktivní znalost německého jazyka slovem i písmem, uživatelské schopnosti práce s PC, řidičský průkaz sk. „B“, vlastní automobil, flexibilitu a samostatnost.

Nabízím perspektivu odborného růstu a finanční ohodnocení dle schopnosti.

V případě zájmu prosím o zaslání nabídky s životopisem v českém i v německém jazyce na adresu advokátní kanceláře, na e-mailovou adresu: neustupný@iol.cz, nebo na fax č. 354620032 či mobil 602648289. Nástup 01. 01. 2010, případně dříve, dle dohody.

Právní služby v Německu

Česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Rechtsanwalt Christian Bibelriether

Luragogasse 5
94032 Passau/SRN

tel.: 0049 851 33403
fax: 0049 851 9666990

Politických vězňů 98
280 00 Kolín 3

tel.: 910 259 869
fax: 315 550 115

www.advokanc.de
advokat@advokanc.de

Advokát s mnohaletou praxí

v zastupování v exekučním řízení

hledá

**možnosti spolupráce s firmami či sdruženími,
které se zabývají vymáháním či odkupem
většího objemu pohledávek
(pokuty, různé povinné platby
a poplatky apod.)**

Pokud Vás tento inzerát oslovil či zaujal,
kontaktujte mne, prosím, na e-mailové adrese
judr.kacer@seznam.cz
či na telefonním čísle 608 020 454.

Těším se na spolupráci,

JUDr. Jan Kačer, advokát,
Zdíkov 185, 384 72 Zdíkov

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

3. oceněná práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2008	64
Pozvánka na semináře Jednoty českých právníků	67
Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	68
Co je a co dělá Český helsinský výbor	70
Zpráva o 36. mezinárodním právním kongresu lyžařského práva SKILEX INTERNATIONAL	71
DOKSYMAN 2009 – pozvánka na mistrovství právníků, advokátů a konciptů v silničním triatlonu	72
Z právnické společnosti	73 - 74
Nakonec	75 - 76

3. oceněná práce v kategorii Talent roku soutěže Právník roku 2008

„Sjednocuji, sjednocuješ, sjednocujeme aneb křišťálové koule netřeba“

JUDr. RADKA JONÁŠOVÁ

Původně jsem chtěla tento příspěvek začít vtipem, ale nechat si zmlsat čtenáře hned na začátku by nebylo taktické, proto kdo si počká, ten se dočká. Koho by zdola uvedený text nezajímal, nechť rovnou otočí na poslední stranu. Pro ty ostatní začnu odjinud.

Nejvyšší soud České republiky nedávno oslavil 15. výročí svého vzniku. A že prý se na oslavách vesměs chválilo. (Pan prezident pozván nebyl.) Dokonce i zástupci Ústavního soudu chválili, že prý už soudci Nejvyššího soudu přestali hrát ping-pong. Ne snad, že by soudci Nejvyššího soudu přestali holdovat sportu, ostatně to snad nelze ani nějak relevantně posoudit, ale že prý se naučili respektovat rozhodnutí Ústavního soudu.¹

Tu jsem zase oněhdy četla úvodník advokáta Tomáše Sokola, ve kterém píše cosi o adrenalinových záležitostech.

S bungee-jumpingem, freedivingem a jiným -ingem to však mělo pramálo společného. Psal o své práci. O tom, že jak plyne čas a s ním i spor, dochází ke změnám v judikatuře, v důsledku kterých „padly interpretace jevící se nad skálu pevnými“. Autor zmiňovaného úvodníku zároveň pokládá otázku, jestli, případně jak dlouho, přežije doktrína, na které zrovna staví svoji právní argumentaci.² Ó, jak já mu rozumím, a to navzdory skutečnosti, že mi do kanceláře nechodí láteřit klienti. Ti nejodvážnější z nich mi spílají do telefonu, příp. své nářky nad mojí osobou zformulují do stížnosti k rukám předsedy soudu, předsedy nadřízeného soudu, k rukám ministra spravedlnosti, k rukám TV NOVA a bůhví kam ještě. Jsem totiž soudce.

Obě události nedávno minulé mě vedou k zamyšlení nad předvídatelností soudních rozhodnutí a s tím souvisejícím sjednocováním judikatury. Má snad předsedkyně Nejvyššího soudu Iva Brožová pravdu s tvrzením, že se pro sjednocování judikatury dělá dost?³ A co klienti justice? Mohou být spokojeni s rozhodováním soudů ve svých kauzách? Mohli jejich případní zástupci či účastníci sami s větší mírou pravděpodobnosti odhadnout, jaký bude verdikt soudu?

Shora nastíněné téma se dotýká v konečném důsledku nás všech. Laiků i právních profesionálů. Soudců, advokátů, ale i notářů, podnikových právníků, soudních exekutorů či státních zástupců.

V právním státě platí, že soudy nalezají právo. Jedním ze základních znaků a předpokladů právního státu je **existence právní jistoty**, tedy důvě-

ry občanů v právo. Podstata právní jistoty spočívá v tom, že každý může spoléhat na to, že mu stát poskytne efektivní ochranu v jeho právech a že mu státní moc dopomůže k realizaci jeho subjektivního práva, že bude v podobné věci rozhodnuto podobně a v různé věci různě, že o věci bude rozhodovat ten orgán, který je k rozhodování příslušný a že tento orgán rozhodne v zákonném řízení. Jak judikoval Ústavní soud ve svém nálezu Pl. ÚS 19/93 z 21. 12. 1993, náležitostí právního státu je udržování stavu důvěry v trvanlivost právní úpravy. Ve svém nálezu Pl. ÚS 31/94 z 24. 5. 1995 dále Ústavní soud řekl, že princip právní jistoty jako stěžejní znak a předpoklad právního státu v sobě subsumuje především efektivní ochranu práv všech právních subjektů a předvídatelnost postupu státu a jeho orgánů vůči právním subjektům.

Nezastupitelnou úlohu na poli posilování důvěry občana v právo má i judikatura obecných soudů. Svou roli však může plnit pouze v tom případě, že je svým způsobem ustálená a jednotná. Snaha o jednotný výkon soudní moci je právu vlastní a je přitom lhostejné, zda hovoříme o systému common law nebo o kontinentálním modelu. Důsledkem vnitřně konzistentní a jednotné judikatury je posílení autority a důvěryhodnosti soudní moci.

K nastolování principu ustálenosti judikatury napomáhá tzv. proces **sjednocování judikatury**. Ústavní soud ve svém nálezu IV. ÚS 290/03 ze dne 4. 3. 2004 uvedl, že Nejvyšší soud má za povinnost mimo jiné svoji judikaturou judikaturu soudů nižších sjednocovat, což je důležité

pro zachování předvídatelnosti rozhodování soudů, jako jednoho z komponentů spravedlivého procesu, a tím i základů demokratického právního státu. V této své činnosti není a nemůže být Nejvyšší soud rigidně omezen tak, že by se jeho právní názory nemohly vyvíjet, ba i měnit. Takový postoj právních názorů by však neměl vést k tomu, aby jím byl popřen ten důvod, pro který je úloha sjednotitele judikatury Nejvyššímu soudu svěřena, tedy právě naplnění principu předvídatelnosti výsledku procesu.

Mezi prostředky ke sjednocování judikatury, které má Nejvyšší soud dle platné právní úpravy k dispozici, patří zejména **rozhodování o mimořádných opravných prostředcích**, resp. rozhodovací činnost velkých senátů kolegií, dále pak zaujímání stanovisek příslušného kolegia či pléna Nejvyššího soudu a konečně vydávání Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek.

Nebudu se zabývat jednotlivými mimořádnými opravnými prostředky, které náš právní řád upravuje a kterými se Nejvyšší soud zabývá, neboť by to celkem výrazně přesáhlo rámec tohoto příspěvku. Dovolte mi pouze poukaz na způsob, jakým Nejvyšší soud rozhoduje. Děje se tak v senátech a velkých senátech kolegií. Nejvyšší soud zásadně rozhoduje v senátech (složených z předsedy senátu a dvou soudců) a pouze tehdy, dospěl-li senát Nejvyššího soudu při svém rozhodování k právnímu názoru, který je odlišný od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí Nejvyššího soudu, postoupí věc k rozhodnutí velkého senátu (§ 20 zákona o soudech a soudcích, dále jen „Zoss“). Rozhodnutí Nejvyššího soudu o mimořádných opravných prostředcích v konkrétní posuzované věci se dostane do rukou velmi omezenému okruhu účastníků. S rozhodnutím Nejvyššího soudu se seznámí účastníci řízení, jejich zástupci a samozřejmě soudci, kteří ve věci rozhodovali před předložením věci Nejvyššímu soudu. Nelze Nejvyššímu soudu upřít, že tento svá rozhodnutí pravidelně publikuje na svých webových stránkách <http://www.nsoud.cz/rozhod.php>, příp. [_vs.php. Rozhodnutí je publikováno po anonymizaci celé, bez právní věty. Takováto databáze soudních rozhodnutí má určitě svůj další potenciál, neboť po vytvoření právní věty k rozhodnutím Nejvyššího soudu by takováto databáze byla velmi cenným informačním zdrojem. Za současného stavu se příslušná rozhodnutí vyhledávají buď podle konkrétní spisové značky, pokud ji samozřejmě znáte, a pokud hledáte tematicky zaměřená rozhodnutí, pak musíte zadat vhodně zvolená slova do fulltextového vyhledávače, což podle mého soudu optimální není. Jednotlivá rozhodnutí by se nově dala zařadit do kategorií, subkategorií, oddílů atd. \(např. občanské právo hmotné – věcná práva – právo vlastnické\). Je otázkou, kdo by takto zpracovanou databázi měl vytvářet a jakou formou. A kdo by měl být autorem právních vět? S ohledem na několikanásobné zvýšení nápadu Nejvyššího soudu \(počítáno od jeho vzniku\) bohužel nevidím jako příliš průchodné řešení, že by takovouto databázi vedl Nejvyšší soud samotný, ostatně taková povinnost mu z žádného právního předpisu ani nevyplyvá. Na druhou stranu se nedomnívám, že by to vyžadovalo příliš pracovního úsilí navíc. Pokud by právní větu vytvářel soudce, který meritorní rozhodnutí v písemné podobě vyhotovil a který to „své“ rozhodnutí nanejvýš dobře zná, zadal by tento soudce do referátu pro soudní kancelář navíc pouze kategorii, subkategorii, příp. oddíl, kam rozhodnutí zadat a zbytek by byla práce administrativního personálu Nejvyššího soudu. Mám poněkud obavy, že pokud by takto zpracovaná databáze byla vedena na bázi komerční – jakože se v současné době již podobné aktivity objevují – byla by taková databáze a její úplnost ovlivněna tím, pro jaké klienty \(zda advokáty, soudní exekutory apod.\) byla vytvořena a určena.](http://www.nsoud.cz/rozhod</p>
</div>
<div data-bbox=)

S tím souvisí i publikace rozhodnutí soudů nižších, tj. nejen soudů Nejvyššího. Databáze takových rozhodnutí by pak zřejmě musela být technicky zaštitěna ministerstvem spravedlnosti s tím, že do databáze by svá rozhodnutí vkládaly příslušné soudy samy. Po technické stránce by se tedy zřejmě jednalo o podobnou

aplikaci jako je „infoSoud“ a „infoJednání“. Vystává však otázka, co publikovat, v jakém rozsahu a jakou formou. Mám za to, že s ohledem na přesycení informacemi by nebylo nutné zveřejňovat rozhodnutí soudů nalézacích. Na druhou stranu pro transparentnost soudního rozhodování by i publikace rozhodnutí soudů nalézacích mělo své opodstatnění, ale to je zase otázka jiná. Zveřejňována by tedy měla být rozhodnutí zejména odvolacích soudů. Rozhodnutí by měla být publikována podle mého soudu celá, samozřejmě po nutné anonymizaci. O vytváření právních vět platí to, co jsem uvedla v případě soudu Nejvyššího.

Podle ust. § 14 odst. 3 ZoSS Nejvyšší soud sleduje a vyhodnocuje pravomocná rozhodnutí soudů v občanském soudním řízení a v trestním řízení a na jejich základě v zájmu jednotného rozhodování soudů zaujímá **stanoviska** k rozhodovací činnosti soudů ve věcech určitého druhu. Tento způsob sjednocování soudní praxe bývá označován jako mimoprocesní způsob (jako procesní způsob je označováno rozhodování Nejvyššího soudu o mimořádných opravných prostředcích).⁴

Stanoviska lze popsat tak, že jde o jakýsi abstraktní výklad zákona, podávaný bez ohledu na určitou kauzu, byť vycházející ze zkušeností soudů při řešení věci v minulosti. Jak totiž vyplývá ze zákonných definic shora uvedených, předpokladem vydání stanoviska je sledování předchozí judikatury v určitých věcech. Hlavním pozitivem jednotlivých stanovisek se zdá být možnost Nejvyššího soudu sjednocovat ty věci, které se k němu nedostanou běžnou procedurou (rozhodování o nákladech řízení, výživném apod.). Na druhou stranu jsou ovšem tato stanoviska v rozporu s představou soudce, který sice právo dotváří či vytváří, vždy však jen v souvislosti s jím rozhodovanou kauzou. Úkolem soudu je zpracovávat procesy a v případě potřeby rozhodovat, nikoli však vystupovat v roli komentátora.

Institut „stanovisek“ byl do našeho právního řádu zaveden zákonem č. 156/1969 Sb. Z uvedeného je zřejmé, že jde o institut předchozího

režimu, který neměl návaznost na předchozí demokratické poměry. Stanovisky se zajišťovaly meze deklarované soudcovské nezávislosti. Po roce 1989 se o odstranění tohoto institutu uvažovalo, avšak (a zřejmě jen s ohledem na značné množství nových, ne vždy perfektních zákonů, aktuálně vyžadujících autoritativní výklad), k tomu nedošlo.⁵

Pokud jde o vázanost soudců nižších soudů stanovisky Nejvyššího soudu ve věcech, v nichž je řešena právní otázka, již se zabýval Nejvyšší soud v přijatém stanovisku, jsou jim „vázáni“ stejně jako judikaturou Nejvyššího soudu. Soudci nižších soudů by měli v odůvodnění svého rozhodnutí toto stanovisko Nejvyššího soudu alespoň zmínit, a pokud mají k opačnému řešení problému pádné argumenty, jimiž se stanovisko Nejvyššího soudu nezabývalo, nemělo by se jim vytýkat, že je nerespektovali.

Konečně posledním – výslovně upraveným – prostředkem sloužícím ke sjednocování soudní praxe je **Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek** vydávaná Nejvyšším soudem. Jsou v ní zveřejňována rozhodnutí nejen soudu Nejvyššího, ale i rozhodnutí vrchních a krajských soudů. V dalším odkazují čtenáře na § 24 ZoSS.

S různými neformálními podobami sjednocování soudního rozhodování se však setkáme prakticky u jakéhokoli soudu, včetně soudů okresních. Za jednu z metod sjednocování tak můžeme považovat i neformální konfrontaci názorů jednotlivých soudců a hledání společné praxe. Takové procesy jsou interní, právem neupravené, často ovlivňované neformální autoritou a vnějším pozorovateli zcela skryté.

Vraťme se však na počátek. Soudní rozhodnutí v kontinentálním právním systému je akt aplikace práva, kdy soud konkrétní případ podřazuje pod obecnou právní normu. Judikát se tak odlišuje od precedentu v angloamerickém právním systému common law, kde soudní rozhodnutí, které řeší případ dosud právními normami neupravený, má normativní význam a je obecně závazné pro další rozhodování v obdobných případech. Precedens je tak na rozdíl od judikátu pramenem práva.

S ohledem na shora uvedené jsou rozhodnutí Nejvyššího soudu – byť publikovaná – závazná pouze pro rozhodnutí v konkrétní věci. Neformálně z nich však často soudy a případně další orgány vycházejí pro autoritu Nejvyššího soudu a pro jejich přesvědčivost výkladu sporných otázek. Navíc Nejvyšší soud svými rozhodnutími do určité míry avizuje, jakým způsobem bude s nejvyšší pravděpodobností rozhodovat v obdobných věcech, pokud se jimi např. na základě mimořádných opravných prostředků bude v budoucnosti zabývat.

Z výše uvedeného tedy plyne, že soud, který bude chtít obhájit svůj názor (navzdory rozhodnutí Nejvyššího soudu v podobné věci), na to má plné právo. Takový soud by však měl, a to bezvýjimečně, odůvodnit, proč se ne drží ustálené judikatury. V čem spatřuje, že ten jeho případ je jiný než ten, co byl souzen dříve, a uvést argumenty, proč se právní závěry dřívějšího rozhodnutí Nejvyššího soudu nedají na nově posuzovanou věc použít. Tak se tomu však zhusta neděje. Soudy bez dalšího odmítnou závěry Nejvyššího soudu s lakonickým zdůvodněním, že se s právním závěrem Nejvyššího soudu neztotožňují, anebo rozhodnutí Nejvyššího soudu úplně pominou. Větší či menší problém (na velikost onoho problému bude různě nazírat účastník řízení, jemuž narůstají náklady řízení, jinak advokát a jinak soudce) se objeví v okamžiku, když se se závěrem Nejvyššího soudu ztotožní soud nalézací, ale odvolací již nikoli. I takto se začíná se sportem shora avizovaným – ping-pongem.

Soudce je při výkonu své funkce nezávislý a vázán pouze zákonem. Kvalita soudcovské práce však úzce s kvalitou právních předpisů souvisí. Právní předpisy jsou mnohdy značně nepřehledné a komplikované a navíc jsou i přes tuto skutečnost nadměrně a často měněny, což již samo o sobě může narušovat požadavek jasných a předvídatelných právních norem, jakož i princip právní jistoty a ochrany důvěry občana v právo. Soudce musí obecně závazné právní předpisy znát velmi dobře. Tato znalost však sama o sobě nestačí, protože soudce musí dále umět

s těmito předpisy zacházet, musí je umět vykládat a aplikovat na řešený soudní případ. Na tomto místě mi dovoluji, vážení čtenáři, citovat Jaroslava Bičovského, který vzletnější češtinou řekl to, k čemu jsem se – jazykem neumělým – chystala i já:

Žádný předpis ovšem nemůže být tak dokonalý, aby vyloučil možnost dvou nebo několika výkladů při konkrétním použití. Žádný soudce se soudcem nerodí, i když má povahové předpoklady k této funkci už od narození, ale každý se soudcem teprve stává. Především teoretickým studiem, avšak s návaznou praxí. Obvykle teprve s množstvím, kvalitou a délkou praxe soudce zraje.

Začal jsem poznávat, jak důležité jsou konkrétní vzory pro použití teorie. Vzpomínám na tehdejší sbírky vzorů a příručky obsahující text zákonů a nepřehledné množství judikátů publikovaných ve sbírce vydávané tehdejší Nejvyšším soudem v Brně. Soudce vědomě či nevědomky musí hledat vzor tam, kde se ještě nesetkal s žádným případem. Nezdá-li se mu dobrý, najde si i špatný. Použití dobrého vzoru bez uvážení konkrétní věci je nesprávné, každý vzor potřebuje v podrobnostech soudcovské uvažování.

Vzorem jsou i judikáty a stanoviska Nejvyššího soudu. Je důležité, aby se každý soudce lehce mohl s nimi seznámit. Jde o to, čemu se říká communis opinio doctorum, společné mínění lidí znalých věci. Proto ani soudce nesmí aplikovat bez porozumění kterýkoli judikát. Aby věc mohl náležitě zvážit, musí mít potřebné znalosti teoretické. Ovšem poměr teorie a praxe v soudnictví je ten, že nedokáže-li teoretická fronta přesvědčit soudce o svém názoru, platí ve sporné otázce názor soudu vyslovený v pravomocném rozhodnutí. Při velké šíři materiálu předpisů, judikátů a literatura by měly být lehce přístupné v databance.⁶

Domnívám se, že na otázku položenou v úvodu tohoto příspěvku, můžeme směle odpovědět, že Nejvyšší soud za současného stavu věci dělá pro sjednocení judikatury dost. Za úvahu by zřejmě stálo zrušení § 14 odst. 3 ZoSS s ohledem na rozporuplnou povahu zde upraveného institutu. Síly Nejvyššího soudu by měly být napnuty pouze k procesnímu způ-

sobu sjednocování judikatury, tj. k rozhodování o mimořádných opravných prostředcích. Dle předsedkyně Nejvyššího soudu Ivy Brožové se soudci zabývají věcně pouhou třetinou podání adresovaných Nejvyššímu soudu. Určitým řešením pro odbremenění Nejvyššího soudu by tak mohla být změna právní úpravy týkající se příslušnosti soudu pro vyřizování podání, jejichž obsahem je mimořádný opravný prostředek, který v dané věci není přípustný. Tím by se Nejvyššímu soudu otevřel prostor pro rychlejší vyřizování těch mimořádných opravných prostředků, které splňují podmínky pro věcné projednání. V důsledku toho by jednak nižší soudy dostaly zpětnou vazbu ke

svojím rozhodnutím rychleji a jednak by se – a to hlavně – zkrátila doba, ve které by poměry účastníků založené pravomocným rozhodnutím soudu mohly být dotčeny rozhodnutím Nejvyššího soudu o mimořádném opravném prostředku.

Nelze popřít, že nejednotnost rozhodování soudy nižších stupňů je v právním státě s nezávislým soudnictvím přirozeným jevem (nepřesáhne-li určité meze). **NEPŘESÁHNE-LI URČITÉ MEZE.** Pod to se lze podepsat. Nelze však jenom z tohoto důvodu polevit v úsilí za sjednocováním judikatury. Jednotná judikatura znamená v konečném důsledku i rychlejší justici a o to jde – myslím – všem zúčastněným.

A na úplný závěr shora avizovaný vtíp:

V soudní síni:

soudce: „Pane obžalovaný, co přesně bylo v tom dopise?“

obžalovaný: „Neřeknu nic, dopisní tajemství.“

soudce: „A kolik peněz jste nakonec dostal?“

obžalovaný: „Nepovím, bankovní tajemství.“

soudce: „Nuže, odsuzuji Vás ke dvěma rokům trestu odnětí svobody nepodmíněně.“

obžalovaný: „Za co???“

soudce: „Státní tajemství.“

✦ Autorka je soudkyně

Okresního soudu v Jicině.

1 Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí pod sp. zn. 2 Afs 114/2004 zastal názor, že *jakkoli se ČR nenachází v tradičním prostředí precedentního práva, jsou obecné soudy povinny judikaturu Ústavního soudu respektovat a v tomto smyslu je pro ně závazná.* Avšak je to ojedinelý názor. Setrvalou a vnitřně nerozpornou judikaturu Ústavního soudu nelze vnímat jako na roveň postavenou právním předpisům (zákonům), nýbrž jako závazná interpretační vodítka při rozhodování ve skutkové a právně obdobných věcech, od nichž je sice možný odklon, to však pouze ve výjimečných a racionálně odůvodněných případech.

2 Tomáš Sokol: Adrenalin v právní praxi, Právní rádce č. 3/2008, s. 1.

3 Zpráva o činnosti Nejvyššího soudu ČR, <http://www.nsoud.cz/dokument/NS15.doc>, s. 7 a násl.

4 Podle čl. 32 Jednacího řádu Nejvyššího soudu Nejvyšší soud zaujímá stanoviska k rozhodovací činnosti ve věcech určitého druhu na základě pravomocných rozhodnutí soudů. Předpokladem vydání stanoviska Nejvyššího soudu je existující nejednotnost soudní praxe, projevující se rozdílnými pravomocnými rozhodnutími soudů, jimiž byla stejná právní otázka řešena nesterjně. Z čl. 39 Jednacího řádu Nejvyššího soudu vyplývá, že ze zaujatého stanoviska všichni soudci Nejvyššího soudu při svém rozhodování a v další činnosti vycházejí.

5 František Balák: Ke sjednocování soudní praxe Nejvyšším soudem, Soudce č. 4/2007.

6 Jaroslav Bičovský: Pokleslost justice a její obroda, GEMA ART, 1995, následně otištěno v časopise Soudce č. 7-8/2007, s. 15.

POZVÁNKA NA SEMINÁŘE JEDNOTY ČESKÝCH PRÁVNÍKŮ

Vážená paní kolegyně, vážený pane kolego,

dovolujeme si vás upozornit na zajímavé odborné semináře s aktuální právní tematikou, které připravilo Pražské sdružení Jednoty českých právníků.

Ve středu dne **3. června 2009** se uskuteční seminář na téma

NAD NOVÝM TRESTNÍM ZÁKONÍKEM

Přednášející: *JUDr. Zdeněk Sovák, Vrchní soud Praha*

Ve čtvrtek dne **25. června 2009** se uskuteční seminář na téma

AKTUÁLNÍ ZMĚNY V KATASTRÁLNÍCH PŘEDPÍSECH

Přednášející: *JUDr. Eva Barešová, Český úřad zeměměřický a katastrální*

Uvedené semináře se konají v přednáškovém sále Justiční akademie, Praha 1 – Hybernská 18, vždy od 9.00 hod. do 14.00 hod.

Účastnický poplatek za každý seminář činí **950 Kč**, pro členy JČP **500 Kč**.

Bližší informace a dotazy zodpoví koordinátoři: JUDr. Ludmila Suchá, tel. 272 766 026 nebo 607 103 037,

JUDr. Božena Burdychová, tel. 604 245 079

Na oba uvedené semináře jste srdečně zváni. Výbor Pražského sdružení JČP

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Praze v Paláci Dunaj

Česká advokátní komora – Region Praha a Justiční akademie vás zvou na společný seminář, který proběhne v prostorách Justiční akademie, Praha 1, Hybernská ul. 18

• v pátek 22. května 2009

Umění společenského vystupování

Lektoři: Ladislav Špaček
Petr Studenovský

Číslo semináře: 57901

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 12. května 2009

Česká advokátní komora a Justiční akademie vás zvou na společný seminář

• v úterý 26. května 2009

Co čekat od evropských soudů aneb lucemburské soudy v praxi

Lektoři: prof. JUDr. Irena Pelikánová, DrSc., soudkyně Soudu 1. stupně ES
prof. JUDr. Jiří Malenovský, soudce Soudního dvora ES
JUDr. Martin Smolek, Ph.D., LL.M., vládní zmocněnec pro zastupování ČR před Soudním dvorem ES
JUDr. David Petřík, referendář (asistent soudce Soudního dvora ES)
Moderátor: JUDr. Petr Bříza, LL.M., poradce ministra spravedlnosti ČR

Číslo semináře: 41917

Poplatek za seminář: zdarma

Uzávěrka přihlášek: 16. května 2009

• ve středu a ve čtvrtek
10. a 11. června 2009

Sestavte si svůj seminář – Insolvenční zákon – VIII. běh:

Chcete-li ovlivnit program semináře, zašlete nám své dotazy či podněty nejpozději do 15. 5. 2009 spolu s přihláškou na adresu: seminare@cak.cz. Vámi uvedené podněty či dotazy se pak na daném semináři budou probírat.

Lektoři: JUDr. Hana Hrstková, soudkyně Krajského soudu v Brně
Mgr. Jan Kozák, místopředseda Krajského soudu v Brně, člen expertní skupiny ministerstva spravedlnosti pro insolvenční právo

Číslo semináře: 41918

Poplatek za seminář: 1490 Kč

Uzávěrka přihlášek: 31. května 2009

• ve čtvrtek 18. června 2009

Aktuální problémy civilního řízení se zaměřením na „Souhrnnou novelu OSR“

Lektoři: JUDr. Jaromír Jirsa, místopředseda Městského soudu v Praze
JUDr. Michal Žižlavský, advokát

Číslo semináře: 41919

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 8. června 2009

Semináře probíhají v Praze v Paláci Dunaj, Národní 10 (vchod z Voršilské ul. č. 14), obvykle od 9.15 do 16.00 hodin s polední pauzou od 12 do 13 hod. Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách, a zašlou ji e-mailem na adresu: seminare@cak.cz, a uhradí příslušný účastnický poplatek (včetně 19% DPH) na účet č. 6724361001/2700 konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: desetimístné číslo složené z pětimístného čísla semináře (viz výše) a pětimístného evidenčního čísla advokáta u ČAK (objednatel) bez pomlčky či lomítka (např. 4190100312).

Doklad o úhradě vezměte s sebou, daňový doklad obdržíte při prezenci, popřípadě poštou. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován. K dispozici je automat na kávu a minerální voda. Žádáme účastníky o včasný příchod, pozdní příchody ruší lektory i posluchače. 15 minut po začátku přednášky je již vstup do sálu omezen.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Vzdělávací akce. Telefonické informace na č. 224 951 778 – Marie Knížová. Těšíme se na setkání s vámi.

✦ Ing. LENKA PONDĚLIČKOVÁ, vedoucí odboru výchovy a vzdělávání ČAK

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v sále Veřejného ochránce práv

• v úterý 19. května 2009

Stavební zákon

Lektorka: JUDr. Jana Jurníková, Ph.D., odborná asistentka katedry správní vědy a správního práva PF MU v Brně

Číslo semináře: 68911

Poplatek za seminář: 650 Kč

Uzávěrka přihlášek: 12. května 2009

• v úterý 16. června 2009

Nový trestní zákoník

Lektor: prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D., soudce NS ČR

Číslo semináře: 68913

Poplatek za seminář: 650 Kč

Uzávěrka přihlášek: 9. června 2009

Semináře se konají v sále Veřejného ochránce práv, Údolní 39, Brno v době **od 9.00 do 16.00 hodin**.

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: sekr@cakbrno.cz, modlitbova@cakbrno.cz a poukáží příslušný **účastnický poplatek** (tj. 650 Kč včetně 19% DPH/1 účastník) na účet **6724361001/2700**, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 689010123). **Doklad o úhradě vezměte s sebou.**

Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován se stolovou úpravou, občerstvení zajištěno. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Semináře pro advokáty pořádané v seminární místnosti pobočky ČAK Brno

• ve čtvrtek 4. června 2009

Trestní zákon a trestní řád ve vztahu k insolvenčnímu zákonu – přípravný kurz ke zkouškám insolvenčních správců

Lektor: JUDr. Eva Žatecká, Ph.D., odborná asistentka katedry trestního práva PF MU v Brně

Číslo semináře: 68912

Poplatek za seminář: 1000 Kč

Uzávěrka přihlášek: 29. května 2009

!OPAKOVÁNÍ! !OPAKOVÁNÍ! !OPAKOVÁNÍ! !OPAKOVÁNÍ! !OPAKOVÁNÍ! !OPAKOVÁNÍ!

• ve čtvrtek 25. června 2009

Daňová a účetní problematika ve vztahu k insolvenčnímu řízení – přípravný kurz ke zkouškám insolvenčních správců

Lektorka: JUDr. Ing. Helena Horová, insolvenční správkyně, daňová poradkyně a vedoucí sekce insolvenčního řízení Komory daňových poradců

Číslo semináře: 68914

Poplatek za seminář: 1000 Kč

Uzávěrka přihlášek: 18. června 2009

Semináře probíhají v seminární místnosti v Kleinově paláci, nám. Svobody 84/15, Brno v době od 9.00 do 13.00 hodin (**pokud není na pozvánce uvedeno jinak**).

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: sekr@cakbrno.cz, modlitbova@cakbrno.cz. Vzhledem k omezené kapacitě seminární místnosti bude pro zařazení do semináře rozhodující pořadí doručení přihlášek. Příslušný **účastnický poplatek** (tj. 500 Kč včetně 19% DPH/1 účastník) poukáží účastníci – až po potvrzení přijetí přihlášky – na účet **6724361001/2700**, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 689010123). **Doklad o úhradě vezměte s sebou.** Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Vzdělávací akce**. Telefonické informace: 542 514 401 pí Modlitbová.

Těšíme se na setkání s vámi.

✦ JUDr. IRENA SCHEJBALOVÁ, ředitelka pobočky ČAK v Brně

HRP

HR Protection, s. r. o.
Štěpánská 61, Praha 1 (Palác Lucerna)

HR Protection, s. r. o. Detektivní kancelář s třináctiletou praxí

- zajištění důkazních materiálů pro soudní jednání
- vyhledání osob
- doručování zásilek osobám, jež se vyhýbají jejich převzetí
- zajištění důkazních materiálů ve věci nekalé konkurence
- zajištění důkazních materiálů ve věci poškozování ochr. známek
- zajištění důkazních materiálů a odhalování padělaného zboží
- pomoc při dokazování neoprávněného užívání bytu
- pátrání a sledování

Nonstop Info Linka 800 33 11 04, Tel. +420 224 215 397, +420 296 325 337, Fax +420 296 325 338, email: detektiv@hrprotection.cz www.hrprotection.cz

Co je a co dělá Český helsinský výbor

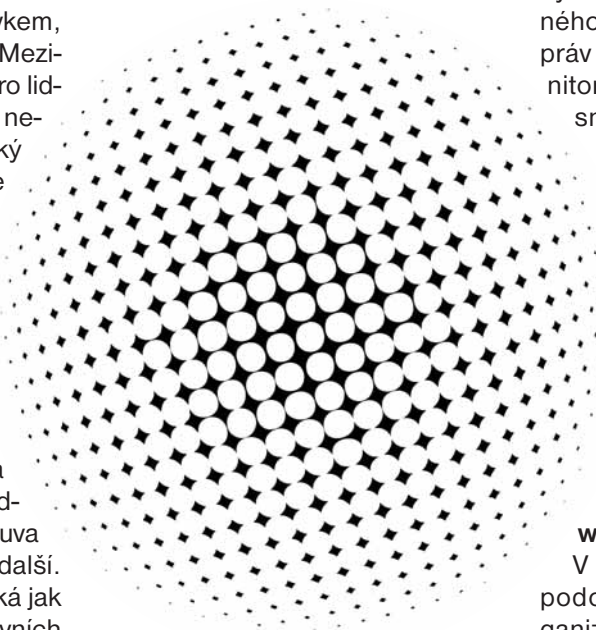
Je to jediná organizace, která vznikla přeměnou z „disidentenské“ skupiny, Československého helsinského výboru, v nevládní neziskovou organizaci. Československý helsinský výbor byl ustaven v listopadu 1988, registrován byl v roce 1990 jako organizace s mezinárodním prvkem, a to pro svoje volné sepětí s Mezinárodní helsinskou federací pro lidská práva (IHFHR), která však nedávno zanikla. Proto teď Český helsinský výbor (ČHV) usiluje o přeměnu v občanské sdružení.

Český, původně Československý helsinský výbor měl a dosud má ve svém programu monitoring ochrany lidských práv v zemi z hlediska platných mezinárodních úmluv, jako jsou dva mezinárodní pakty (OSN) o lidských právech, evropská Úmluva o ochraně lidských práv a další. Tento monitoring se týkal a týká jak přijímaných a existujících právních norem, tak právní a sociálněprávní praxe, včetně případové agendy.

Jednotlivými případy se oba helsinské výbory zabývaly a zabývají – zcela bezplatně – podnes. Jde většinou o poradenství pro občany, někdy i cizince, při němž je často nezbytná spolupráce s advokáty. Tato spolupráce byla v jednom období, kdy se přestavoval v Praze 1 Kaňkův dům, velmi těsná. ČAK tehdy požádala ČHV o propůjčení malého prostoru v jeho tehdejší sídlo v Jelení ulici, a to pro práci své

bezplatné poradny. ČHV jí samozřejmě – v rámci volné spolupráce – vyhověl.

Případová agenda ČHV, podobně jako jiných nevládních organizací, je velmi náročná. Nezřídka se na něj obracejí lidé se složitými

problémy, často nejen právními, ale i sociálními a humanitárními (např. jde o cizince, jimž neprávem hrozí vyhoštění na základě požadavku autoritářského státu). ČHV se ovšem – při nedostatečné personální kapacitě – nemůže zodpovědně věnovat všem. V některých případech odkazují pracovníci a aktivisté výboru klienty-žadatele na jiné organizace a instituce, někdy i na advokáty, zejména na ty, kteří pracují pro bono.

Značná část práce ČHV ovšem spočívá v projektových aktivitách, které jeho pracovníci a pracovníci uskutečňují na základě nadací či ministerstvy vypsanych a poskytnutých grantů. Tak se ČHV zabývá problematikou dětí vězněných rodičů, syndromem odcizeného rodiče, nezbytnou ochranou práv vězněných osob, ale též monitoringem internetové a jiné nesnášenlivosti, velmi aktuálním problémem při rozmachu nežádoucího, např. neonacistického extremismu. Zabývá se i ochranou práv seniorů.

– ČHV disponuje rozsáhlou knihovnou k problematice lidských a občanských práv.

Dlouhodobou aktivitu představuje vydávání zpráv ČHV o stavu lidských práv v ČR a též časopisu Lidská práva, obojí **viz www.helcom.cz**.

V poslední době naráží ČHV – podobně jako jiné neziskové organizace – na nedostatek finančních prostředků, a **obrací se proto se žádostmi o podporu na své členy a spolupracovníky, na své příznivce, též na vstřícné advokáty.**

Adresa ČHV je Štefánikova 21, Praha 5, tel. 257 221 141-2; IČO 00539708; e-mail: sekr@helcom.cz; č. ú. 108 433/0300.

✦ LIBUŠE ŠILHÁNOVÁ

Zpráva o 36. mezinárodním právním kongresu lyžařského práva

SKILEX INTERNATIONAL

I.

Skilex International je mezinárodní sdružení právníků zabývajících se problematikou sportovního práva, konkrétně oblastí lyžování a všemi aspekty spojenými s tímto sportovním odvětvím.

Toto sdružení, které bylo založeno již v roce 1973, sdružuje advokáty, soudce, státní zástupce, notáře a právníky z celého světa. Konkrétně je členská základna tvořena právníky ze Španělska, Francie, Itálie, Švýcarska, Německa, Rakouska, Slovinska, Chorvatska, Kosova, Turecka, Řecka, Polska, Nizozemska, Lucemburska, Švédska, Norska, Finska, USA a Kanady. Každý účastník se stát má svého národního zástupce, který je kontaktní osobou pro ostatní právníky v daném státě. Sídlo organizace se nachází ve Švýcarsku, v Lucernu. V čele sdružení je výkonný výbor, který je složen ze dvou volených prezidentů a viceprezidenta.

Sdružení se věnuje na mezinárodní úrovni problematice lyžařského práva včetně otázek týkajících se sportovních středisek, mezinárodních lyžařských závodů a vysokohorského prostředí, s nímž je tento sport neodmyslitelně spojen. K naplnění tohoto smyslu činnosti pořádá SKILEX INTERNATIONAL každoročně týdenní kongres, na kterém jsou otevírána vybraná témata k následné diskusi mezi právníky z různých právních odvětví a různých států. Právní program týkající se vybraných témat je vždy zajišťován vysoce erudovanými specialisty. Jednáním jazykem je angličtina. V rámci kongresu je také pořádána mezinárodní lyžařská soutěž ve sjezdovém lyžování, a to v obřím slalomu, slalomu a běžeckých lyžařských disciplínách.

II.

Letošní kongres se konal od **1. do 8. března 2009 ve švédském zimním středisku Åre**. Kongresu se také zúčastnili zástupci z České republiky, advokáti prof. nzw. doc. JUDr. Karel Klíma, CSc., JUDr. Hana Klimová a koncipientka Mgr. Petra Kudláčková ze stejné advokátní kanceláře, kteří se zároveň stali na výzvu výkonného výboru kontaktními osobami mezi asociací a Českou republikou.

Kongresový právní program byl zaměřen především na problematiku ochrany jmen sportovců, sponzoringu ve sportu, jakož i na problematiku náhrady škody vzniklé při sportu.

Zajímavá byla především přednáška prof. Larse Pehrsona působícího na univerzitě ve Stockholmu. K problematice ochrany jmen sportovců se zaměřil ve svém vý-

kladu v první části, na obecné vymezení způsobů ochrany jmen sportovců, na švédskou legislativu v oblasti nekalé soutěže a ochranných známek včetně odkazů na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva v další části.

Z obecné části přednášky vyplynulo, že ochrany jmen sportovců se lze dle švédského práva domáhat trojím způsobem. Jedním z nich je možnost chápat jména sportovců jako součást práva na soukromí zakotveného v čl. 8 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, z něhož vyplývá, že každý má právo na respektování svého osobního a soukromého života, domova a korespondence. Profesor Pehrson se dále vyjádřil i k dalším způsobům ochrany, a to k úpravě nekalé soutěže a legislativě ochranných známek ve vztahu ke jménům sportovců. V této souvislosti vymezil, jaká

jména vůbec mohou být ochrannou známkou, zdůraznil požadavek rozlišitelnosti a nakonec pojednal o užitvatelech těchto ochranných známek, výhodách, možnostech a způsobech prodlužování včetně příkladů z praxe. Mezi sportovce, jejichž jméno je ochrannou známkou, patří např. Björn Borg, Tiger Woods, Lacoste, Pernilla Wiberg atd.

Další případné informace týkající se kongresu včetně možnosti účasti na dalším kongresu, který se bude konat v březnu 2010 v Zell am See, je možné získat na stránkách www.skilex.eu, případně na e-mailové adrese khklima@vol.cz.

❖ Mgr. PETRA KUDLÁČKOVÁ, advokátní koncipientka

ET NETERA DOKSYMAN 2009

DOKSYMAN 2009

– pozvánka na mistrovství právníků, advokátů a koncipientů v silničním triatlonu

Vážení právníci, advokáti, koncipienti a sportovní přátelé,

společnost Et netera, a. s., vám představuje **2. ročník DOKSYMANA**. Tento rok se bude konat jako **oficiální mistrovství právníků, advokátů a koncipientů v silničním triatlonu**.

Termín pro rok 2009 byl stanoven na **22. - 23. srpna 2009**, místem konání je **Máchovo jezero**.

V sobotu 22. srpna je pro vás připraven **sprinttriatlon**, který zvládne opravdu každý, na neděli 23. srpna je připravena lahůdka v podobě **halfironmana** (1,9 km plavání, 90 km kolo, 21 km běh).

Bližší informace a registrace naleznete na www.ironman.cz.

DOKSYMAN 2009 = triatlon opravdu pro každého. DOKSYMAN 2009 je triatlonový závod pro všechny, naprosté začátečníky i výkonnostní závodníky (silniční kolo, trekové nebo dokonce bike není problém).

PROČ PŘIJET?

- sportovně-společenská víkendová akce pro zájemce o zdravý životní styl;
- bohaté ocenění prvních tří v každé kategorii;
- večerní triatlonová party.

CÍL AKCE:

Cílem profesního mistrovství v triatlonu je vytvoření tradice setkávání silné komunity advokátů, právníků a koncipientů při sportovně společenské akci.

KDO MŮŽE SOUTĚŽIT V RÁMCI ZÁVODŮ PRÁVNÍKŮ, ADVOKÁTŮ, KONCIPIENTŮ?

Hodnocen v této kategorii může být kdokoliv, kdo je nějakým způsobem pracovní spojencem s právem. Advokáti, koncipienti, právníci, vydavatelé publikací o právu, soudci...

TRITOLN 2009

MAXIDEK

 triatlon orlík 09
 offroad triatlon pro každého
 mistrovství stavebníků

ET NETERA
DOKSYMAN
 70.3 Máchovo jezero
 1,9 - 90 - 21km
 0,7 - 20 - 5km
 3,0 a 0,75km

ET NETERA **DOKSYMAN 2009**
 Máchovo jezero
TAX & LEGAL

MISTROVSTVÍ PRÁVNÍKŮ, DAŇOVÝCH PORADČŮ A AUDITORŮ V SILNIČNÍM TRIATLONU

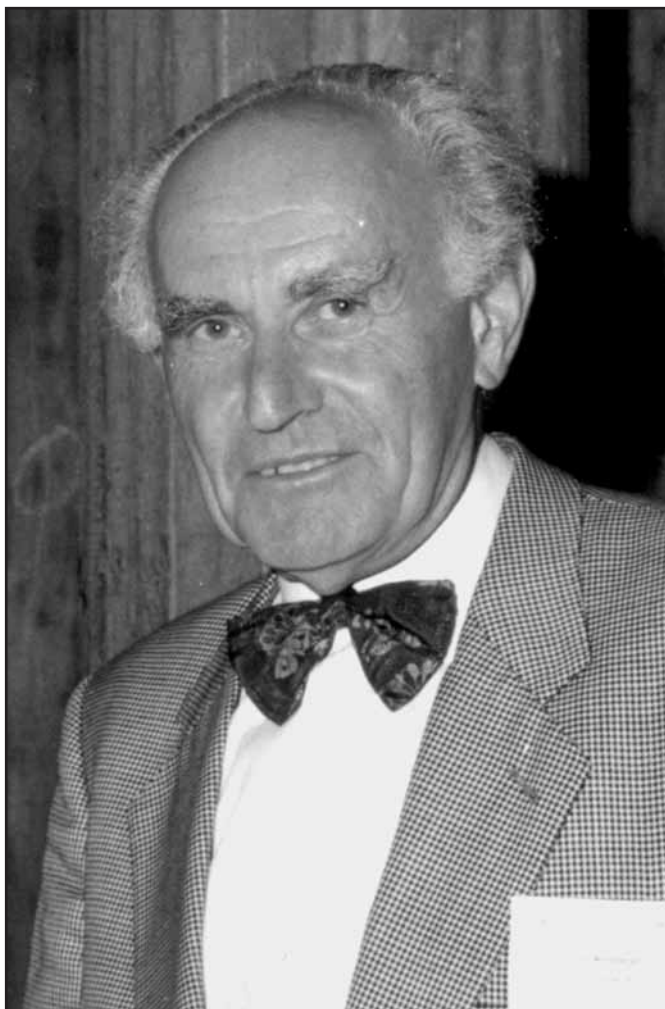
triatlon	plavání
Sprinttriatlon (0,75, 20, 5)	0,75 km plavání
Halfironman (1,9, 90, 21)	3 km plavání

TAX & LEGAL **WWW.IRONMAN.CZ**

Vzpomínka na profesora Otu Weinbergera

Právnická veřejnost si v dubnu připomněla nedožitě devadesáté narozeniny profesora Oty Weinbergera.

Ota Weinberger se narodil 20. dubna 1919 v Brně. Po maturitě na německém reálném gymnáziu v Brně v roce 1937 vystudoval práva a filozofii na Masarykově univerzitě v Brně, byl žákem Františka Weyra. V roce 1946 nastoupil v Brně a posléze v Praze do soudních služeb. V letech 1953 až 1956 z politických důvodů pracoval jako zámečník. V roce 1956 se stal asistentem pro logiku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, současně učil logiku na Právnické fakultě Univerzity Karlovy, z přelomu 50. a 60. let si na něj pamatují tehdejší studenti práv jako na mladého pedagoga. Na základě kandidátské disertace „Studie k logice normativních vět“ získal v roce 1961 hodnost kandidáta filozofických věd na Univerzitě Karlově a na základě habilitačního spisu „Filozofické studie k logice“ v roce 1964 docenturu pro logiku na Univerzitě Karlově. Po okupaci ČSSR v srpnu 1968 se zúčastnil Světového kongresu filozofů ve Vídni. Vzhledem k činnosti v Klubu angažovaných nestraníků se rozhodl do ČSSR nevrátit a nastoupil místo hostujícího docenta ve Vídni. Od roku 1969 působil v téže funkci na Univerzitě Karla Františka ve Štýrském Hradci, kde mu byla v r. 1972 udělena řádná profesura právní filozofie a svěřeno vedení příslušného ústavu; tam učil do r. 1991. Účastnil se filozofických, právněfilozofických, logických a jiných vědeckých sympozií v řadě zemí. Od roku 1985 byl 12 let místopředsedou světové organizace IVR (Internationale Vereinigung für Rechts und Socialphilosophie). Byl oceněn řadou cen a čestných titulů. Společně s významným edinburským teoretikem práva profesorem Sirem D. N. MacCormickem se Weinberger hlásil k neoinstitucionalistickému pozitivismu.

Bibliografie Oty Weinbergera je obšírná, od 50. let publikoval učebnice a teoretická díla, přispíval do sborníků, uveřejňoval statě v odborných časopisech. V roce 2004 se zúčastnil v České republice dvou konferencí na půdě pražské a brněnské právnické fakulty. Oslnil všechny přítomné svou moudrostí, brilantním logickým myšlením, doplněným o podrobné znalosti platného českého práva, a také mimořádně laskavým přístupem ke studentům. Vyjmenujme z jeho díla alespoň spisy „Norma a instituce. Úvod do teorie práva“ z roku 1988, česky vyšla až v roce 1995, dále „Filosofie, právo, etika. Problémy praktické filosofie“ z roku 1992 a „Alternativní teorie jednání“ z roku 1997. Kompletní bibliografii naleznete na stránkách www.ota-weinberger.com.

Z knihy „Norma a instituce. Úvod do teorie práva“ cituji jednu z Weinbergerových myšlenek: *Každý právní řád si činí nárok být spravedlivý. Jeho spravedlivost lze pak zkoumat z řady hledisek. Důležité je, že právo má tvořit řád, proto je nezbytné, aby zajišťovalo právní jistotu: určovat, kdo má jaká práva a povinnosti, zajistit, že stanovená práva budou účinně chráněna a povinnosti vynuceny a že obsah právních rozhodnutí bude pro všechny předvídatelný.¹*

Do konce svého plodného života profesor Weinberger vyučoval na právnické fakultě ve Štýrském Hradci a v tomto městě, které mu bylo od 70. let novým domovem, 30. ledna 2009 zemřel.

❖ JUDr. PhDr. ALENA NOVOTNÁ

¹ Volně citováno z uvedeného díla, str. 23.

In memoriam

Eduarda hraběte von Westphalen zu Fürstenberg

V prvních dubnových dnech podlehl zákeřné nemoci **zakladatel a prezident společnosti Karlovarské právnické dny Eduard hrabě von Westphalen zu Fürstenberg**. Potomek německé šlechtické rodiny usadlé od počátku 18. století v severních Čechách se narodil 10. října 1942 v Praze. Práva studoval v Berlíně a Mnichově, kde rovněž působil jako advokát, v Německu publikoval řadu odborných článků, byl spoluautorem komentářů k zákonům, jeho příspěvky se odráží i v německé judikatuře.

Po pádu železné opony se okamžitě angažoval nejprve v Lipsku (1989) při zapojování právníků ze zemí bývalé NDR do nového právního prostředí sjednoceného Německa. Vzápětí přenášel své úsilí o návrat českých a slovenských právníků do rámce evropské právní kultury do tehdejšího Československa a v r. 1990 je iniciátorem a spolu s JUDr. V. Zoufalým zakladatelem společnosti českých, německých a slovenských právníků Karlovarské právnické dny se sídlem v Mnichově a v Praze. Pravidelně pořádané konference v Karlových Varech se od té doby staly platformou pro výměnu poznatků a zkušeností v oblasti vývoje práva a aplikační praxe mezi českými, německými, slovenskými a rakouskými právníky. Jeho nezištná činnost zahrnovala i vedení seminářů pro české i slovenské advokáty zaměřené na uplatnění nároků v Německu, pořádaných s ČAK v Praze, Brně, Českých Budějovicích, i se SAK v Bratislavě. Přínos Eduarda hraběte von Westphalena ocenila i Jednota českých právníků stříbrnou medailí rytíře Randy.

Na letošní XVII. konferenci KJT, na jejímž programu se vzdor své nemoci stále aktivně podílel, již hrabě von Westphalen přítomen nebude, její účastníci však budou na něj, na jeho odborné příspěvky či na úvodní slova a postřehy při moderaci vzpomínat jako na inspirativní zdroj právního myšlení ve sjednocené Evropě s důrazem i na etickou stránku výkonu advokacie.

Čest jeho památce.

❖ JUDr. JINDŘIŠKA MUNKOVÁ

Bujný oř je mluva naše

□ Za starých časů mivali v dragounských jídelnách ceduli s nápisem: *Při stolování zvolna rozmlouváme, nikoliv však o koních*. Podobný pokyn nám chybí, když obědvající v menze brněnské právnické fakulty, „zakusujeme“ se také do zákonů, rozsudků a smluv. Zrovna nedávno jsme debatovali o návrhu občanského zákoníku a všimli si archaismů v jeho textu. Jedna bystrá kolegyně pravila, že právě jí tam překvapilo slovo „slehnutí“. Zeptala se pak studentů a studentek ve svém semináři, co si pod tím pojmem představují. Přesnější význam určili jen nemnozí – zřejmě tací, kdo si ještě něco pamatovali ze starší české beletrie. Takový výzkum jsem opakoval (způsobem anonymních odpovědí) ve své seminární skupině. Zde pak podávám počet ze svého pětiminutového sociologického šetření.

Pětina respondentů z celkového počtu pětadvaceti odpovídala správně – slovo „slehnutí“ pokládala za ekvivalent pojmu „porod“. Další pak pro onen pojem hledali synonyma v obecnější slovní zásobě a uváděli, že *slehnutí* se rovná *vytrávení (po vydatném jídle); snížení; slehnutí nějakého předmětu (trávy, obilí); ztracení věci nadobro ze světa; neudržení původní formy; nemožnost obnovení; zapomenutí*. Zvláště sofistikovaná byla odpověď, ve které se *slehnutím* rozumělo *samovolné přilnutí pohyblivé a tvárné části věci ke zbytku stejné věci*. Další účastníci ankety předpokládali, že slovo *slehnutí* by mohlo mít určitý právní význam, a odpovídali: *je to dáni dohromady, přejítí pod jednu věc; splynutí; úplné podlehnutí skáze (sic!); zmizení (s podotknutím „po někom se slehla zem“ resp. „z povrchu zemského“); odročení; dochází k ukončení právního stavu; „zatloukání“; poškození majetku (s přípodotkem „někdo někomu něco slehl“ – možná šlo o podvědomou asociaci s vulgarismem „šlohl“); situace, za níž někdo opustí místo svého bydliště a není k zastížení; ulevit v něčem – snížit trest; dochází k ukončení stavu*. A opět jedna důmyslná odpověď na závěr: *Při slehnutí se práva spojí a tímto spojením se ale zmenší, což je účastníkům na újmu*.

Mám-li však být korektní, musím dodat, že v návrhu občanského zákoníku se dá – na základě kontextu – odhadnout význam pojmu *slehnutí*. To se tam totiž vyskytuje v souvislosti se slovem *těhotenství*, které, žel, nebylo nahrazeno ještě půvabnějším archaismem *samodruhá*...

Jindy jsme při svém menzovním meditování pomysleli na zvláštní náruživost, s jakou právníci používají rčení starořímské provenience. Mnozí příslušníci mladší generace tak činí, i když nebyli v latině vyškoleni; někdy také zapominají, že ono „mýlit se je lidské“ platí i pro počítačové programátory. Na „jídelním lístku jedovatosti“ se v našem jazykovém koutku objevil například pojem „*smlouva sui genesis*“. Takovému kontraktu byl zřejmě připisován nadpozemský původ. Jindy jsme zjišťovali, že jedinci znalí cizích slov přisuzují povědomost o nich i všem ostatním. Pochutnáváje si na ta-

jemství šéfa menzovní kuchyně, dozvěděl jsem se od spolustolovníka, že v právní větě jednoho z uveřejněných rozsudků (viz časopis Soudní rozhledy č. 2/2009, s. 65) bylo použito slovo „*indolence*“. Nelenil jsem a uložil účastníkům svého semináře, aby mi písemně sdělili, co rozumějí tím shlukem písmenek. Několik málo z nich odpovědělo: *nevšímavost; lhostejnost; netečnost*. Byli to zřejmě ti, kdo si i do výuky přinášejí počítač a tykají si s „googlem“ či „seznamem“. Fejetonově nosnější byly odpovědi ostatních, z nichž vyjímám: *neschopnost být odpovědný; nezpůsobilost k něčemu; něco „v“-prání v rámci nějakého úkonu; vnesení něčeho do; odpovědnost za vnitřní záležitosti v podniku; indolentní je člověk, který není způsobilý k podnikatelské činnosti; období následující po adolescenci; nemožnost plnění; marnotratnost; něco ve smyslu „dovnitř“, ale doopravdy nevim co; neschopnost člověka spáchat zločin*. Objevil se tam i plod docela inteligentního vtipákovství (*oslovení „Vaše Indolence“ místo Vaše Excellence*) a také pseudovědecká formulace, jaké u našich rakouských sousedů říkají „sociologická činština“ (*indolence je označení určité skupiny lidí příznačně pro zatím neurčený obor*). I v uvedeném rozsudku mohl však čtenář – jestliže bral v úvahu další text – zjistit přibližný smysl slova *indolence*. Prostě české „nevšímavost, lhostejnost, netečnost“ by ovšem předávané informaci přidalo na sdělnosti a nic neubralo na přesvědčivosti.

Uznávám, že zvláštní slova (archaická, cizí) mají v sobě svéráznou chuť i vůni a jejich použití nám působí cílenou libost. Doporučuji však koštovat jazykové jemňůstky při jiných příležitostech, než jakou poskytují soudobé právní texty. Přišlo mi to na mysl, když dva z mých katedrových kolegů obhájili kvalifikační práce a pozvali nás na degustaci moravských vín. Paní Renata Hradilová, která ochutnávku moderovala, nás přesvědčovala, že vína lze nazvat *tělnatá; nahatá; čitelná; expresivní*. Dají se rovněž označit jako taková, která *působí plošeji; neobtěžují žádným způsobem; nejsou unavená; stojí za povšimnutí*. Pokud pak šlo o chuťové, optické či čichové vlastnosti vína, uplatnily se přívlastky: *animální; uzené tóny; svěžest na lahvi; chuť lehká, mazlivá, nespoutaná, divoká, mustangová; vůně zpoceného koňského sedla*.

Zdálka jsem nestihl zaznamenat všechna ta označení. Zůstal mi z nich jen celkový dojem, který mou žízeň po slovních specialitkách přivedl do stavu *úkoje*. (Také pěkné archaické slovo, jež ve svých právních spisech používal profesor Krčmář.) Při degustaci jsem si zejména zgustnul na poznatku, že existují vína *rychleji krásná a zároveň rychleji mrtvá, jež po svém vrcholu stárnou a jejichž harmonie se rozpadá*. O některých slovech to ostatně platí také.

ZASE TEN TRESTNÍ ZÁKONÍK! TO JIM NEMŮŽEŠ ČÍST
NĚJAKÉ PRAVDIVĚJŠÍ POHÁDKY ?!

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že...

- Josef Vratislav Monse byl krátký čas také advokátem v Olomouci? Stal se jím v r. 1764. Později v Olomouci působil jako univerzitní profesor. Po přemístění univerzity do Brna v r. 1778 byl zvolen rektorem. Monse (1723-1793), který byl ve své době pokládán za největšího znalce moravského práva, vydal v letech 1785 až 1788 dvousvazkové Politické dějiny země moravské. Ačkoliv psal často latinsky, vydával od r. 1789 v němčině literární a vědecký časopis a v českém jazyce napsal knihy věnované zdravotnické osvětě a boji proti pověrám.

- první předseda Nejvyššího soudu USA John Jay vykonával zprvu advokátní praxi v New Yorku? Jay (1745 až 1829) byl kromě toho před vznikem USA delegátem obou kontinentálních kongresů. Prezident George Washington jej navrhl 24. 9. 1789, Senát potvrdil jmenování

o dva dny později. Na funkci předsedy a soudce Nejvyššího soudu USA John Jay rezignoval v červnu 1795, následně se stal guvernérem New Yorku.

- požadavky povstalců shromážděných na riodejaneirském náměstí Rossio dne 26. 2. 1820 přednesl jejich jménem advokát Macambo? Jednalo se o uznání liberální ústavy, odvolání stávajících a jmenování nových ministrů. Princ Pedro, který s demonstranty vyjednával, doporučil králi, svému otci Janu VI., přijetí tohoto ultimata. Ještě téhož dne se princ mohl vrátit s podepsaným královským dekretem, kterým Brazílie přistoupila k systému konstituční monarchie ustavenému portugalskými kortsy. Byl tak učiněn jeden z prvních aktů, směřujících posléze k osamostatnění Brazílie a vytvoření císařství.

✦ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel	
Aleš Pejchal: Die Aufgaben der Tschechischen Advokatur	3
Aktuelles	
Informationen zur 5. Vollversammlung der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	4
C. H. Beck in elektronischer Form – günstige Offerte für Rechtsanwälte verlängert	6
Zustellung Revolution schon ab 1. 7. 2009 – Data Kasten und e- Kommunikation!	9
Ausschreibung des 5. Jahrgangs des gesamtjuristischen Wettbewerbs Jurist des Jahres 2009	10
Information zum Adressbuch der Rechtsanwälte	12
Aus Rechtstheorie und Praxis	
Artikel	
Zusammenfassung	14
Noch einmal zur Akzessorietät des Pfandrechts Marek Ivičič	15
Rechte, die im Todesfalle auf andere Weise als durch Vererbung übergehen Lukáš Klega	16
Was geschieht mit dem freigewordenen Geschäftsanteil einer Ein-Mann-Gesellschaft mit beschränkter Haftung (zur Diskussion) Kateřina Hajná	19
Noch (einmal) zur Abhörung eines Rechtsanwalts Václav Vlk	23
Das gerichtliche Vorgehen bei der Anordnung einer Verhandlung Ondřej Přidal	25
Fragezeichen im Bezug auf Löhne und Lohnzuschlagszahlungen Ladislav Jouza	29
Aus der Rechtsprechung	
I. Zur Frage der formalen Verbindlichkeit einer Entscheidung des Verfassungsgerichts für das Verhandeln einer Verfassungsbeschwerde. II. Zum Grundsatz der Öffentlichkeit einer Gerichtsverhandlung im Bezug auf die Möglichkeit eines Verfahrensbeteiligten, sich eine Tonaufnahme der mündlichen Verhandlung zu beschaffen.	32
I. Zum Beginn der objektiven Verjährungsfrist eines Anspruches auf Ersatz eines Schadens, den ein Rechtsanwalt im Zusammenhang mit der Ausübung der Rechtsanwaltsstätigkeit seinem Mandanten zugefügt hat. II. Zur Rechtsnatur dieser Haftung des Rechtsanwalts (objektive Haftung).	35
Die Gleichstellung von Insolvenzgläubigern, Steuerverrechnungen in der Insolvenz	37
Die Verwertung einer Sache durch den Mieter	40
Aus der Fachliteratur	
Alexander J. Bělohávek: Das Schiedsverfahren, ordre public und das Strafrecht – ein Kommentar (Jaroslav Fenyk)	43
Karel Svoboda: Die Beweisführung (Miroslav Ungr)	44
Vladimír Sládeček: Allgemeines Verwaltungsrecht (Vladimír Mikule)	44
Wir haben für Sie gelesen (Václav Mandák)	45
Aus der Rechtsanwaltschaft	
Kolumne von Karel Čermák	
In einem Sack	48
Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft	
Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka	49
Aus der gemeinsamen Sitzung des Vorstandes, des Kontrollrates und der Disziplinarkommission der Tschechischen Rechtsanwaltskammer icha	52
Die Tschechische Rechtsanwaltskammer hat Treffen der juristischen Öffentlichkeit mit Journalisten initiiert ivac	53
4. Jahrgang des Präsidenten-Cups im Tennis Radim Miketa	54
Aus Europa	
Die neue Richtlinie des Europäischen Parlaments und des Rates 2008/122/ES über den Verbraucherschutz Martina Doležalová	56
Gute Sitten und Rechtsakte Miroslav Protivinský, Tomáš Louda	57
Belgrad 2009 Petr Poledník	60
XXVII. Kroatische Juristentage Antonín Mokry	61
Informationen und Wissenswertes	
Was Sie wissen sollten	
Drittbestbewertete Arbeit der Kategorie „Talent des Jahres“ des Wettbewerbs Jurist des Jahres 2008 Radka Jonášová	64
Einladung zu Seminaren der Vereinigung tschechischer Juristen	67
Vorlesungen und Seminare für Rechtsanwälte und Rechtsanwaltskonzipienten in den Ausbildungs- und Schulungszentren der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	68
Was ist und was macht der Tschechischer Helsinki Ausschuss Libuše Šilhánová	70
Bericht über den 36. Internationalen Kongress des Ski-Rechts SKILEX INTERNATIONAL Petra Kudláčková	71
DOKYSMAN – Einladung zur Meisterschaft von Juristen, Rechtsanwälten und Rechtsanwaltskonzipienten im Straßentriathlon	72
Aus der juristischen Gesellschaft	
Erinnerung and Professor Ota Weinberger Alena Novotná	73
In memoriam an Eduard Graf von Westphalen zu Fürstenberg Jindřiška Munková	74
Zum Schluss	
Unsere Sprache ist ein feueriges Ross Petr Hajn	75
Zeichnung von Lubomír Lichý	76
Wussten Sie, dass.... Stanislav Balík	76
Inhaltsverzeichnis	77
Zusammenfassung/Summary	78
Table of Contents	79

Marek Ivičič: Noch einmal zur Akzessorietät des Pfandrechts

Der Artikel schließt an einen Beitrag hinsichtlich der strittigen Entscheidung des Höchstgerichts der Tschechischen Republik an, nach welcher ein Pfandrecht dann nicht untergeht, wenn die Schuld, die der gesicherten Forderung entspricht durch den Schuldner, der eine juristische Person ist, deshalb nicht getilgt werden kann, weil diese ohne rechtlichen Nachfolger erloschen ist. Der Autor beteiligt sich an der Problematik unter Anführung der Entscheidung des Höchsten Gerichts der Tschechischen Republik, Az. 21 Cdo 1640/2004 vom 15. 2. 2005, die im Grunde das gleiche Problem betrifft, in einer Situation, in der der Hauptschuldner – eine natürliche Person ohne Hinterlassung von Vermögen verstirbt und das Erbschaftsverfahren ohne Anführung eines Universalrechtsnachfolgers eingestellt wird.

Lukáš Klega: Rechte, die im Todesfalle auf andere Weise als durch Vererbung übergehen

Zweck des Artikels ist die Gewährung eines gewissen Überblicks über Bestimmungen von geltenden rechtlichen Vorschriften, die für den Fall des Todes einer natürlichen Person den Übergang einiger Rechte auf dritte Subjekte auf der Grundlage anderer Rechtsinstitute regeln, als der Regelung der Vererbung, die in den entsprechenden Bestimmungen des Bürgerlichen Gesetzbuches enthalten ist.

Kateřina Hajná: Was geschieht mit dem freigewordenen Geschäftsanteil einer Ein-Mann-Gesellschaft mit beschränkter Haftung (zur Diskussion)

Mögliche Arten des Untergangs der Beteiligung des einzigen Gesellschafters einer Gesellschaft mit beschränkter Haftung sind Zwangsvollstreckungen und der Vollzug von Entscheidungen, die den Geschäftsanteil betreffen. Beide Arten des Vollzugs haben die gleichen Wirkungen wie die Aufhebung der Beteiligung an der Gesellschaft durch ein Gericht. Die Beteiligung des einzigen Gesellschafters an einer Gesellschaft erlischt und der freigewordene Geschäftsanteil geht auf die Gesellschaft über. Welches Vorgehen wird aber in dem Fall angewandt, in dem eine Gesellschaft mit einem einzigen Gesellschafter als Folge des Erlöschens der Beteiligung des einzigen Gesellschafters ihren eigenen Geschäftsanteil erwirbt? Die Autorin beschäftigt sich mit einigen Entscheidungen des Höchstgerichts, die sich auf diese Problematik beziehen und verweist auch auf Unklarheiten hin, die die in diesen Entscheidungen geäußerten Rechtsmeinungen hervorrufen. Der Artikel hat zum Ziel, in der Fachöffentlichkeit eine Diskussion zum Thema des Verfahrens mit der Freiwerdung eines Geschäftsanteils einer Ein-Mann-Gesellschaft mit beschränkter Haftung zu eröffnen.

Václav Vlk: Noch einmal zur Abhörung eines Rechtsanwalts

Der Autor schließt an Artikel an, die vorab im Bulletin, insbesondere in den Ausgaben Nr. 3 und Nr. 9/2008 veröffentlicht wurden. Er beschäftigt sich mit der Auswertung der früheren als auch der derzeitigen rechtlichen Regelung von Abhörungen im Allgemeinen, aber auch im Hinblick auf den Fall des Rechtsanwalts J. Čapek (Kinský), dessen Vertreter der Autor war, im Besonderen.

Ondřej Přidal: Das gerichtliche Vorgehen bei der Anordnung einer Verhandlung

Der Artikel hat zum Ziel, das Vorgehen des Gerichts bei der Anordnung einer Verhandlung aufzuzeigen, mit Schwerpunkt auf der Schnelligkeit des Verfahrens und der effektiven Beendigung der Sache bei Einhaltung aller Grundsätze eines fairen Verfahrens. Er zeigt auch einige typische Überlegungen des Richters auf und beschäftigt sich mit einigen praktischen Fragen, die bis zur Anordnung eines Verfahrens auftauchen können. Der Artikel wird mit Hilfe eines Schemas – Entwicklungsdiagrammen und Kommentaren zu diesen erarbeitet. Die Entwicklungsdiagramme enthalten die effektive Verfolgung der einzelnen Schritte, die gezielt so angeordnet sind, damit das Verfahren so schnell als möglich beendet oder aber, damit unter der Respektierung aller Prozessrechte der Beteiligten so schnell als möglich eine Verhandlung angeordnet werden kann.

Ladislav Jouza: Fragezeichen im Bezug auf Löhne und Lohnzuschlagszahlungen

Für Arbeit an einem Feiertag erhält ein Arbeitnehmer den Lohn, den er „verdient“ hat und eine Lohnzuschlagszahlung in der Höhe eines durchschnittlichen Stundenverdienstes oder er bekommt vom Arbeitgeber arbeitsfreie Zeit gewährt. Falls der Arbeitnehmer an einem Feiertag nicht gearbeitet hat, wird sein Lohn nicht gekürzt. Zuschläge für Überstunden können bei führenden Angestellten in unternehmerischen Subjekten durch einen Lohnpauschalsatz vereinbart werden. Zu einer Lohnkürzung kann der Arbeitgeber nur greifen, falls der Lohn einseitig vereinbart wurde. Er darf allerdings nicht niedriger als der garantierte Lohn sein. Der Lohn darf allerdings nicht wegen Verletzung von Arbeitspflichten oder der Nichterfüllung von Aufgaben gekürzt werden.

Marek Ivičič: Once again about participation in right of lien

The article continues on from the article concerning the disputed decision of the Supreme Court of the Czech Republic according to which right of lien does not end in a situation when the debt corresponding to the secured debt may not be satisfied by the legal entity as the debtor because it was wound up without a legal successor. The author follows up the problem by stating the decision of the Supreme Court of the Czech Republic, ref. no: 21 Cdo 1640/2004 dated 15. 2. 2005 which basically applies to the same problem in a situation when the main debtor – natural person dies without leaving property and inheritance proceedings are stopped without a universal legal successor being appointed.

Lukáš Klega: Rights which in case of death are transferred in a manner other than through inheritance

The purpose of the article is to provide a certain overview of the provisions of valid legal regulations which, in case of the death of the natural person, regulate the transfer of some rights to a third party based on other legal regimes than the legislation of inheritance contained in the relevant provisions of the Civil Code.

Kateřina Hajná: What to do with a released business share of a single-member limited liability company (for discussion)

The possible ways of terminating the participation of a single member in a limited liability company are execution by disabling the business share and exercise of the decision to disable the business share. Both these ways of exercising the decision have the same effects as the termination of the participation in the company by a court. The termination of a single member in a company is wound up and the released business share passes to the company. However what procedure is enforced should the company with a single member acquire its own business share as a result of the termination of the participation of the single member? The author deals with several decisions of the Supreme Court that apply to this problem and also draws attention to the ambiguities that arise from the legal opinion adopted in these decisions. The article sets as its objective to open discussion among the professional public on the subject of handling the released business share of a single-member limited liability company.

Václav Vlk: Once (again) about wiretapping a lawyer

The author continues on from articles published earlier in the Bulletin, especially in issue no. 3 and 9/2008. It deals with the assessment of previous and present legislation concerning wiretapping in general, but also involves the case of lawyer J. Čapek (Kinský) whom the author used to deputise.

Ondřej Přidal: Court procedure prior to the ruling of proceedings

The article intends to outline the procedure of a court prior to the ruling of proceedings highlighting the speed of proceedings and effective termination of a case while maintaining all standards of a just trial. It also points out some typical judgments by a judge and examines some practical issues that may appear up to the ruling of proceedings. The article is drawn up using charts – development diagrams and commentaries. The development diagrams depict the effective sequence of individual steps which are purposefully structured so the proceedings may be quickly terminated or so the proceedings may be ruled as quickly as possible while simultaneously respecting all the procedural rights of the parties.

Ladislav Jouza: Questions concerning wages and bonuses

An employee will receive a wage for working on a public holiday that he or she „earned“ and a bonus in the amount of average hourly pay, or the employer will provide the employee with compensatory leave. If the employee does not work on a public holiday his or her wage is not reduced. Bonuses for overtime work for managerial employees working for entrepreneurial subjects may have their salary negotiated and paid out in a lump sum. The employer may reduce a wage only if the wage was fixed unilaterally. However it may not be less than the guaranteed wage. A wage may not, however, be reduced for breach of work duties or non-fulfilment of work tasks.

Leading Article

Aleš Pejchal: The Tasks of the Czech Advocacy	3
--	---

News

Information regarding the 5 th Assembly of the ČAK	4
C. H. Beck in electronic form – bargain offer for layers extended Red	6
Revolution in deliveries as of 1. 7. 2009 - data boxes and electronic communication!	9
5 th Year of the all-judicial Lawyer of the Year 2009 Competition announced	10
Information regarding the Lawyers Directory	12

Legal Theory and Practice

Articles

Summary	14
Once again about participation in right of lien Marek Ivčič	15
Rights which in case of death are transferred in a manner other than through inheritance Lukáš Klega	16
What to do with a released business share of a single-member limited liability company (for discussion) Kateřina Hajná	19
Once (again) about wiretapping a lawyer Václav Vlk	23
Court procedure prior to the ruling of proceedings Ondřej Přidal	25
Questions concerning wages and bonuses Ladislav Jouza	29

Case Law

I. The question of the formal gravity of a decision of the Constitutional Court for discussing a constitutional complaint. II. The principle of public legal procedure with regard to the possibility of the party making a sound recording of the oral proceedings.	32
I. The start of objective period of limitation of a claim to compensation for damages caused by a lawyer to his client in connection with the execution of his legal profession. II. The nature of this responsibility of the lawyer (objective responsibility).	35
Equality of the position of bankruptcy creditors, tax inclusions in bankruptcy	37
Assessment of affairs by the tenant	40

Professional Literature

Alexander J. Bělohávek: Arbitration, ordre public and criminal law – commentary (Jaroslav Fenyk)	43
Karel Svoboda: Argumentation (Miroslav Ungr)	44
Vladimír Sládeček: General Administrative Law (Vladimír Mikule)	44
Reading on your behalf (Václav Mandák)	45

Legal Profession

Karel Čermák's Column

It's gone to pot	48
-------------------------------	----

Czech Legal Profession

Disciplinary Practice Jan Syka	49
Joint meeting of the ČAK Board of Directors, Supervisory Board and Disciplinary Committee icha	52
ČAK opened meeting between the legal public and journalists ivac	53
4th year of the President's Tennis Cup Radim Miketa	54

Europe

New directive of the European Parliament and Council 2008/122/EC on Consumer Protection Martina Doležalová	56
Good Morals and Legal Acts Miroslav Protivinský, Tomáš Louda	57
Belgrade 2009 Petr Poledník	60
27th Croatian Law Days Antonín Mokřý	61

Information and Points of Interest

You should know

3rd awarded work in the Talent of the Year Category of the Lawyer of the Year 2008 Competition Radka Jonášová	64
Invitation to the Seminar of the Czech Lawyers' Association	67
Lectures and seminars for lawyers and legal trainees at the educational and training centres of the Czech Bar Association (ČAK)	68
What is and what does the Czech Helsinki Committee do? Libuše Šilhánová	70
Report on the 36th International Congress of Ski Law SKILEX INTERNATIONAL Petra Kudláčková	71
DOKSYMAN - invitation to the championship of lawyers and legal trainees in a road triathlon	72

Legal Community

Recollection of Professor Ota Weinberger Alena Novotná	73
In memoriam of Eduard Count von Westphalen zu Fürstenberg Jindřiška Munková	74

Finally

The gift of the gab is our free spirit Petr Hajn	75
Drawing by Lubomír Lichý	76
Do you know that... Stanislav Balík	76

Inhaltsverzeichnis	77
Zusammenfassung/Summary	78
Table of Contents	79